

Nr 3 • 2004 • årgång 28 • 65 kr

www.sydasien.se

sydasien

Tidskrift om Indien, Sri Lanka, Pakistan, Bangladesh, Afghanistan, Nepal, Bhutan och Maldiverna

**Maffialedare
i Mumbai nu
folkkär politiker**

SID 16-18

**Shahi Mohalla
– matriarket
mitt i Lahore**

SID 32-33

**Rajasthan
– hundarnas
paradis?**

SID 35-37

Skönt pirr i magen

□ 14 september beställde jag flygbiljetter till Indien. Nu pirrar det så där reslustigt i magen. Det är tio år sedan jag senast besökte landet så det är med stor iver jag väntar på att det ska bli januari då jag får sätta mig på planet.

Fram tills dess får jag nöja mig med att läsa om Indien, till exempel artikeln intill. Pär Jansson har varit i Dharavi, ett slumområde i Mumbai, och träffat företagsamma människor som blivit rika på allt från tarmar till godis.

Rör vi oss österut hamnar vi i Bangladeshs huvudstad Dhaka där avgasrenade bussar från Sverige rullar för en bättre miljö. Tomas Eriksson berättar om en biståndsutveckling där fokus flyttats från landsbygd till storstäder.

Bussar i all ära, det är möten med människor man oftast minns bäst från sina resor. Carolina Nilsson har träffat goanska Luiza som flyttat hem efter ett år i Oskarshamn. "Uppdrag Kommunikation" kallade Viktor Åberg sin text om en utbytesvistelse i Indien och hur det blev när hans indiske parkamrat kom till Sverige. Erik Olsson har också varit på utbyte – i Sri Lanka. Han berättar om det hårda slitet med att bygga en vattentank. God läsning!

Katarina Sandström Blyme

INNEHÅLL I NR 3/04:

Flitigt företagande i Dharavis slum	4
Möte med Musharraf i Stockholm	6
Sri Lanka:	
Vattenfyllt volontärsutbyte	8
Fredsprocess enstår stilla	11
Kolonialmakter ställs till svars	12
Indiske bödelns sista avrättning	13
Ajit Roj om indiska koalitionsproblem	14
Gangsterledare folkkär politiker	16
Sydasienskonferensen i Lund	18
Bangladesh:	
Dysenteri i översvämningarnas spår	20
Svenskt bistånd flyttas till städerna	22
Instabilt efter attentatet mot Hasina	24
Journalist får antikorrupsionspris?	25
Luiza åter hemma i Goa	26
Maldiverna/Nepal/Afghanistan	28
HD stödjer Gujaratoffren	31
Pakistan:	
Shahi Mohalla, stigamatiserat kvarter	32
Horans son tar revansch	33
Spöklikt möte i Lahore	34
Jaipurs hundar lever gott	35
Notiser	39
Möten med Buddha – fotoutställning	40

Omslaget:

FOTO: ERIC OLSSON

Upali, "parkamrat" till Erik Olsson som på sid 8-10 skriver om sitt utbyte i Sri Lanka.

Dharavi – inte v

Dharavi, Mumbais största slumområde, är för många liktydigt med misär och fattigdom. Men Dharavi är också stadens pulsåder, den stadsdel som gör Mumbai till en dynamisk och vital indisk storstad.

När jag berättade för mina indiska vänner att jag tänkte åka till Dharavi, Asiens största slumområde, blev de oroliga. De tittade på mitt armbandsur, min ryggsäck där jag hade mina kameror och påpekade att jag måste vara försiktig, inte ta med mig för mycket kontanter och göra en kopia av passet som jag skulle ha i fickan ifall jag blev stoppad av polisen. Dharavi var, enligt dem, ett hotfullt slumområde, fullt av fattiga människor och därför farligt.

Medelklassen känner att deras Mumbai hotas av en malström av immigranter som söker sig till staden och bosätter sig i slummen. Den är rädd för att stadens liberala anda skall förstöras, att dessa fattiga från landsbygden för med sig vidskepelser och intolerans. Men framför allt fruktar medelklassen att konkurrensen om utrymme och pengar skall hårdna.

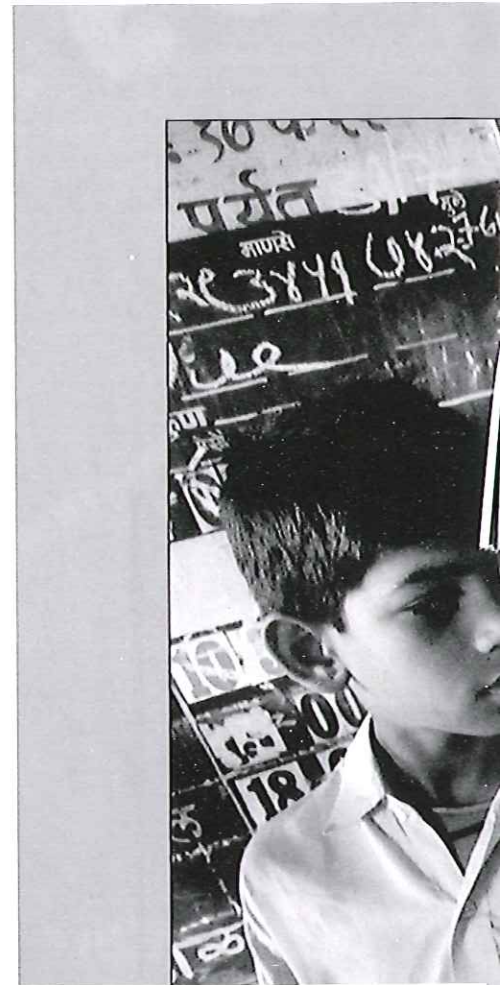
De som bor i Dharavi anser däremot att de har lika stor rätt att leva i Mumbai som alla andra. De anser att det är deras närvaro som gör staden livskraftig. Det är i slummen som de flesta företag startas; det är här som en majoritet av jobben skapas; det är slummen som genererar syret till stadens blodomlopp. Drömmen om ett bättre liv är den energi som driver Dharavi och indirekt Mumbai.

Egentligen är det missvisande att kalla Dharavi för slum. Ordet betyder ett område som förfallit. I västvärlden, och då framför allt i citykärnorna i amerikanska storstäder, förekommer det förslumning. Dessa kvarter bestod en gång av bostäder med hög standard men som förfallit på grund av fattigdom och försummelse.

I områden som Dharavi pågår den rakt motsatta processen. Standarden på skjulen höjs kontinuerligt allt eftersom deras ägare lyckas spara pengar och förbättra sina hem. I USA:s innerstäder sjunker värdet på bostäderna. I Mumbai är det tvärtom. Ju äldre ett slumområde är desto högre standard har det, vilket gör att statusen stiger.

Förvandlas till lyxområde?

Om tio år kommer troligtvis Dharavi inte längre att kallas slum. Det centrala läget

gör området attraktivt. I närheten ligger medelklassförorten Bandra, det nya centralt för diamanthandel, och inrikesflygplatsen. Allt fler byggherrar sneglar på Dharavi och vill förvandla slummen till ett lyxigt bostadsområde. Dharavi genomgår redan nu en förvandling. Vissa områden skulle kunna kategoriseras som medelklassslum. Som grå och nedsmutsade statyer reser sig flera höghus över plåtskjulen. De är hem för dem som lyckats, de som genom tur och hårt arbete har tjänat tillräckligt med pengar för att köpa sig en lägenhet i de nya bostadshusen.

vilken slum som helst

Haji P. S. Shamsuddin är en av många framgångssagor i stadsdelen Dharavi (lilla bilden). Han kom till Mumbai på 1940-talet och började som rissmugglare för att till slut bli ägare till ett apotek. Här beundras han av en av stadsdelens många unga invånare.

Det var därför jag bestämde mig för att åka till Dharavi. Jag ville träffa personer som blivit miljonärer mitt i Asiens största slum; de som är trogna den stadsdel som givit dem möjlighet att förverkliga myten om Mumbai.

Jag var på jakt efter **Haji P. S. Shamsuddin**, en av många framgångssagor i Dharavi. Han kom till stadsdelen på 1940-talet från delstaten Tamil Nadu, började som rissmugglare för att till slut bli ägare till ett apotek. Han är en av dessa personer som tjänat tillräckligt med pengar för att ha råd att flytta till ett av höghusen i Dharavi.

Jag hade fått reda på att han bodde i Nagi Apartment och stannade till i en affär på nedre botten som sålde fotogen, matolja, ris och majs för att få hjälp att hitta Shamsudduin.

Vackert pipskägg

En ung kille som hade ansvaret för bokföringen tittade på mig och sade att du är väl den där svenska journalisten. Jag blev minst sagt förvånad. Andra dagen i Dharavi och redan vet en person vem jag är. Jag blev först misstänksam och undrade om säkerhetspolisen kontrollerar vilka som

besöker stadsdelen. Det visade sig att den unge pojken bodde i Diamond Apartments som jag hade besökt dagen innan på jakt efter **Abdul Baqa**, ännu en av dessa personer som blivit rik i Dharavi.

Efter att ha väntat en timme och druckit tio koppar te kom så Shamsuddin ner till den lilla affären. Vi arrangerade stolarna så att den unge killen kunde sitta mellan oss och tolka. Värddigt satte sig Shamsuddin på en av plaststolarna, klädd helt i vitt med ett vackert grått pipskägg. Men innan han bör-

VÄND!

FORTS.

jade svara på mina frågor ville hans vänner att Shamsuddin skulle visa sin fysiska styrka och plockade fram en pall som de först ville att jag skulle försöka lyfta genom att ta tag i ett av benen vid golvet. Jag klarade inte av det. Sedan var det Shamsuddins tur, men även han misslyckades. Fastan hade gjort honom lite svagare, ursäktade sig Shamsuddins vänner. Han är vital och ovanligt stark för att vara 68 år, intygade de.

När vi båda satt oss ner efter styrkedemonstrationen berättade Shamsuddin att på 1940-talet var Dharavi det enda ställe i Mumabi där fattiga kunde hitta ledig mark. På den tiden var Dharavi en sankmark och de som ville ta sig till stationen Mahim fick vada på utplacerade plankor. Det fanns ingen elektricitet utan enda belysningen kom från fotogenlampor.

Ryktet om att han hade varit rissmugglare bemötte Shamsuddin med ett leende och kallade det helt enkelt för vanliga affärer. Efter hand gick Shamsuddin över till att tillverka sötsaker som han från sin cykel sålde till affärer runt om i Mumbai. 1984, samma år som han vallfärdade till Mecka, öppnade han ett apotek för de pengar han tjänat på att tillverka sötsaker. Han har nu så mycket pengar att han kan köpa mark i sin gamla hemby. Men några planer på att flytta tillbaka har han inte.

– Jag trivs i Dharavi. Här finns allt du behöver. Affärerna stänger aldrig. Vill du ha tag i färsk frukt skall du åka till Dharavi. Allt är billigare här än i resten av Mumbai, sade Shamsuddin.

Efter ett tag urartade intervjun med Shamsuddin eftersom de som satt och lyssnade skulle göra inlägg och kommentera mina frågor. Till slut visste jag inte vad som översattes, om det var Shamsuddins svar eller hans vännerns åsikter. Shamsuddin tröttnade efter ett tag på mina kanske alldeles för personliga frågor och svarade alltmer enstavigt. Till slut undrade han om det var något mer jag ville veta, underförstått att intervjun var slut.

Efter mötet med Shamsuddin ville jag gå vidare till kvarteret Kuttiwadi för att träffa ägaren till textilfabriken MC Exports. Min tolk sade att jag inte borde gå dit eftersom det är ett farligt område. Efter en stunds diskutering med övriga gäster i affären skickade de fram några småkillar som skulle guida mig till Kuttiwadi. På vägen passerade vi ett garveri där män med kni-

var skrapade bort kött och senor från djurhudar. Redan vid ingången ryggade jag tillbaka inför stanken av ruttet kött blandat med blod. Travar av kohud indränkta i salt låg uppstaplade på cementgolvet.

Garvning av kohudar är bara en av de 1 700 småindustrier och 80 småföretag som finns i Dharavi, enligt beräkningar som frivilligorganisationen National Slum Dwellers Federation gjort. Återvinning är en mångmiljonindustri i Dharavi.

Plaståtervinningen är exempelvis den största i Indien med över 5 000 anställda. 3 000 säckar plast lämnar varje dag Dharavi.

Inte så noga med skatt

Det intressanta med alla dessa företag är att de har startats utan inblandning från staten eller lån från banker och finansinstitut. Eftersom staten inte bryr sig om att stötta dessa småindustrier svarar de med att inte vara så noggranna med att betala skatt. Men det är inte så att Dharavi fungerar som en ekonomisk frizon. Det är snarare så att företagarna betalar en högre indirekt skatt genom de mutor de måste betala till tjänstemän, polisen och ofta den lokala gangstern som erbjuder dem skydd.

Småindustrierna bryr sig inte så mycket om de lagar som reglerar arbetarnas säker-

het och anställningstrygghet. Om någon klagar finns det tio som står i kö att ta deras jobb. Arbetskraft är ingen bristvara. De som har ett jobb håller fast vid det tills de hittar något bättre. Eftersom de som arbetar inom exempelvis textilindustrin är utbytbara mot nyanlända och billigare är det för de flesta småindustrier svårt att hålla den kvalitet som krävs för att deras varor skall gå på export. De flesta kläder görs för den aldrig sinande ström av arbetskraft som kommer till Mumbai på jakt efter jobb och en bättre framtid. Enda undantaget är MC Exports som säljer sina kläder direkt till varuhus i USA. Ägaren till företaget, **Mohamed Mustaqeem**, vara bara 17 år då han kom till Dharavi från Uttar Pradesh. Till en början hade han inget ställe att bo på utan sov på gatan.

– Men Gud var god mot mig och jag lyckades att starta ett företag, sade sonen **Mannohad Azim Mustaqeem**, som tolkade eller snarare berättade faderns historia. Fadern sprang hela tiden runt på kontoret, gav order och tittade på dataskärmar för att se om det kommit in nya beställningar från USA.

När Mohamed Mustaqeem kom till Mumbai för 30 år sedan kunde han inte i sin vildaste fantasi drömma om att han en dag skulle äga en textilfabrik som exporterar direkt till USA. Hans släkt ägde mark i Uttar Pradesh men efter hand som jorden delades upp mellan bröderna gick det inte längre att leva på den. Mohamed Mustaqeem blev tvungen att söka sig till Mumbai. Han hamnade först i de beryktade bordellkvarteren Kamatipu-ra. En bekant som bodde där upplät en plats på cementgolvet.

Han började så småningom jobba på en textilfabrik i Dharavi med att städa golv, olja symaskiner och servera te till dem som jobbade där. Alla som arbetade på fabriken var från Uttar Pradesh. De var fattiga och de flesta sov på gatan utanför fabriken. Efter hand lärde sig Mohamed Mustaqeem sköta symaskinerna och blev en duktig skräddare.

Efter att ha sparat ihop tillräckligt med pengar köpte Mohamed Mustaqeem två symaskiner och började tillverka egna kläder som han sålde på marknaden i Dharavi. Med energi och uppfinningsrikedom har nu företaget vuxit och har 3-400 anställda

Drömmen om ett bättre liv är den energi som driver Dharavi.

Abdul Baqas fabrik tillverkar korvskinn till japanska och amerikanska fabriker. Här tillsammans med sin son Abdullah, till vänster.

daglönare. I dag har MC Exports en omsättning på 40-50 miljoner rupier per år och koncentrerar sig helt på den amerikanska marknaden. Alla deras kläder säljs genom affärskedjor som Wall Mart och K-Mart. Beställningarna sköts av en indisk affärsman i New York. Om några år är det tänkt att de skall öppna eget kontor i USA, förklarade sonen. Jag frågade honom om fadern kunde ha startat sitt företag i någon annan stad än Mumbai.

– Det är en persons tankar som gör att han blir framgångsrik. Detta gäller över hela världen. Mumbai gav honom möjligheten, sade sonen.

Underdånig hållning till fadern

På kvällen blev jag inbjuden på middag hos Ahmed Baba som ägde den affär där jag träffade Shamsuddin. Det var under fastemånaden Ramadan och exakt klockan 18.05 fick vi börja äta från maten som hans tre döttrar hade lagat och placerat på golvet. Någon plats för ett bord fanns inte. Ahmed Baba delade trerumslägenheten med sina två bröder med familj. Även Ahmed Baba hade svårt att räkna ut hur många som bodde i lägenheten.

Hans döttrar gick på college och tänkte bli lärare och dataingenjörer. De var blyga och svarade så tyst på engelska att jag hade svårt att höra vad de sade. De hade en underdånig och försiktig hållning till fadern som från sin stol delade ut order som en general. Efter middagen plockade döttrarna fram sina bönemattor av plast och vände sig mot Mecka för att be. Jag och Ahmed Baba gick ut för han ville visa mig ännu ett av dessa företag i Dharavi som mot alla odds lyckats. Bakom bostaden hängde på några bambustötar inälvor på tork.

Dagen efteråt bestämde jag träff med

ägaren till fabriken som torkade inälvorna: Abdul Baqa. Från hans lägenhet på elfte våningen i Diamont Apartments var det en magnifik utsikt över Dharavi. Slumområdet sträcker sig ut i alla väderstreck och försvinner i ett gult avgasdis. Men på elfte våningen blåste det en stadig bris från Arabiska sjön och luften kändes behaglig. Företaget som Abdul Baqa startade 1962 exporterar inälvor till Japan och USA som använder dem vid tillverkning av korvar. Det smutsiga och kaotiska Dharavi exporterar alltså matvaror till känsliga japanska magar. Abdul Baqa berättade med stolthet att japanerna besökt Dharavi flera gånger och var nöjda med den höga hygieniska standard som hans fabrik håller.

Då vi stod där vid fönstret och blickade ut över slummen verkade Dharavi vara ett enda kaos med hyddor och några enstaka höghus. Området verkade bestå av skjul, hyddor, hus, vägar, gränder, bakgator och dräneringsdiken i ett enda virrvar. Men det finns en struktur i denna ordning som bara är logisk för dem som bor där. Det finns gränser, för egentligen är Dharavi ett kluster av byar som växt samman. En nykomling kan inte se dessa skiljelinjer. De består kanske enbart av en gränd, en tegelmur eller bara utmärkt genom en rad skjul.

Mitt i detta gytter ligger en fabrik som tillhör det amerikanska företaget Johnson & Johnson som tillverkar sjukvårdsprodukter. Men sina vitmålade fabriksväggar, välansade trädgård och silverfärgade järngrindar såg fabriken ut som en hägring bland allt grått och svart som dominerar Dharavi. Johnson & Johnson satte upp fabriken redan i slutet på 1950-talet då Dharavi fortfarande ansågs ligga långt utanför Mumbais centrum. Här hade företaget tillgång till inälvor från get som de

omvandlade till suturer. Mitt i Dharavi görs det alltså även artiklar för kirurgborden, produkter som måste vara sterila och absolut fria från bakterier.

Abdul Baqa kom för över 50 år sedan till Dharavi från Uttar Pradesh. Familjen var fattig och fadern beslutade att yngste sonen, som då var 13 år, skulle resa till Mumbai för att hitta jobb och spara pengar som han skulle skicka hem. Abdul Baqa kände ingen i Mumbai men hade hört att det i Dharavi bodde några som kom från samma distrikt i Uttar Pradesh som han själv. Den första tiden sov han i moskén och jobbade på en liten restaurang över gatan med att städa för 15 rupier i månaden. Han arbetade där i fyra år utan att lyckas spara någonting och beslutade sig därför för att återvända hem. Men några år senare, 1962, var han tillbaka i Dharavi. Genom en vän kom han i kontakt med en italiensk affärsman som köpte och sålde inälvor för korvtillverkning. Den italienske affärsmannen uppmanade honom att starta en fabrik och när italienaren tröttnade och åkte hem tog Abdul Baqa över hans orderböcker.

Tvingas flytta fabriken?

Nu vill myndigheterna i Mumbai att Abdul Baqa flyttar sin fabrik Ideal Trading Company eftersom de inte vill ha några industrier i centrala Mumbai, framför allt inte sådana som smutsar ner. Abdul Baqa anser inte att hans företag förorenar området och han har vid flera tillfällen påpekat att utländska köpare är nöjda med hans produkter. Myndigheterna vill att han flyttar sin fabrik hundra kilometer utanför Mumbai.

– Om vi tvingas flytta innebär det att 40 personer förlorar sina jobb, eftersom de inte kan följa med oss, sade Abdul Baqa.

Då vi stod där vid panoramafönstret påpekade Abdul Baqa att Diamont Apartments var det första bostadshus som byggdes i Dharavi. Han flyttade in samma år som det var färdigbyggt, 1974. Tyvärr verkar huset inte ha renoverats sedan dess. Utanför såg vi flera nya höghus resa sig över slumområdet. Abdul Baqa trodde att det om 50 år inte kommer att finnas kvar några skjul i Dharavi. Området kommer att se ut som vilken stadsdel som helst med höghus och inga fabriker.

Han följde mig ut till hissen för att ta farväl. När hissen kom efter några minuter kramade han om mig, kysste mig på kinden och tryckte hårt min hand med sina händer. Jag blev överväldigad av detta känsloutbrott. Han berättade att han hade varit sjuk de senaste två månaderna och genomgått flera operationer. Kanske var det därför som besöket från Sverige kändes så viktigt för honom och att han på ett så hjärtligt sätt ville visa sin uppskattning. Jag vet inte.

Pär Jansson,
text och foto

Musharraf på Sverigevisit

Presidentens mjuka framtoning ska säkra kontrakt på svenska vapen

Vad gör han här? Vad gör egentligen en pakistansk president i Sverige? Det var förstås en berättigad fråga när vi i början av juli som särskilt inbjudna bevistade ett seminarium med Pakistans president **Pervez Musharraf** på Handelshögskolan i Stockholm.

Titeln på presidentens föreläsning var "Pakistan och tjugoförsta århundradets utmaningar". Mötets moderator var ambassadör **Rolf Ekéus** och ansvarig för programmet var SITE, Stockholm Institute of Transition Economics i samarbete med SIPRI, Stockholms internationella fredsforskningsinstitut. Skulle föredraget ge svar på våra frågor?

Terrorbekämpning i fokus

Presidenten började med att göra honnör till publiken som bestod av representanter för ambassader, svenska storföretag, universitet och fredsorganisationer som Svenska läkare mot kärnvapen (SLMK), Pugwash och Svenska freds- och skiljedomsföreningen. Sedan ägnade han drygt halva tiden åt att tala om hur Pakistan framgångsrikt bekämpar terrorismen i sitt eget land.

Han betonade behovet av (sitt) ledarskap och statsmannaskap för terrorismbekämpning, men att när terrorismen blir alltmer internationell så måste den också bekämpas med internationellt samarbete. Det är inte bara en fråga om militära aktioner utan lika viktigt är det att angripa orsakerna. Presidenten försäkrade att Pakistan är fast beslutat att utrota al Qaida och har sedan den 11 september 2001 gripit 600 al-Qaida-män.

Samtidigt ville presidenten marginalisera problemet till västra Pakistan där en understam till Waziri-stammen utgör grunden till terrorismen. Men genom militära aktioner kombinerat med kännedom om de lokala förhållandena och satsning på utbildning i Waziristan så kan terrorismen utrotas där.

Dessutom utgör fattigdomsbekämpning och alfabetisering i hela Pakistan viktiga instrument för att dra upp terrorismen med rötterna.

Presidenten ägnade också en del tid att göra distinktion mellan islam som religion respektive fundamentalism. Han menade att den sanna islam står för jämlikhet och

President Musharraf gav en ljus bild av förhållandena i Pakistan vid mötet i Stockholm, och av den intresserade publiken, däribland Sverker Åström. Rolf Ekéus t v var moderator.

demokrati och inte har något med terrorism att göra.

– Visst, vi är religiösa i Pakistan. Men fundamentalister är bara en liten minoritet. Förhållandet mellan islam och väst kan i dag jämföras med det under järnridån. Jag vill överbygga det gapet. Mitt motto är upplysning och måttfullhet.

Relationerna till Indien

Det var inte bara förhållandet till väst som togs upp utan naturligtvis också förhållandet till Indien.

– Tre krig har utkämpats om Kashmir och nu måste vi komma till en uppgörelse, sade presidenten.

Det är en tvåvägsprocess mot fred med förtroendeskapande åtgärder kombinerat med avtal kring punkter där det råder olika uppfattningar. Förhandlingsklimatet, enligt Musharraf, måste präglas av att man rör sig i takt, att förhandlingarna är seriösa, öppna, flexibla och innefattar ett mått av mod.

Till vem riktade han då dessa understatements? Politiker både i Indien och Pakistan har sina respektive extremister att bekämpa, och för framgångsrika förhandlingar krävs därför politiskt mod från båda sidor. Presidenten underströk att Pakistan under 2003 ensidigt minskade antalet soldater med 50 000 man och att landet frusit sin militärbudget.

Demokrati i Pakistan

Sedan övergick presidenten, som själv tog makten genom en militärkupp, till att försöka övertyga publiken att han är en sann demokrat. Genom att nyligen ha blivit vald

av två tredjedelar av pakistanska parlamentet tolkade presidenten att han därmed måste ha ett betydande förtroende.

En annan framgång för demokratin, enligt Musharraf, är att lokala regeringar har utsetts av folket för första gången på 50 år. Och pressfriheten påstås aldrig ha varit större än nu... Kvinnor finns på alla nivåer i styrande ställning. Det handlar, enligt presidenten, om en demokratisk revolution i det tysta

Slutligen kunde Musharraf stolt berätta hur Pakistan tagit sig ur en bankrutt ekonomi. Alla makroekonomiska indikatorer pekar åt rätt håll. Därmed har resurser frigjorts för fattigdomsbekämpning, mänskliga rättigheter, utbildning och sjukvård.

Frågor om kärnvapen

President Musharraf besvarade alla frågor artigt men samtidigt rättfram. Flera kom av naturliga skäl att handla om Pakistans kärnvapeninnehav. På en fråga sade han att Pakistans kärnvapen har bidragit till att sätta landet på jämbördig fot med Indien, som innebär att man utifrån denna jämvikt kan nå fram till ett riktigt fredsavtal med grannen.

Hans Levander från SLMK krävde konkreta besked om förtroendeskapande åtgärder. Men svaret blev dessvärre svävande och undanligande. Det enda som nämndes var att ländernas utrikesministrar skulle träffas några veckor senare för att söka nå fram till avtal i dessa frågor.

Till sist kom så kom äntligen svaret på varför Musharraf var i Sverige, såsom varande den första pakistanska president någonsin som besökt Sverige. Orsaken var en

Valet av Shaukat Aziz glädjer amerikanerna

Pakistans är-méchef och president **Pervez Musharraf** har troligtvis ett av världens svåraste jobb. Men hans utnämning i början av augusti av **Shaukat Aziz** (bilden) till ny premiärminister kommer att ge Musharraf chansen att föra sin dagordning, samtidigt som de tre länder som betyder mest för Pakistan sannolikt kommer att välkomna utnämningen.

Utnämningen av Aziz till ny premiärminister kommer sannolikt att glädja regeringarna i såväl USA som Indien och Afghanistan. Aziz har nämligen ett gott anseende hos amerikanerna. Och Pakistans ärkefiende Indien kommer att välkomna honom av en viktig anledning – Aziz bär inte på något anti-indiskt bagage eftersom han större delen av sitt liv arbetat inom USA:s bankvärld.

Hans kopplingar till USA ger dessutom en ingång till den mycket viktiga amerikanska ambassadören i Afghanistan och därmed också till den afghanska regeringen.

Tidigare finansminister

Den milde och lågmälda Aziz är en teknokrat som på sätt och vis påminner om Indiens nye premiärminister **Manmohan Singh**. Aziz är kunnig inom finansvärlden och har tidigare varit finansminister i fem år.

Landets förre premiärminister **Zafarullah Khan Jamali** tvingades avgå i juni. Och i Pakistans spekuleras det mycket kring varför Musharraf bytte ut honom till förmån för Aziz. Presidenten och premiärministern hade en växande konflikt bland annat kring hur man skulle hantera al-Qaida och de talibaner som agerar längs gränsen till Afghanistan.

Jamali företrädde här en mjukare inställning, och föredrog förhandlingar i stället för militära aktioner.

Aziz stora fördel är hans kontakter inom USA:s finansiella och politiska kretsar. Han är den som skött alla detaljerade förhandlingar i uppgörelserna mellan den amerikanska regeringen och Pakistan i fråga om "kriget mot terrorismen". Utnämmandet av Aziz är därför en försäkran för USA att Pakistan är fast beslutet att förbli Washingtons allierade i detta långvariga krig.

Pakistan har fått blandad kritik i den amerikanska pressen. Men en sak är alla

klara över – landet har spelat en avgörande roll i USA:s krig i Afghanistan 2001. Om det inte hade varit för att Pakistan aktivt hjälpte till och bistod med logistiskt stöd hade USA kanske inte nått samma framgångar lika snabbt i striderna mot den tidigare talibanregimen.

Washington har fyra aktiva militära baser i Pakistan som är viktiga för landets operationer i Afghanistan.

Varsam mot talibanerna

Men trots detta har vissa medlemmar av den afghanska regeringen liksom USA:s ambassadör kritiserat Pakistan för att inte göra tillräckligt för att förhindra talibaner från att genomföra attacker från sina gömställen på pakistanskt territorium.

I amerikansk press sägs också att de pakistanska myndigheterna inte griper ledare för talibanerna i samma utsträckning som företrädare för al-Qaida. Det finns misstankar om att den pakistanska regimen är varsam mot talibanerna i syfte att eventuellt kunna använda dem i en upptrappning av konflikten med Indien om Kashmir. Anklagelsen tillbakavisas naturligtvis av pakistanierna.

Den generella uppfattningen i Pakistan är att utnämningen av Aziz syftar till att förbättra relationerna till såväl den amerikanska regeringen som gentemot Afghanistan.

Pakistans relationer till de internationella finansinstitutionerna är utmärkta och till stor del är det Aziz förtjänst. Även dessa institutioner ser utnämningen som ett bevis för att landet kommer att fortsätta de reformer som man länge insisterat på.

Politisk enmansshow

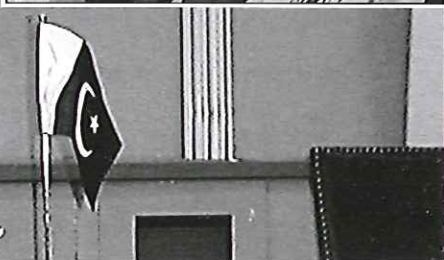
Inom landet är en vanlig åsikt om utnämningen att Musharraf och landets armé därigenom försöker förstärka det politiska system de håller på att bygga upp. Pakistan är en kvasidemokrati, där alla demokratiska institutioner existerar – men samtidigt är hårt kontrollerade av militären.

För Musharraf del kommer livet på kort sikt att bli lättare, eftersom Aziz troligen är rätt man att förhandla med Indiens nye teknokratiska premiärminister **Singh**.

Samtidigt kvarstår fakta – landets politiska system är i grund och botten en enmansshow och delvis en militärdiktatur.

Landets viktigaste biståndsgivare anser dock att Aziz lyckats stabilisera och förbättra landets makroekonomi. Och för Musharraf utgör han det bästa namnet i försöken att utöka de utländska direktinvesteringarna.

M B Naqvi/IPS

han besvarade skickligt frågorna som ställdes

FOTO: HANS LEVANDER

önskan om att stimulera ekonomisk utveckling genom svenska investeringar i landet och att öka handelsförbindelserna. Pakistan är främst intresserad av Sveriges högteknologiska (läs vapen-) industri.

Radarutrustning från Ericsson och JAS-flygplan från SAAB är system som skulle diskuteras under presidentens Sverigebesök. På en fråga om fackföreningarnas rättigheter kom ett diplomatiskt svar om att varje land har sina förutsättningar. (Vilken balans ska det vara mellan arbetsgivare och arbetstagare?)

Pakistan ville uppenbart genom sitt Sverigebesök också visa självständighet gentemot USA markerat av att Pakistan inte kommer att skicka trupp till Irak för när landet själv begär det. Plötsligt föll bitarna på plats. Syftet med presidentbesöket var att lugna investerare att Pakistan är ett politiskt och ekonomiskt stabilt land på stadig väg mot demokrati, ett land som strävar mot jämlikhet utan islamsk fundamentalism och ett land med stabilitet på arbetsmarknaden.

Återstår att se om svenska företag känner sig lockade att investera i Pakistan.

Pakistans utmaningar inför det tjugoförsta århundradet sammanfattades av president Musharraf som: konflikt eller stabilitet, islam eller väst, misslyckande eller utveckling, katastrof eller fred. Presidenten var uppriktig, öppen för alla typer av frågor, pigg och med viss humor.

Men förtroendeingivande? Tja, presidenten avslutade seminariet som han inledde, med militär honnör.

Martin Tondel

Svenskt volontärarbete bidrar till internationell förståelse

Jag står under ett stort träd med långa grenar och rasslande blad. Vinden blåser värme genom min bomullsskjorta. Den för med sig lukten av dagg och diesel. Framför mig ser jag berg i blå nyanser. Bakom dånar en gul överlastad gammal indisk Tatabuss förbi i en kurva.

Jag lyfter min Ericsson för att antennen ska komma närmare himlen. Två ploppar blir tre i displayen. Jag trycker på YES-knappen: SENDING MESSAGE, förklarar displayens taggiga grafik. Sekunder av väntan avslutas med ett hårt beep ljud.

– Helvete! Tredje gången.

Jag gör om proceduren och nu hittar mitt sms mellan bergväggarna ut över Indiska oceanen och in genom en öppen lagårdsdörr i Halland.

– What's your name? hör jag en barnröst följd av fnitter.

Vänder mig om och tittar in i en skolpojkes mörkbruna ögon.

Han viker undan blicken.

– Mage name Erik! Name mokakde? svarar jag på singalesiska.

En klunga skolbarn i vita uniformer skrattar tillbaka och pekar finger.

Ett pip hörs från telefonen, sms från min flickvän i Sverige. Hon sitter i sin systuga i en röd gammal ladugård och lyssnar på Sommar i P1.

Känner hemlängtan, men den avbryts av en kör med "What's your name" följt av hysteriskt fnitter. Fler barn ansluter och snart är jag omringad av ett femtiotal i olika åldrar. Pojkarna har blå shorts och vita skjortor, en del välstrukna vita, andra smutsiga och för stora ovanpå en smal kropp. Flickorna bär helvita klänningar och de flesta har flätat sitt långa mörka hår i två tjocka, hårda flätor.

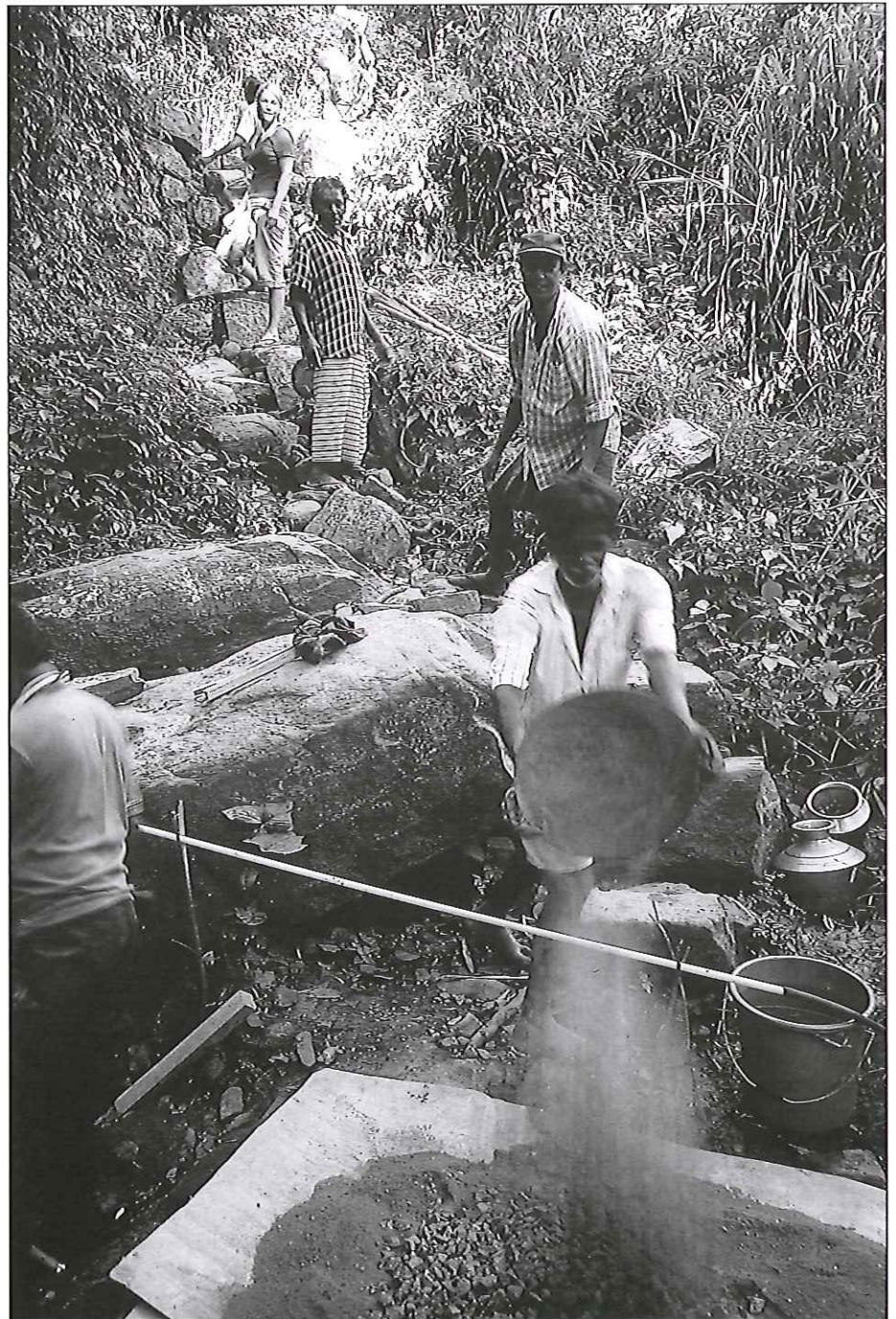
Efter 15 minuter har barnen tröttnat på pratleken. Jag står ensam kvar med min mobiltelefon.

Framtidsfunderingar

Drygt tre månader tidigare sitter jag hemma i Stockholm och funderar över min framtid. Fem studiemedelstrygga terminer vid Journalisthögskolan är nästan slut och jag bävar inför ännu ett sommarvikariat på landsortstidning. Funderar på hur jag ska komma ut i världen och arbeta.

En före detta kollega tipsar mig att söka YPD-programmet (Youth Partners in Development). Ett sex månader långt kulturutbyte med inriktning mot praktisk biståndsverksamhet som arrangeras av Centrum för internationellt ungdomsutbyte.

Efter ansökningsbrev, uttagningsinter-

Ett flertal personer lassar fat med sten i en kedja nerför en stig till byggplatsen där byns nya vattentank håller på att anläggas.

vju och förberedande läger om kulturchock och parkamrat står jag i mitten av juli 2003 under trädet i bergsbyn Nildandahinna på Sri Lanka. Tillsammans med min lankesiske parkamrat **Upali Sanjaya** bor vi hos, en för oss båda främmande, men omhändertagande värdfamilj.

Upali och jag äter först vid varje måltid, eftersom vi är gäster. Och inte bara de första dagarna, i två månaders tid är det lika-

dant. Hela familjen väntar tills vi har ätit upp riset med grönsaksblandningarna i kokosmjölk. Varje kväll står min värdpappa **Mama** (betyder ungefär pappa/farbror) och frågar på pensionerad polisengelska hur allting smakar. Min värdsysster **Akka** (storasyster) kiknar av skratt när min näsa rinner av chilifrukterna. **Malli** (lillebror) fnittrar när jag försöker prata engelska med honom. **Nända** (mamma/faster) pratar

Skrattande skolbarn i vita skoluniformer tränger ihop sig framför kameran.

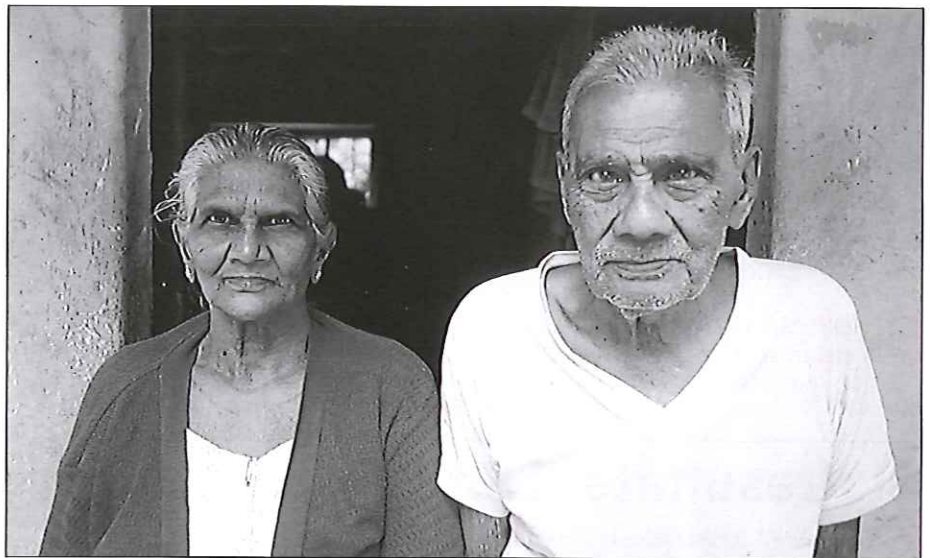
singalesiska med mig, trots att jag endast behärskar de grundläggande fraserna. **Atchi** (farmor) och **Sija** (farfar) skrockar åt det mesta jag tar mig för och Upali ler generat åt att behöva släpa på en västerlänning, som likt en lankesisk treåring, slickar riset från fingrarna.

Dagarna är enformiga till en början. Jag vaknar klockan 7.00 av att Mama sopar löv och att min mögliga tagelmadrass sticks trots att jag har lindat sovsarongen ända upp till bröstkorgen.

Arbete för Sarvodaya

Upali och jag delar ett litet rum, med ett bord och två sängar. Han är tystlåten och lite blyg men berättar att vi ska arbeta för vår värdorganisation Sarvodaya (lankesisk NGO där bybor bygger vägar, vattentankar och startar förskolor när staten inte gör jobbet). Både två och tre veckor hinner gå, men representanten från Sarvodaya, som ska ge oss en arbetsplan för arbete på lantbruk och teplantage, dyker aldrig upp.

I stället tar vi saken i egna händer och börjar undervisa skolbarn från grannskapet i tamil och engelska. De skruvar på sig när jag insisterar på att vi ska tala och inte enbart läsa engelska. Ingen av dem är van att prata engelska eftersom undervisningen i landsbygdsskolorna till stor del är baserad på att läsa och skriva. Men mina enträgna frågor om favoritmat och geografiska plat-

86-åriga Atchi och 94-åriga Sija (farmor och farfar) i den lankesiska värdfamiljen.

ser ger till slut resultat och de vågar säga ord som blir till korta meningar.

I augusti är det dags att genomföra vårt biståndsprojekt. Målet är att vi efter en månad i byn ska ha insett vilka biståndsbehov som finns och försöka fylla ett av dem. Till vår hjälp har vi 100 SIDA-dollar.

I Nildandahinna hittar vi inga skriande behov. Men tillsammans med två andra vänner i YPD, **Ida** och **Shiromi** som bor i grannbyn Wewetenna, startar vi upp byg-

get av en vattentank. Deras research visar att tillgången till dricks- och tvättvatten i Wewetenna är begränsad, eftersom det är torrperiod. Därmed tvingas flera bybor använda mer än en timme varje dag för att hämta vatten som rinner ut under en trädstam och samlas upp i ett smalt plaströr.

Tillsammans med Idas och Shiromis värdpappa **Mr. Kumarasinga**, chef för Sarvodaya i byn, projekterar vi en tank för

VÄND!

FORTS.

att samla upp vattnet. Vi skriver projektplan, gör en budget, köper material och engagerar bybor att hjälpa till. Till en början går det lite trögt när vi börjar röja platsen vid källan. Men allt eftersom betongtanken växer fram ansluter fler bybor till bygget.

Tungt arbete

Det är ett tungt arbete. Eftersom bilvägen ligger hundra meter från byggplatsen blir det mycket bärande av cement, sandsäckar och sten till betongen. Varje kväll tvättar vi i en bäck bort det brungula svettblandade dammet från våra arbetskläder.

El och byggmaskiner är även det en bristvara i Wewetenna. Betongblandningen gör vi därför för hand. Två personer står på varsin sida av en stor plåtbricka. Med varsin skyffel blandas sand, sten, vatten och cement till den värdefulla grå massan. Huden på våra händer spricker när cementen drar ut fukten ur dem.

Men tre veckor sprucken hud, ömmande muskler och smutsiga kläder senare är tanken klar. Cirka två kubikmeter solid betong fylls med vatten från plaströret som tidigare gick rakt ut i luften. Pricken över i:et är den gyllene kranen.

– Två dygn, gissar Mr. Kumarasinga, när vi frågar hur lång tid det kommer att ta innan tanken är fylld.

Men morgonen därpå väcks vi av hans röst.

– Overflow, overflow.

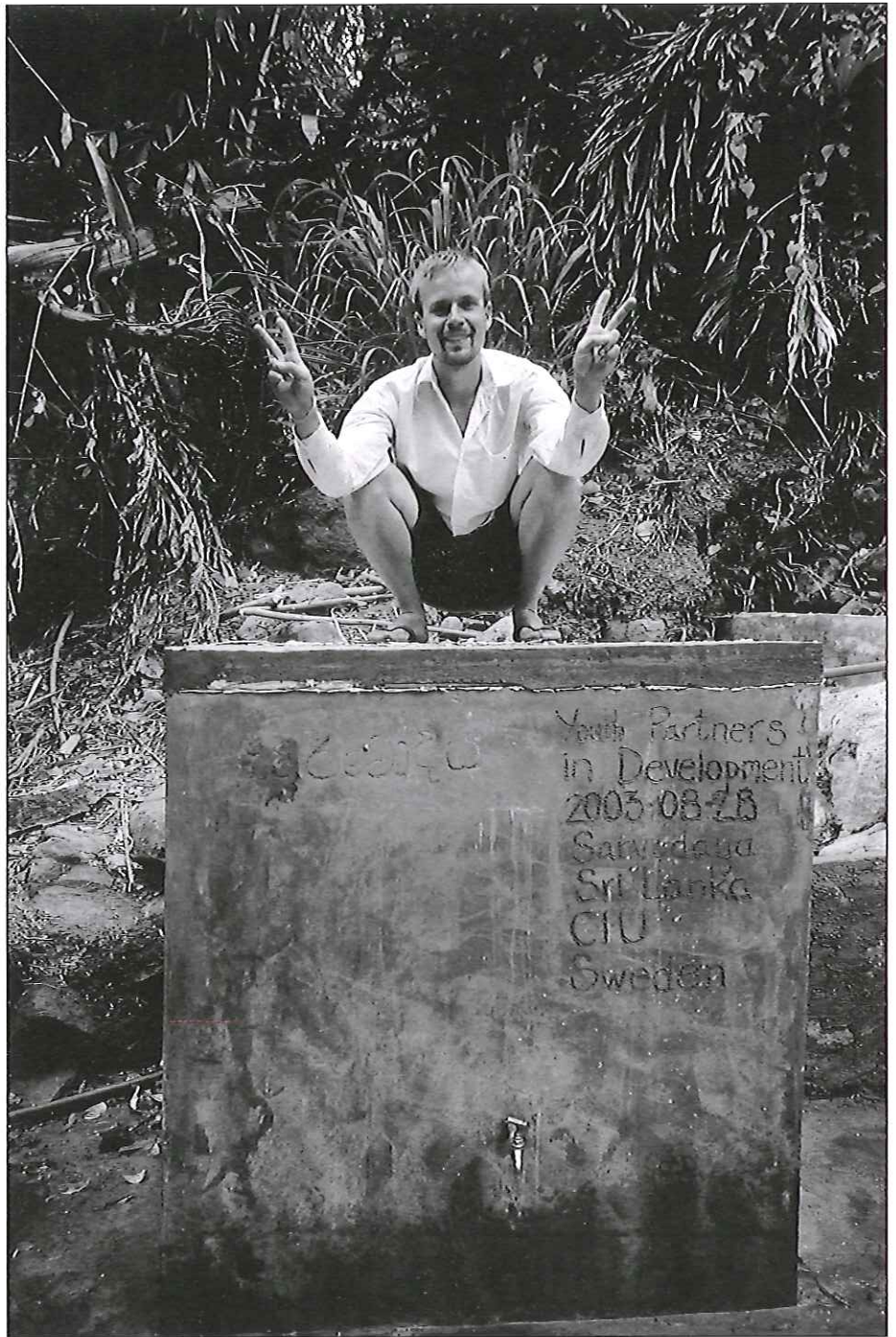
Trots torrperioden har rännen fyllt tanken till brädden så att det börjat rinna ut genom säkerhetsventilen.

När Ida, Shiromi, jag och Upali några dagar senare lämnar Wewetenna för att bo tio veckor i Umeå går vi förbi vattentanken.

En grupp småpratande kvinnor fyller sina aluminiumkärl från den gyllene kranen.

Erik Olsson, text och foto

FOTNOT: Mer information om Centrum för Internationellt Ungdomsutbyte, CIU, och dess utbytesprogram, se <http://www.ciu.org>

Erik Olsson sitter på huk ovanpå den färdiga vattentanken i betong.

Slutresultatet i Sri Lankas parlamentsval i april 2004

● UPFA & PA. (Förenade) Frihetsalliansen/Folkalliansen, vänsterallianser dominerade av president **Kumaratunga** och hennes SLFP (Sri Lanka Freedom Party). JVP (Folkets Befrielsefront) ingår 2004 i UPFA. JVP har 40 av alliansens 105 mandat.

● UNF & UNP. Borgerlig front dominerad av **Wickremasinghes** UNP (United National Party) i vilken bl a plantagearbetarpartiet CWC (Ceylon Workers Congress) ingår med åtta mandat.

● TNA & TULF. Större tamilpartier. TULF (Tamil United Liberation Front) ingick i TNA (Tamil National Alliance) 2004 som stöddes av Tigrarna i LTTE (Liberation Tigers of Tamil Eelam).

● JHU & JVP. Singalesnationalistiska partier. JVP ingår i 2004 års UPFA och regering. JHU (Nationella Singalesiska Arvet) är ett buddhistmunksparti.

● SLMC (Sri Lanka Muslim Congress). Muslimskt parti, under

2004	%	mandat	(2001	%	mandat)
UPFA	45,6	105	PA	37,2	77
UNF	37,8	82	UNP	45,6	109
TNA	6,8	22	TULF	3,9	15
JHU	5,9	9	JVP	9,1	16
SLMC	2,0	5	SLMC	1,2	5
UPF	0,5	1	DPLF-PLOT	0,2	1
EPDP	0,2	1	EPDP	0,8	2

senare år i samarbete med UNP.

● UPF (Up-Country People's Front). Nytt parti i högländerna DPLF, PLOT & EPDP Tamilskt dominerade småpartier. EPDP stödjer UPFA med sitt enda mandat.

TB

Fredsprocessen inne i en återvändsgränd

Fredsprocessen har gått i stå och våldet kräver nya liv. Här begravs en lankesisk soldat som dödades i Batticaloa i början av maj.

FOTO: ANURUDDHA LOKUHAPUARACHCHI

Utsikterna till en varaktig fred i Sri Lanka tynar nu långsamt bort. Våldet i östra delarna av landet tilltar. Politiska mord sker där nu nästan dagligen i spåren av Tigergerillans (LTTE) uppgörelser med avhopparen **Karuna** liksom med medlemmar i det Tigeroppositionella tamilska partiet EPDP. Och i Colombo funderar presidenten på om hon ska eller inte ska ställa några villkor för att återuppta fredsförhandlingarna med Tigrarna samtidigt som hon manövrerar för att säkerställa sin egen politiska framtid.

Legat nere i ett år

I över ett år har nu fredsförhandlingarna i Sri Lanka legat nere. Ett hinder har varit frågan om att upprätta en interimistisk självstyrande myndighet (ISGA) i de tamilska områdena. Regeringen har velat knyta den frågan till frågan om en slutlig lösning på konflikten medan Tigrarna lagt ett förslag som de inte tycker är förhandlingsbart, än mindre något att knyta till en slutlig lösning.

Ett visst stöd får Tigrarna av förra regeringspartiet UNP vars talesman **G L Pieris** för övrigt var den som ledde de dåvarande fredsförhandlingarna. Han kritiserar nu den nuvarande regeringen hårt för att vackla i förhandlingsfrågan och egentligen inte bry sig, bland annat genom att gå på gång ändra sin inställning till förhandlingarna, till exempel genom att knyta ISGA till en slutlig lösning.

Nyckelroll för JVP

Samtidigt har President **Kumaratunga** avgått som ledare för regeringskoalitionen (UPFA) mellan hennes eget SLFP och det vänsternationalistiska JVP som för sin del

motsätter sig varje kompromiss med Tigrarna. Man tror att det är ett försök att komma förbi JVP, men eftersom JVP har 40 platser i parlamentet blir det omöjligt på sikt. **Kumaratunga** laddar dessutom för premiärministerposten eftersom man planerar att avskaffa presidentämbetet inför nästa valperiod.

Våldet i östra Sri Lanka är huvudsakligen mellan olika tamilska grupper och det har tilltagit på senare tid. I första hand drabbas tamiler, men i ökande grad också singaleser och muslimer i området. Våldet har dessutom också nått Colombo där en kvinnlig självmordsbomare försökte döda ministern och EPDP-ledaren **Douglas Devananda**.

Diplomatisk aktivitet

Han kom undan men kvinnan tog med sig ett antal polismän in i döden. Tigrarna har kategoriskt förnekat all inblandning i mordförsöket, och man beskyller i stället armén för att skydda och stödja det som LTTE betecknar som "avfällingen" **Karuna** och hans anhängare i öster. "Glöm inte att det var vi som gjorde förhandlingar möjliga genom vårt eldupphör i december 2001", sa Tigrarnas politiske talesman **SP Thamilehelvan** vid ett pressmöte i augusti.

Samtidigt pågår en intensiv diplomatisk aktivitet där också Tigrarnas folk är inblandade. Flera parter manar till besinning, men man oroas bland annat av tecken på att rekryteringen av barnsoldater återupptagits i norr och i öster.

Bara en snabb återgång till förhandlingsbordet kan förhindra att kriget återupptas.

Thomas Bibin

Buddhistmunkar kräver förbud mot konvertering

Buddhistiska munkar i Sri Lankas parlament har lagt fram ett förslag om att förbjuda konvertering.

Att hindra att buddhister omvänds till kristendomen är en av de viktigaste frågorna för de nio buddhistmunkar som representerar partiet JHU.

Partiet menar att många buddhister lockas eller tvingas konvertera av "fundamentalistiska" kristna.

Många kristna kyrkor har attackerats i landet under de senaste två åren, men JHU har förnekat all inblandning i attackerna.

Lagförslaget har utmanats i högsta domstolen av kristna präster och organisationer som menar att det innebär ett brott mot rätten att välja religion själv.

Omkring 70 procent av Sri Lankas befolkning är buddhister.

De buddhistiska munkarnas parti fick nio platser i valet som hölls i april. Vinnare i valet blev president **Chandrika Kumaratunga**, vars skakiga koalition nu bildar minoritetsregering.

Liknande lagförslag

I ett försök att vinna över munkarna på sin sida i parlamentet har även regeringen lagt fram ett lagförslag om konverteringar, som liknar det som JHU föreslagit.

JHU kommer kanske att få svårt att få igenom lagförslaget, eftersom många anser att det skulle bryta mot grundläggande rättigheter, men debatten om munkarnas vara eller inte vara i politiken fortsätter.

Sarath Fernando, en ledande medborgarrättsaktivist, säger att munkarna visserligen hade ett lovligt syfte då de gav sig in i politiken – att skapa ett mer rättfärdigt samhälle och att göra parlamentet mer ansvarsfullt – men han menar också att det inte har fungerat så i praktiken.

– De har också gett sig in i politikens virrvarr och betar sig likadant som andra parlamentariker, säger Fernando.

Demonstration i Colombo

JHU själva säger att de tvingades in i politiken eftersom politikerna inte klarade av att ta itu med den urholkning av värderingar som enligt dem framkallats av en liberaliserad ekonomi, ökande korruption, sexuellt våld och oetiska konverteringar av buddhister.

I september 2003 samlades mer än 1 500 buddhistiska munkar i landets huvudstad Colombo för en demonstration mot konverteringar. De anklagade kristna för att locka med pengar för att få folk att konvertera – något som de kristna i landet förnekar.

Feizal Samath/IPS

Journalisten Nimalrajans mördare söker asyl i England

Enligt uppgift i tamilska medier söker journalisten **Mylvaganam Nimalarajans** misstänkte mördare asyl i England. Nimalrajan var vid sin död bland annat korrespondent för BBC:s singalesiska nyhetstjänst.

Den misstänkte mördaren, som går under namnet Napoleon i det paramilitära partiet EPDP, släpptes tidigare i år fri mot borgen.

Starka bevis och flera vittnesmål har pekat mot att det var Napoleon, eller **Sebastian Ramesh Poopal Ra** som är hans riktiga namn, som sköt och dödade Nimalrajan den 19 oktober 2000.

Ansågs vara LTTE-vänlig

Samtidigt skottsbadade han tre av Nimalrajans familjemedlemmar. En grupp av medlemmar ur EPDP var ute efter Nimalrajan på grund av hans rapportering om kriget, som enligt dem var LTTE-vänlig.

Reportrar utan gränser har kritiserat Sri

Lankas regering och domstolsväsendet för deras flathet i fallet. Mycket tyder på att de ansvariga politikerna vet vad som hänt, men struntar i att skipa rättvisa i det uppmärksammade fallet.

Bland annat har RSF påvisat att EPDP:s ledare **Douglas Devananda**, som nu är minister i president **Kumaratungas** regering, kan ha beordrat mordet.

Napoleon uppges nu enligt en tamilsk nyhetssida (www.nitharsanam.com) ha tagit sig till England i juli med förfalskat pass. Enligt Nitharsanam ska Napoleon vara ute efter att mörda tre tamilska journalister i Europa.

I Batticaloa i östra Sri Lanka har i år en journalist mördats och en skottskadats svårt. I nästa SYDASIEN kommer en längre artikel om den hotade fria journalistiken i Sri Lanka 2004.

Johan Mikaelsson

Sri Lanka ställer kolonialmakter till svars för 1500-talets plundring

Nästan fem århundraden har gått, men minnena finns kvar. Det var den femtonde november 1505 som **Dom Lourenco de Almeida** gick i land i Colombo. Han hamnade där av misstag efter en storm.

Det misstaget ledde till ett och ett halvt århundrade av portugisiskt styre i Sri Lanka – ett styre som präglades av grymhet, girighet och intolerans.

I varje steg de tog var portugisernas iver att sprida den kristna religionen uppenbar. Erövrarna marscherade med svärdet i ena handen och Bibeln i den andra.

Samtidigt som Sri Lanka förbereder sig för att uppmärksamma att det nästa år var 500 år sedan portugiserna anlände håller en grupp forskare på att skriva historien om deras styre ur de koloniserades perspektiv.

Som detektiver i det förflutnas korridorer, med ledtrådar och bevis från århundraden, har omkring 30 medarbetare gett sig i kast med uråldriga palmbladsskrifter, målningar, gravstenar och föremål på europeiska museum.

– Vad är historia egentligen?, frågar **Susantha Goonatilake**, en välkänd lankesisk akademiker.

– Historia skrivs med ett perspektiv, och när det gäller portugiserna, liksom alla andra koloniserare, är det deras perspektiv. Men hur är det med det koloniserade folkets perspektiv? Koloniserarens dokumentation måste behandlas med försiktighet.

Men regeringen i Sri Lanka har andra motiv med historieforskningen. Den hoppas att forskarna ska hitta tillräckligt mycket bevis för att man ska kunna kräva kompensation av Portugal.

– Vi kommer att be Portugal att erkänna de övergrepp som begicks i Sri Lanka, och att avge en offentlig ursäkt. Vi kommer också att kräva skadestånd för liv och egendom och försöka få dem att återlämna skatter som fördes bort under den tiden, säger kulturministern **Vijitha Herath**.

1658 gjorde holländarna slut på det portugisiska herraväldet över Sri Lanka, som då kallades Ceylon. Och efter holländarna tog britterna över. De styrde landet tills självständigheten 1948. Tanken är att man också ska granska den ödeläggelse och plundring som dessa kolonialmakter åsamkade Sri Lanka.

Det sägs att portugiserna plundrade uråldriga buddhistiska tempel i Sri Lanka. Herath hävdar att det finns bevis för att portugiserna förstörde 256 religiösa helgedomar – både hinduiska och buddhistiska.

Herath säger att forskningen kommer att sätta historien i sitt rätta perspektiv, och att det kommer att hjälpa landet att acceptera det som har hänt och gå vidare. Men han medger också att man måste vara försiktig för att inte underblåsa religiösa motståndningar i landet.

Kumudini Hettiarachchi/IPS

Norrman dömd för dråp stod bakom extremistmöte i Oslo

Singales-nationalistiska forskare förenar sig sig med högerextremister i Oslo. Detta sedan norska nättidningar följt av andra medier uppmärksammat ett besynnerligt möte i den norska huvudstaden i slutet av augusti.

Mötesrubriken var "Vägkarta för fred i Sri Lanka", men det visade sig vara ett ursinnigt angrepp på Norge och den norska medlingen och fredsövervakningen i Sri Lanka, en övervakning där för övrigt Sverige också tagit del. Även den tamilska Tigergerillan LTTE angreps i häftiga ordalag.

Angrepp mot norsk medling

En av de lankesiska föredragshållarna, **Susantha Goonatilake**, välkänd forskare som tidigare jobbat bland annat för FN, anklagar till exempel Norge för imperialism, för att ha koloniala ambitioner i Sri Lanka och för att aktivt ha stött LTTE-terroristen. Han menar också att den nordiska fredsövervakarstyrkan (SLMM Sri Lanka Monitoring Mission) har varit "arrogant, partisk, fördomsfull, högdragen, imperisk, diktatorisk och utan varje trovärdighet".

Bakom mötet stod den hittills okända Världsalliansen för fred i Sri Lanka (WAPS) och Oslos "R-Senter". Där finns en 40-årig norrman som 1997 dömdes till tio års fängelse för att ha skjutit ihjäl en turkisk restaurangägare i Oslo.

Norska UD på plats

Han angrep hårt det "norska stödet till terrorismen i Sri Lanka" på mötet i Oslo. Han driver för övrigt en egen hemsida där han anklagar Norge för att stödja den världsvida terrorismen med miljardbelopp i utlandet samtidigt som man gjort Norge till en fristad för allsköns terrorister.

Norska UD säger att man fanns med på konferensen "för att bemöta eventuella felaktiga påståenden" och att man inte på något sätt gett några bidrag till dess genomförande. Och den norske fredsmäklaren **Erik Solheim** säger om den morddömde 40-åringens hemsida att "det är svårt att ta en hemsida som jämför kung Harald med Usama bin Laden på allvar".

Norska bedömare frågar sig varför WAPS lagt mötet i "fiendeland" och varför man inte satt en rågång högerut mot den morddömde 40-åringen och hans högerextremistiska grupp. Eller är detta rentav den singalesiska nationalismens rätta politiska miljö?

Thomas Bibin

Mullicks sista avrättning

Indien håller fast vid dödstraff trots brist på bödlar och rep

I den folkliga valsegerns efterdyningar delades åter Indien i en debatt om dödstraffets vara eller icke vara. Dhanajoy Chatterjee – som satt 13 år i fängelse – var dömd till döden för våldtäkt och mord på en 14-årig flicka vid namn Heta Parekh. Han avrättades i Kolkata den 14 augusti i år. Han dömdes på indicier och hans utblottade gamla föräldrar bad för andra gången presidenten om nåd, eller om att åtminstone få dö före sin son.

Av rättningen skulle från början ha ägt rum redan den 24 juni, men stoppades då i sista stund efter en ny nådeansökan. I väntan på ett slutgiltigt besked från president **Abdul Kalam**s sida satt sedan bödeln, den 83-årige **Neta Mullick**, och surade i utkanten av Kolkata. Han hade laddat hårt genom att offra till Kali och supat sig full, och han skulle äntligen få lämna över yrket till sin 21-åriga sonson **Prabhat**. Polisen bad honom i alla fall att stanna hemma av säkerhetsskäl, och han fick inte lämna huset utan att meddela polisen. Han måste vara beredd, ifall nådeansökan skulle avslås.

Mullick hade träningsmört repet och utfört flera övningsavrättningar med sand säckar. Han berättade för indiska tidningar hur noga han förberett sig och hur jeepen skulle ha kommit i gryningen och hämtat honom och sonsonen – hans nya assistent. Men sedan kom det oväntade meddelandet från fängelset.

Undvika darr på handen

Det var 15 år sedan Mullick avrättade någon senast, och han kände sig lite ringrostig inför det som skulle bli hans sista avrättning. Vid sin höga ålder måste den rutinerade bödeln vara extra noggrann för att inte skaka på handen. Han var irriterad över att få vänta och dessutom orolig för den arbetslösa sonsonens framtid. Denne skulle få ta över en genom fyra generationer nedärvd familjetradition och eventuellt också få fast anställning på något av Kolkatas fängelser. Slutligen var det så att Mullick skulle få 10 000 rupees för jobbet, dubbelt så mycket som förra gången – då han avrättade **Indira Gandhis** mördare.

Sedan Chatterjees sista nådeansökan avslagits började han och familjen hungerstrejka på gatan utanför Alipore-fängelset i Kolkata. Ett sista halmstrå.

83-årige bödeln **Neta Mullick** försvarar avrättningen av **Dhanajoy Chatterjee** vid en paneldebatt om dödstraffets vara eller inte vara, i Kolkata den 26 juni. FOTO: FRONTLINE

Men sedan det slutgiltiga beslutet väl fattats av president **Kalam** att avslå nådeansökan agerade delstatsregeringen i Västbengalen skyndsamt, och den 14 augusti klockan 04.15 lämnade den dösdömde **Chatterjee** – på sin 42:a födelsedag – lugnt cell nr 3 för att gå de sista stegen upp till galgen utropande "God bless you".

När den röda näsduken som ceremoniellet föreskriver kastats av fängelsedomaren drog **Mullick** för sista gången i sin karriär i spaken. Ett 60-tal ansökningar om att få bevittna avrättningen hade tidigare avslagits och två timmar senare överlämnades **Chatterjees** kropp till en hjälporganisation som åtagit sig stå för kremeringen. Bödeln **Mullick** å sin sida fördes med högt blodtryck och fullständigt utpumpad hem till förorten per ambulans.

Människorättsorganisationer i Kolkata hade frenetiskt protesterat mot avrättningen, och kända kulturpersoner som **Sunil Ganguly** och **Mrinal Sen** hade vädjat till presidenten. Men de allra flesta i Kolkata verkade dock helst vilja se **Chatterjee** död. Så även **Mullick**. Till **BBC:s** korrespondent berättade han pressad att hans samvete trots allt var rent – han hade minsann aldrig hängt vare sig revolutionärer eller frihetskämpar utan bara simpla kriminella.

Fadern avrättade 600

Och vem vill egentligen benåda någon som våldtagit och mördat ens egen dotter? **Neta Mullicks** far **Shival** som arbetade som bödel under den brittiska kolonialtiden hängde på sin tid uppemot 600 dödsdömda fångar, däribland den revolutionäre frihetskämpen **Surya Sen** 1934.

Men det är inte bara i Kolkata som fängelseledningen haft huvudbry. I Belgaums

centralfängelse i sydindiska delstaten Karnataka sitter fyra män dömda till döden för ett bombattentat nära Palar. Vid attentatet dödades 22 personer, däribland några poliser.

Dessa dödsdömda män har nu också begärt nåd hos presidenten. Och om han skulle neka, kommer fängelset att få fortsatt stora problem inte bara med att hitta bödel, utan också rep för avrättningen, rapporterade **Sunday Express** i Bangalore. Det råder nämligen extrem brist på bödlar i Indien. Det finns bara två stycken – förutom **Mullick** i Kolkata finns det bara en anställd på **Tihar-fängelset** i Delhi.

Reptillverkningen nedlagd

Och det rep av specialfiber som tidigare använts vid avrättningar, och som framför allt tillverkats av ett företag i västbengaliska **Dinajpur**, är numera svårt att få tag på. Företaget lade ner tillverkningen för några år sedan eftersom efterfrågan på rep sjunkit. Fängelseledningen oroar sig också för kostnaderna i samband med att behöva transportera en bödel till Karnataka med tåg eller flyg samt uppehälle under cirka 14 dagar, och ständigt beskydd.

Verkställda dödsstraff är visserligen ovanliga i Indien och straffet, som främst drabbar fattiga, skall bara användas i "ytterst sällsynta fall", vilket är en mycket svårtolkad formulering för domare i de olika delstaterna. Men trots långvarig debatt och trots brist på såväl bödlar som rep så har den indiska regeringen ändå inte på allvar övervägt att slopa dödstraffet. I stället talas det i dag om att införa mer "humana" avrättningsmetoder som till exempel injektioner med gift.

Jörgen Söfelde

Kolkata 31 augusti 2004

Det fria spinn som indisk politik hamnat i både i fråga om institutionaliserad partipolitik som ifråga om dess återverkningar på folkliga aktiviteter har rötter långt tillbaka. Det är nödvändigt att utforska dessa för att förstå det som sker nu och riktigt kunna sia om framtiden.

Även om koalitioner egentligen inte är något helt nytt inom indisk politik så har den nuvarande regeringen, ledd av Dr **Manmohan Singh** – framstående ekonom och administratör men med ringa förankring i partipolitiken – fastnat i koalitions politikens födslovånda på ett ytterst obekvämt och besvärande sätt.

Visserligen har kongresspartiet alltid i sig självt i stor utsträckning utgjorts av en koalition av sinsemellan disparata krafter, men dessa motsättningar har hållits i schack genom att partiet haft en stark ledare – en **Gandhi**, en **Jawaharlal** eller en **Indira** – som med hjälp av en uppsättning lokala satraper sett till att konflikter endast undantagsvis och i mindre avgörande frågor tillåts poppa upp.

Indira bröt upp enigheten

Indira Gandhi var den första som bröt med denna oenighet i enighet när hon i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet ställdes inför en utmaning gentemot hennes personliga maktställning under en tid av djup social oro.

Steg för steg stärkte hon sitt grepp över kongresspartiet tills processen nådde sin klimax med proklamerandet av undantagstillstånd i landet den 24 juni 1975. Något som dock i sin tur beredde vägen för hennes vanhedrande avsättning från makten, sedan folket beslutsamt förkastat hennes styre i parlamentsvalet, i början av 1977.

Det var inför det valet som en informell koalition inom rikspolitiken kom att bildas för första gången. I denna förenades uttalande företrädare för storföretagen, blida kongress-socialister av Nehru-modell och stridslystna socialistiska fackföreningsledare som **George Fernandes**, och där **CPI(M)** dessutom utlovade sitt stöd utifrån.

Allians mellan disparata krafter

Sett på annat vis utgjorde det också en allians mellan urbana industriella intressen ledda av **Swatantra Party** och den då växande bondelobbyn med den vördnadsvärde **Jat-kastledaren Chaudhary Charan Singh** i spetsen.

Och på ännu ett plan kan man säga att den nya alliansen knöt samman den hindu-nationalistiska **RSS**-fronten och dess dåvarande parti **Bharatiya Jana Sangh (BJS)** med sekularistiska socialister som **Madhu Limaye** och med daliternas (då fortfarande

enligt gandhiansk nomenklatur försynt betecknade såsom *harijans* – ”Guds barn”) auktoritative talesman **Babu Jagjivan Ram**, som dittills varit kongresspartiets traditionelle harijan-ledare. Alla dessa disparata krafter samlades under ett enda paraply i form av ett enda **Janata Party**.

Denna informella koalition inrymd under skalet på ett enda parti gick ett sorgligt öde till mötes när den störtades till följd av samvetslösa intriger från mamma-son-duons sida, det vill säga **Indira Gandhi** och hennes yngre son **Sanjay**.

De drog till fullo fördelar av de oförsonliga personkonflikter som fanns mellan koalitionen ledare samt de mera grundläggande motsättningar mellan deras skilda rörelser på basplanet. Efter en övergångsperiod kunde därför kongresspartiet återta sitt grepp om makten, först under **Indira** och, sedan hon fallit offer för lönnmördares kulor 1984, av hennes överlevande son **Rajiv**.

Föll på Boforsaffären

Efter två mandat perioder av traditionellt kongressstyre, efter valen 1980 och 1984, tvingades **Gandhifamiljen** åter lämna ifrån sig makten 1989, när det politiska klimatet präglades av en landsomfattande vrede över anklagelser om korrupta avtal med svenska **Bofors** och andra utländska försvarsindustrier. En av den styrande familjens dittillsvarande skyddslingar **V P Singh**, av småfurstesläkt från **Uttar Pradesh**, förmådde en del av kongresspartiet att bilda ett nytt parti – **Janata Dal**.

Det blev största enskilda parti i parlamentet med 182 ledamöter efter valet 1989 och kom att bilda regering på rikspanet, förlitande sig på stöd från två håll – både från höger och vänster i form av **BJP** (en reinkarnation av det gamla **Jana Sangh**) och kommunisterna. För **BJP**:s vidkommande blev detta val en milstolpe då partiet dramatisk ökade sin representation i parlamentet från två till 86 mandat. Deras andel av rösterna steg från 7,73 procent till 11,54 procent, allt medan kommunisterna bara ökade sin andel marginellt, från 7,54 till 8,93 procent.

Vi kan hoppa över mera sentida episoder av instabilt kongress-styre (1991-96) som i sin tur följdes av ännu mera instabila och dödfödda anti-kongress-koalitioner (1996-98) och koncentrera oss på den till synes mera stabila (och framgångsrikare i den mening att den varade längre) **Nationella Demokratiska Alliansen (NDA)**, en koalition av mer än 20 partier under ledning av **BJP**:s ledare **Atal Behari Vajpayee** 1998-2004.

Hemligheten bakom **NDA**-koalitionens förmåga att överleva kan hjälpa oss att förstå faktorerna bakom **Manmohan Singhs**

nuvarande bekymmer.

Det viktigaste skälet till att **NDA** fick en sådan imponerande lång livslängd beror tveklöst på **Vajpayees** ledning. Dennes långa erfarenhet av parlamentariskt arbete och förmåga att emellanåt utstråla välvilja och inte bara stela grimaser, plus två andra talanger – en demagogisk mästar Konst i att uttrycka dubbla budskap samt en viss ryktbarhet för att vara hindi-poet – bidrog till att **Vajpayee** kom att framträda som den mest färgstarka medelmåttan bland **RSS**:s och **BJP**:s samling av medelmåttor.

En annan viktig faktor var att flertalet av **BJP**:s många koalitionspartier var så små att enstaka raserianfall från deras sida inte behövde oroa regeringen särskilt mycket, och i de fall några av dem försökte sluta sig samman för att förbättra sin förhandlings-situation lyckades inte detta på grund av motsättningar sinsemellan.

Det mest avgörande bidraget till att säkra alliansens fortlevnad kom dock inte från något av koalitionspartierna utan från en allierad utanför **NDA**, nämligen **Telugu Desam Party (TDP)** som med ett solitt block på 30 parlamentsledamöter var berett att offra alla samvetsbetänkligheter i utbyte mot materiellt bistånd åt **Chandrababu Naidus** delstatsregering i **Andhra Pradesh**.

I klar kontrast står **Manmohan Singh**, värdig men usel som politisk fixare. Förutom problemen med koalitionspartners och externa allierade som kan fälla den nuvarande **Förenade Progressiva Allians (UPA)**-regeringen tvingas **Manmohan Singh** dessutom hålla starka kongresspartistiska ministrar som försvarsministern **Pranab Mukherji**, ministern för mänsklig resursutveckling **Arjun Singh** och inrikesministern **Shivraj Patil** med flera i schack.

Ansträngd relation till vänstern

Därtill har han ett dubbelt bekymmer med sitt regeringsutövande. För det första måste han hålla i styr ett antal ytterst äggriga och sluga regionala ledare med stark massupplutning på hemmaplan i sina respektive hemstater, till vilka hör **Sharad Pawar** (**Nationalist Congress Party, NCP**) i **Maharashtra** och **Lalu Prasad Yadav** (**Rashtriya Janata Dal, RJD**) i **Bihar**. Detta problem har dock någorlunda kunnat hanteras.

Värre är problemet som handlar om relationerna till vänsterfronten, och det är något som nu står i centrum för det politiska skeendet på rikspanet. Och det försvåras av att också vänsterfronten i sig är en koalition av fyra partier med sinsemellan skilda åsikter i viktiga frågor.

Även om käbbel inom kongresspartiet liksom mellan kongresspartiet och dess **UPA**-allierade kan hänskjutas till partiets

Indiens styrande regeringskoalition (Förenade Progressiva Alliansen) som premiärminister Manmohan Singh försöker hålla styr på. Därbland Bihars starke man Lalu Prasad och Tamil Nadus M Karunanidhi. Här samlade med kongresspartiets ordförande Sonia Gandhi.

FOTO: NARENDRA BISHT/INDIA TODAY

och UPA-alliansens ordförande **Sonia Gandhi**, som till sin tjänst har en institutionaliserad apparat för medling, så kan inte premiärministern komma undan att hamna i rampljuset när det handlar om offentliga uppgörelser mellan regeringen och dess vänsterallierade.

I all synnerhet som det handlar om centrala ekonomiska politiska beslut knutna till liberaliseringen, vilken är Manmohan Singhs eget verk (såsom varande finansminister i början av 1990-talet) och som utgör hans främsta insats inom indisk politik.

Den informella koalitionen som ingått mellan de två formella koalitionerna – UPA och vänsterfronten – vilar på två grundpelare. Dels det så kallade gemensamma minimiprogrammet (*Common Minimum Programme*, CMP), ett offentligt uttalande om politik generellt.

Den andra pelaren utgörs av det kanske något underskattade beslutet att utse CPI(M)s veteranpolitiker **Somnath Chatterjee** till parlamentets talman. Detta är något som i realiteten innebär att CPI(M) på allvar förpliktat sig att knyta band med Manmohan Singhs regering.

Värdigt upprop för sekularism

Jämfört med de pro-hindunationalistiska, USA-vänliga och flagrant ojämlikhetsträvande uttalanden och ageranden som Vajpayee-regimen stod för – och dit hör det skamlösa överseendet med pogromerna i Gujarat 2002 – utgör CMP ett värdigt upprop för ett sekulärt, demokratiskt, antikolonialistiskt och folkligt nationellt fördrag.

Men den omedelbara offentliga debatten som uppstått kring CMP har inte kommit att handla därom. I stället har den senaste tiden präglats av hårda dueller mellan

å ena sidan den indiska liberaliseringspolitikens fader Manmohan Singh (assisterad av sin kunnige medhjälpare i form av finansminister **P. Chidambaram**) och å den andra vänsterfronten.

Om statsbudgeten utgör ett konkret tecken så tycks första rondan i dessa dueller ha vunnits av liberaliseringssidan. En välkänd oberoende skribent skrev nyligen så här klarsynt i prestigefyllda *Mumbai-tidskriften Economic & Political Weekly*:

"CMP är tydligen ett dokument som försöker lika samman motstridiga tryck och krav samtidigt som man förser det med ett "mänskligt ansikte". Men budgeten är en indikator på att detta till stor del kan vara en mask som döljer de verkliga intentionerna att fortsätta skära ner på statliga investeringar, att privatisera de lönsamma sektorerna av ekonomin och låta marknadskrafterna avgöra vilka prioriteringar ska bli... Faktum är att den demonstrerar att det inte finns mycket gemensamt mellan den globala kapitalets konkurrensbetonade värld och arbetskraftens grundläggande behov..."

Samma skribent avslutar:

"En "alternativ" politik inriktad på folkets bästa kräver grundläggande förändringar som inte låter sig inhysas inom den parlamentariska demokratins nuvarande struktur."

EPW-skribentens dystra prognos rörande demokratisk parlamentarism i Indien förefaller att få stöd från den motsatta politiska polen. Den av BJP ledde NDA-koalitionen har vid upprepade tillfällen under den kortvariga budgetsessionen demonstrerat att man inte sätter särskilt stort värde på fungerande parlamentariskt styre.

Gång på gång lamslog man parlamentets båda kammare, och man deltog inte i budgetdiskussionerna inte ens när budge-

ten slutligen klubbades igenom. Och än mer slående är det faktum att BJP och dess allierade inte följt sedvanlig parlamentarisk takt att hålla en låg profil under en nytillträdd regerings första 100 dagar.

Svårbemästrat för Singh

Med de kolleger, de allierade inom UPA-alliansen och de medresenärer inom vänsterfronten som Manmohan Singh har, är frågan hur denne – som på sin höjd kan betecknas som en godhjärtad novis inom det politiska spelet – ska kunna bemästra motsättningarna inom och mellan de koalitioner han omges av i parlamentet. Endast historien kan ge svar på detta.

Vad som komplicerar saken är att var och en av dessa tre koalitioner i sig själva rymmer skiftande, ja till och med motstridiga, krafter. De är alla dessutom deltagare i ett omgivande samhälle med en mängd historiskt nedärva olösta problem.

Dock är det så att hur dystra prognoserna än tycks vara, baserade på olika direkta företeelser, avgörs den indiska demokratis framtid ytterst av två grundmurade parametrar:

För det första det indiska folkets gång på gång demonstrerade engagemang för, och sitt duktiga nyttjande av, sin rösträtt, och för det andra de antiparlamentariska krafternas misslyckande hittills i att utveckla en institutionell struktur tillräcklig för att locka med sig de olika regionerna och deras varierande befolkningsgrupper.

Eller är detta bara fråga om en from förhoppning från min sida?

Ajit Roy

Översättning: Lars Eklund

Gangster och politiker svårslagen kombination

Kritiker menar att politiken i Indien håller på att kriminaliseras. Många av de kandidater som ställer upp i val har ett digt straffregister. Vissa är till och med gangsterledare, som Arun Gawli. Pär Jansson träffade honom hemma i Mumbai.

Var försiktig, du kan bli kidnappad. Han är en farlig man, en hänsynslös mördare, en man med blod på sina händer. Han har en iskall blick som letar efter svagheter hos besökare. Madhuri var orolig då jag berättade för henne att jag dagen efter vårt möte på kafeterian skulle åka till stadsdelen Byculla för att intervjuar Arun Gawli, Mumbais enda kvarvarande *don*, maffialeddare. De andra gangsterledarna som Arun Gawli slogs emot på 1980- och 90-talet har flytt landet och bor numera i Pakistan eller Dubai.

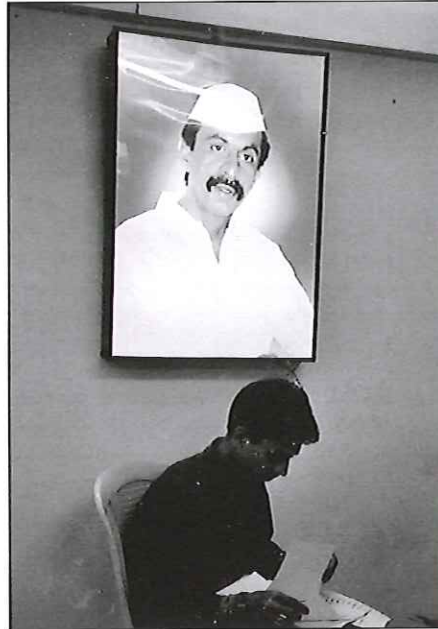
Jag ville träffa Arun Gawli för han har bland medelklassen blivit sinnebilden för vad de frukar, att den indiska demokratin håller på att kidnappas av kriminella krafter. Arun Gawli har nämligen bildat ett politiskt parti kallat "Allindiska armén" – Akhil Bharatiya Sena.

Ser ut som busig skolpojke

Med varningarna om att han är en farlig yrkesförbrytare i bakhuvudet väntade jag mig att träffa en gangster som liknande Marlon Brando i rollen som don Corleone i den första Gudfadern-filmen. Därför blev min första reaktion då jag mötte Arun Gawli att han var så liten, högst 165 centimeter över marmorgolvet. När han satte sig ner i den tigerrandiga soffan och drog upp benen under sig såg han mer ut som en busig skolpojke med sin Gandhi-mössa lätt på svaj.

Mötet med Arun Gawli hade tagit mig två dagar att få till stånd. Mitt visitkort hade slussats vidare mellan olika underhugare som ställde samma fråga varför jag vill intervjuar deras partiledare. Efter varje byte av rum och en ny kopp te kom jag allt närmare deras ledare. "Daddy är snart klar, bara fem minuter till," sade de. "Vill du ha något att dricka, en kopp te. Om fem minuter är Daddy här." Jag frågade till slut varför de kallade honom för Daddy, far.

– Han är som en far för oss, han tar hand om oss och därför känner vi oss alla som hans söner, sade den medarbetare som lotsade mig den sista biten in i hissen som

Arun Gawlis porträtt vakar över parti-kontoret i Byculla.

skulle föra mig upp till tredje våningen och Arun Gawlis residens.

Samma förklaring gav Gawli själv då jag frågade honom.

– Jag känner ett ansvar för mitt folk, precis som en far känner ett ansvar för sina barn. Jag ger dem mat, uppfostrar dem och ger dem allt som det står i min makt att ge. Samma önskan att hjälpa människor har fått mig att bilda ett politiskt parti.

Och där var blicken som min vän talade om: intensiv, forskande, aldrig stilla utan hela tiden på sin vakt. Kanske är det en kvarleva från tiden som gatugangster då det gällde att vara försiktig, alltid läsa av de miljöer man rörde sig i för att överleva. Sedan unga år har Arun Gawli ständigt varit i konflikt med rivaliserande gäng och jagats av polisen.

Inga åtal prövade i domstol

Ett tag hade polisen över 70 åtal riktade mot honom, allt från mord till utpressning. Men inget fall har prövats i domstol, vilket Arun Gawli tar som bevis på att han är oskyldig och att politiker velat smutskasta honom. Att han varit med om skottlossningar och gatustrider förnekar han inte. Med det var självförsvar, ett sätt att skydda sig mot rivaliserande gäng.

Men när jag några dagar senare talar med journalister och advokater visar det sig att Arun Gawli i dag är en fri man därför att ingen vågat ställa upp (i rättegång) och

vittna emot honom. Utan bevis är åklagarna tvungna att lägga ner alla åtal.

Arun Gawli påpekade att han alltid varit en laglydig medborgare. Att han inte flytt landet, som hans rivaliserande gängledare gjort, tog han som ytterligare ett bevis på att han är oskyldig till de brott han anklagats för.

Maffiagängen i Mumbai utför sällan morderna själva, utan anlitar fattiga bönder från framför allt delstaten Uttar Pradesh. De får en tågbiljett till Mumbai, placeras på ett hotell, hämtas sedan upp och tas till en plats där de får en revolver och ett offer utpekad. Efter dådet får de betalt och körs direkt till järnvägsstationen med en biljett hem till byn. Skulle de gripas vet de inte vem offret var, eller vem som beställt mordet. Times of India intervjuade en av dessa fattiga bönder som fått i uppdrag att mörda en person men misslyckats. Han greps och var nu bitter över att han inte hade fått några pengar för sitt uppdrag, och hans familj därför fortfarande svalt.

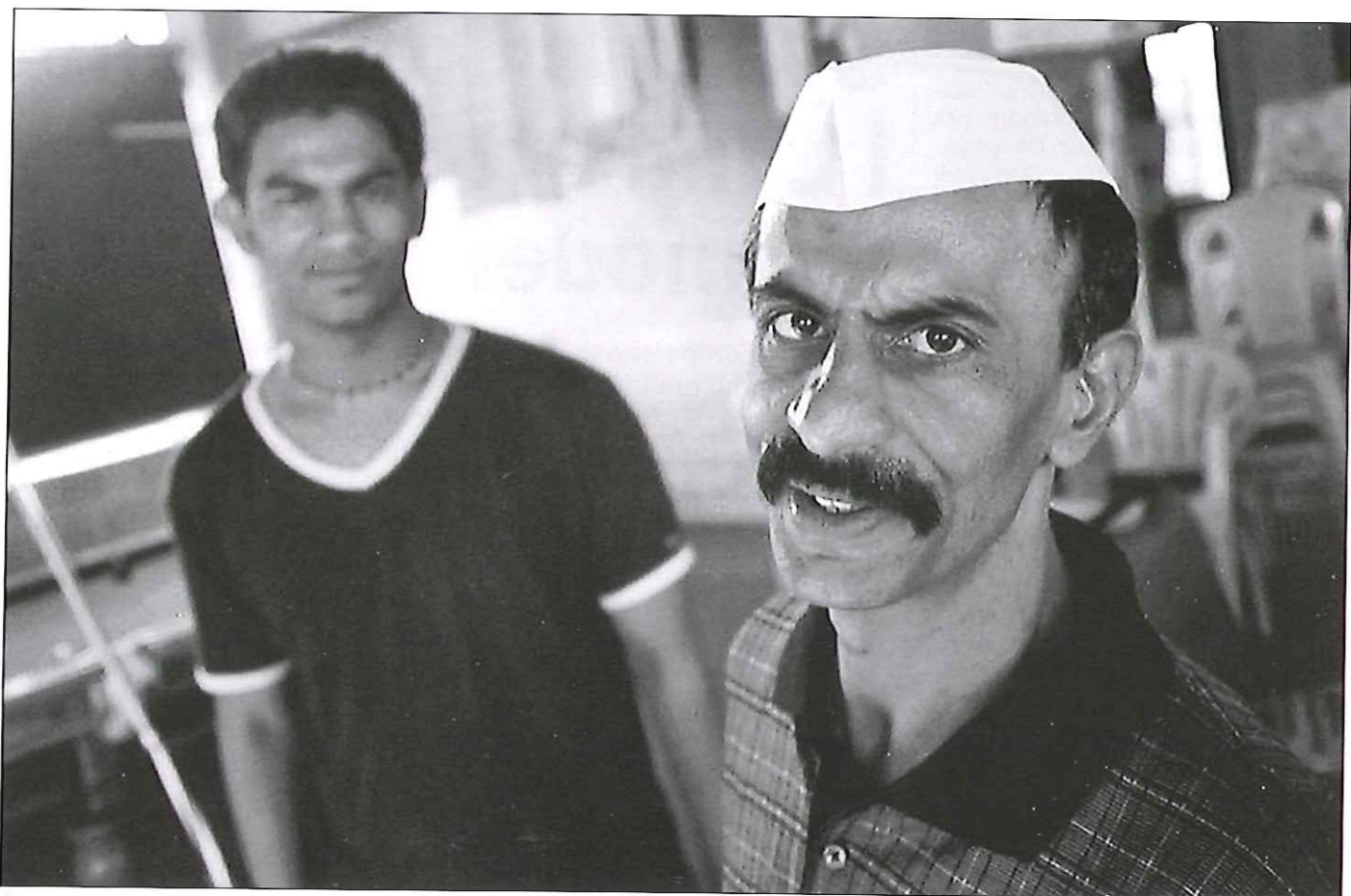
När den fabrik Arun Gawli en gång arbetade på lades ner och han förlorade jobbet började han utföra ärenden åt gangsterledaren Dawood Ibrahim's löjtnant Rama Naik. När Naik dödades av polisen tog Gawli över kontrollen av dennes territorium i södra och centrala Mumbai. Gawlis högkvarter, *Dagdi chawl*, intill Buycullas pendeltågsstation blev ett ökänt tillhåll för de mest hårdföra männen i Mumbai. Men Dawood Ibrahim tyckte att Arun Gawli blev för självständig.

Utlöste gängkrig i Mumbai

När Arun Gawlis bror dödades av Dawoods män utlöste det ett gängkrig i den undre världen med skottlossning på öppen gata. Men det var inte bara rivalerna som var efter Arun Gawli. Även polisen jagade hans medarbetare och 42 av dem har döts av polisen de senaste åren.

Denna tuffare attityd från polisens sida, att inte ens bry sig om att försöka gripa ligamedlemmar, och de pågående striderna med Dawoods gäng, gjorde att Arun Gawli insåg att det bästa skyddet var att bilda partiet Allindiska armén. Partiet fick direkt stort gensvar hos fattigbefolkningen i södra Mumbai. Folk anslöt sig i tusentals och när partiet höll stor demonstration hösten 1997 samlades 100 000 människor.

För partimedlemmarna är Arun Gawli ingen gangster, utan en godhjärtad person som hjälper de fattiga. De uppfattar honom som en Robin Hood som tar från de rika och ger till de fattiga. Han är för dem en be-

Arun Gawli. Industriarbetaren som blev gansterkung i Mumbai och nu etablerat sig som politiker med ambition att hjälpa fattiga.

skyddare av de förtryckta.

– Det är en revolutionär organisation. Vi vill ändra på systemet. Vårt parti är det enda som arbetar för de fattiga, oberoende av religion och kast, sade partimedlemmen **Ibrahim Sheik**.

Men Arun Gawlis parti höll på att bli för mäktigt och utmanade Shiv Sena, som då var i regeringsställning i stadshuset i Mumbai. Shiv Senas ledare **Bal Thackeray** fruktade att Arun Gawli skulle dra väljare från hans parti, eftersom båda sade sig arbeta för Mumbaibor och de fattiga. Arun Gawli arresterades igen 1997 efter att suttit i fängelset av och till sedan början av 90-talet.

Denna gång utnyttjades en lag som ger delstatsregeringar rätt att i preventivt syfte utvisa personer från vissa områden om de anses vara terrorister eller farliga för samhället. Fängelsetiden utnyttjade Arun Gawli som ett perfekt alibi. Vid en raid i hans cell fann polisen elva mobiltelefoner, en av dem en satellittelefon, som han använde för att hålla kontakt med sina medarbetare.

Trots att han juridiskt är en fri man känner sig Arun Gawli som om han befinner sig i husarrest, eftersom han är rädd för att bli dödad av Dawoods gäng. Men Arun Gawli har även anledning att frukta polisen. År 2001 dödades fem av hans medarbetare av polisen i konfrontationer.

Första gången jag besökte Arun Gawlis bostad var endast några veckor efter att han

hade gripts av polisen 1997. Hans hem var då som ett fort med endast en smal trappa som ledde upp till lägenheten på andra våningen. Därför beslutade sig polisen för att slå ett hål i taket för att storma in och gripa honom. Hans fru **Asha Gawli** visade mig då runt i bostaden, pekade på hålet i taket, de sönderslagna dörrarna, väggarna som var perforerade med kulhål och berättade att tre medarbetare dödats av polisen.

16 år i fängelse

Gawli sade till mig att titeln don har klistrats på honom på grund av hans långa rivalitet med Dawood Ibrahim och att han under sina långa fängelsevistelser inte fått möjlighet att försvara sig.

– Av och till satt jag 16 år i fängelse. Jag fick aldrig chansen att förklara för folket vem jag är. Pressen och oppositionspolitiker försökte att demonisera mig, att jag var en stor brottsling som spred terror. Detta är inte sant, säger Arun Gawli.

I fängelset blev Arun Gawli djupt troende. Hela hans lägenhet är i dag fylld av olika hinduiska gudabilder. På hustaket har Arun Gawli konstruerat ett litet berg med ett artificiellt vattenfall och riktig gräsmatta. På toppen av berget står hans favoritgud Shiva. Till höger om kullen står en guldfärgad ko i porslin.

Nere på gårdsplanen har Arun Gawli tre riktiga kor. Mjölken använder han då han ber inför Shiva. Arun Gawli förklarar att det är problematiskt att ha kor i centrala

Mumbai eftersom det är kostsamt att fors-la hö till dem. Huset har även ett nyrenoverat tempel, vackert dekorerat med ädla metaller. Jag frågade om det är riktigt guld och silver. Arun Gawli nickade.

Arun Gawli anser sig nu ha hittat sina ideal. Det är inte längre våldet som är hans ledstjärna. I fängelset sade han sig ha studerat **Mahatma Gandhi** och blivit inspirerad av dennes tankar om att vända andra kinden till, om icke-våld och en blandning av västerländsk materialism och österns andlighet. Han hoppas genom sitt parti förmedla dessa tankar till invånarna i Mumbai och säger att det är viktigt att börja i hemmet. Hans två söner och två döttrar skall växa upp som laglydiga medborgare. Jag frågade en av sönerna vad han ville bli. "Dataingenjör", svarade han.

Arun Gawli förklarade att det finns två anledningar till varför människor ger sig in i politiken: de som gör det för att få makt och tjäna pengar och de som vill tjäna sitt folk och bygga upp ett rättvist samhälle. Det var ingen tvekan om vilken kategori Arun Gawli ansåg sig tillhöra. Han räknade upp alla de projekt han har startat för att hjälpa de fattiga i centrala Mumbai, allt från att ge poliovaccin till barn till att hjälpa arbetslösa få jobb: troligtvis genom den fackförening han bildat och som skrivit kontrakt med ett 70-tal företag och som har 8 000 medlemmar.

Jag frågade honom varifrån pengarna att

VÄND!

FORTS.

hjälpa de fattiga kommer ifrån.

– Många av mina supportrar är advokater, storjordbrukare, industriägare och andra inflytelserika personer. De donerar stora summor som sedan kanaliseras till socialt arbete, sade Arun Gawli.

Kvarteren runt Dagdi chawl är deprimerande. Stadsdelen är svart av smuts som aldrig torkats ren från hus och trottoarer. En gång bodde här många judar och stadsdelen var känd som ett medelklassområde. Fortfarande finns här två synagogor. I dag är dock området förfallet med hus som håller på att kollapsa, och utslagna människor som ligger apatiska bland avfallshögarna.

På trottoarerna har familjer byggt temporära hem av plåt, presenningar och bräder. De lagar mat och tvättar sig några centimeter från dieselosande lastbilar som transporterar bananer till marknaden intill. Byculla är centrum för handeln med bananer i Mumbai.

De fattigas beskyddare

Det är dessa fattiga som ger Arun Gawli sitt stöd. De bryr sig inte om att medelklassen anklagar honom för att vara en gangster. För dem är han en person som ger dem hopp om en bättre framtid. En man som har stått upp mot polisen, rättsväsendet och rivaliserande kriminella gäng måste vara en person med exceptionell förmåga och list. Han är en värdig ledare, anser de, för staten har inte gett dem någonting. Hans organisation skyddar kvarteren från andra gäng och från polisen som de anser är statens förlängda arm och som bara ställer till förtret för dem.

De fattiga är kritiska till sina nuvarande politiker eftersom dessa inte gett dem skolor, sjukvård och ekonomisk trygghet. Därför vänder de sig till personer som Arun Gawli och hoppas att han skall hjälpa dem ut ur misären. Människor i Indien röstar på personer, inte ett parti. De föredrar att lita på en patron, en beskyddare som lovar att hjälpa dem. Dock, när dessa patroner är kriminella utgör de en fara för demokratin.

Jag ställde en sista fråga till Arun Gawli.

– Kommer jag i en framtid att se dig i parlamentets talarstol i New Delhi?

Arun Gawli vände på handflatorna mot himlen, tittade upp och sade.

– Om Gud vill.

Det gick dock mindre bra i valet till stadsfullmäktige 2002 för Arun Gawlis parti. Av 25 kandidater som ställde upp var det bara hans trognaste vapendragare **Sunil Ghate** som blev vald. Han sitter i dag i Mumbais stadsfullmäktige och fattar beslut om stadens framtid. Han var en av dem som förhörde mig innan jag släpptes fram till Arun Gawli. En kylig typ som aldrig berättat en rolig historia i sitt liv.

Pär Jansson, text och foto

Sydasienskonferens i Lund ett slag för modernismen

Den 18:e Europeiska konferensen i moderna Sydasiestudier ägde rum i Lund mellan den 6 och 9 juli i år. Det var SASNET, Nätverket för Sydasiestudier i Sverige, och Lunds universitet som arrangerade. Under några regniga julidagar samlades folk från i stort sett hela världen för att diskutera aktuella problem inom Sydasiensforskningen.

Staffan Lindberg inleder specialpanelen om Fattigdom och Utveckling i Sydasiens i vilken bland andra deltog Alia Ahmad från Lund och Zulfiqar Bhutta från Karachi.

Detta var den största konferensen i sitt slag med nästan 400 deltagare, 385 anmälda papers i 44 olika seminariegrupper; och med över 100 av dessa publicerade på konferensens hemsida. Den arrangerades på uppdrag av den europeiska organisationen för Sydasiestudier, EASAS, och blev den första i dess 36-åriga historia som var helt nätbaserad.

Allt publicerades på hemsidan; instruktioner, anmälningsformulär, liksom detaljerade program för de olika seminariegrupperna och abstracts på de uppsatser som presenterades i dessa. Journalisten **Behnoosh Payvar** skrev dagsnotiser och tog bilder som publicerades på nätet dagen efter. Allt i enlighet med SASNET:s främsta målsättning som är att sprida information och bygga en social och intellektuell gemenskap.

Credo för vår tid

Dessutom vill SASNET slå ett slag för tvärvetenskap och samarbete mellan humanister/samhällsvetare och medicinare/naturvetare/tekniker. En panel handlade om hälsa och social utveckling i Sydasiens och leddes av prof. **Zulfiqar Bhutta** från Aga Khan Medical University i Karachi, Pakistan; en annan om teknik och miljöproblem under ledning av prof. **Gunnar**

Jacks från KTH i Stockholm. Ett utslag av vår övertygelse om alla vetenskapers enhet och behovet av ett credo som säger att vetenskaperna bör vara av nytta för samhället för att motivera sin fortsatta existens och finansiering genom offentliga medel. En vetenskap som tar universalismen på allvar.

Nytt var också det stora antalet helfinansierade resestipendiater från Sydasiens, dels 23 yngre forskare som valts ut efter uppsatstävling med över 60 deltagare, dels 18 sydasiatiska panelordförande. Vid tidigare konferenser har detta antal varit betydligt lägre och finansieringen mindre heltäckande. Jag minns hur vi på en tidigare konferens i Tyskland träffade några av dessa stipendiater, som med ca 4 500 kronor skulle täcka både resa och uppehälle. De hade knappast "förlorat sina hjärtan i Heidelberg."

Konflikter och utveckling

Konferensen hade två underteman. Traditionen bjuder annars att vem som helst med lite känningar bland sydasienforskare kan sätta upp en panel, som det kallas, och i vilken vad som helst kan avhandlas från exempelvis propositionernas betydelse i klassisk bengali till globaliseringens effekter för landsbygdsbor i Nepal. Nu hade

Forskare från hela världen deltog i Lundakonferensen. Här Sidsel Hansson, Lund, Manonita Ghosh, Australien, och Gunnel Cederlöf, Uppsala.

FOTO: BEHNOOSH PAYVAR

vi valt att betona dels etniska och kulturella konflikter på subkontinenten, och dels fattigdom och mänsklig utveckling.

Dipankar Gupta, antropologiprofessor från Jawaharlal Nehru University i New Delhi, talade om det förstnämnda och kom i sin analys in på kastsystemet och försöken att med modern kvoteringspolitik rätta till århundradens orättvisor i Indien. Det som vid självständigheten hade börjat som en avgränsad positiv särbehandling av de oberörbara och stamfolken har med åren utvecklats till ett omfattande system för kvoterad intagning av studenter vid universiteten och anställning av folk i statliga verksamheter.

När nu nästan 50 procent av alla platser kvoterats för den ungefär lika stora andelen av befolkningen som klassificeras som 'scheduled castes' och 'backward castes', med en från engelsmännens tid nedärvd terminologi, har systemet blivit ohanterligt och fullt av korruption i form av falska intyg om ens status som 'backward' trots att man egentligen fötts som 'forward' i sin kast. Inte undra på den hindunationalistiska politiska reaktionen, brahminska studenter som bränt sig till döds i protest, och fem års politiskt maktinnehav i New Delhi med förödande konsekvenser för de fattiga och för miljön.

De fattigas lott

Vi har bevittnat en ganska makalös ekonomisk utveckling i Indien med omnejd under de senaste två decennierna. Med stöd i bland annat en dynamisk utveckling av IT-industrin har Indien seglat upp som ett framtida centrum i en världsekonomi dominerad av tjänster och underhållning. Men Indien och de andra länderna i Sydasiens är trots detta knappast så 'shining' (skimrande) som hindunationalisterna ville få oss att tro i den senaste valkampen.

Minst 500 miljoner av subkontinentens

cirka 1,4 miljarder invånare lider fortfarande av skriande fattigdom och saknar det mesta i materiellt, andligt och hälsomässigt avseende. Professorerna **Ghanshyam Shah** från Ahmedabad och **Zulfiqar Bhutta** från Karachi uppvisade en förödande statistik och verklighet i sina föredrag. Till detta kommer de omfattande miljöproblemen i industrialismens och stadsutvecklingens spår – brist på och förgiftat vatten och luft, eroderade jordar, skövlade skogar, översvämningar ...

Det finns en väg ut ur eländet, men det kräver kunskaper och offentliga insatser i form av statlig samordning av marknad och civilsamhällen och det finns saker som bara effektiva offentliga och demokratiska institutioner kan genomföra och upprätthålla. Har fanns credoet igen – vi kan och bör förändra till det bättre allt det som vi är mäktiga att förändra.

Ingenting nytt under solen

Resten får lämnas till gudarna eller ödet eller till det ontologiska, epistemologiska och individualistiska kaos som postmodernismen fått oss att landa i. Men helst inte allt på vår jord! **Meera Nanda** beskrev livfullt hur dagens hindunationalism ingått en ohelig allians med denna postmodernism eller snarare postkolonialism, vars främsta svärd riktas mot modernismen och tron att det går att förändra till det bättre – bara ett imperialistiskt västerländskt påfund enligt dess uppfattning.

Under detta omvända credo försöker hindunationalisterna lägga ner modern experimenterande vetenskap – allt vetande finns ju redan i de vediska skrifterna och de upptäckter som de vediska siarna gjorde för flera tusen år sedan, till och med så avancerade teorier som **Einsteins** relativitetsteori fanns redan uttänkta på den tiden. I ljuset av detta har nu också skolornas läroböcker skrivits om så att denna glorifierade bild av Indiens förflutna lyser i ge-

nom, medan muslimer och andra erövrare förpassats till sin rätta plats, i skuggan, eller snarare som de som förstört denna hinduiska storhet.

Modernism också i panelerna

Utän att egentligen ha en fullständig överblick över vad som försiggick i de olika panelerna vågar jag påstå att över lag präglades av ett starkt socialt och politiskt intresse. Oavsett det gäller jordbrukets institutioner, den demografiska situationen eller politiska system så ligger det allmänna kunskapsintresset fast i form av sociala förbättringar och framsteg.

Men det fanns och finns naturligtvis många paneler ägnade andra grenar av moderna Sydasiestudier med estetisk, andlig och kulturell inriktning, och vars forskning frambringar kunskaper som ytterst gör våra liv så mycket rikare.

Men modernismen lever alltså i allra högsta grad och med ambitionen att inte bara förklara världen utan också förändra den till det bättre.

Kanske inte att undra på det roande missförstånd som utspelade sig på ett av Lunds familjära små hotell en morgon under konferensen. Dr. **William Radice** hade av konferensen utsetts till dagboksförfattare (läs hans roande och initierade krönika "Swedish Rhapsody" direkt på konferensens hemsida:

Vid frukosten träffade han en sömrig amerikansk juristprofessor.

"Are you attending the South Asian Studies Conference?" mumlade Radice över en kopp kaffe.

"No", he said, (he was from Suffolk University, Boston, and they had an exchange programme with the Faculty of Law at Lund).

Amerikaprofessorn började tala om Salvation Army! Han sa att han inte hade sett några medlemmar av armén i Sverige, medan de syntes till överallt i Förenta Staterna, och han hade också sett dem i Storbritannien.

Mumlande om Sydasiens är alltså försåtligt, termen har knappast etablerats och allt från Sydostasien till tydligen 'Salvation Army' kan tydligen frammanas. Min mor lärde sig heller aldrig ordet Sydasiens – hon undrade alltid när jag skulle sluta med *Sydostasienbulletinen* och i stället ägna mig åt något nyttigare.

Och naturligtvis, många av de ledande forskarna på vår Sydasienskonferens skulle kanske gärna se sig som ett slags företrädare för en vetenskapernas frälsningsarmé!

Staffan Lindberg

Allt om konferensen i Lund:

<http://www.sasnet.lu.se/EASAS18.html>

30 miljoner hemlösa

Bangladesh åter hårt drabbat av översvämningar

Liksom så många gånger förr fick Bangladesh en framträdande roll i sommarens nyhetsrapportering. Den här gången på grund av de omfattande översvämningarna landet drabbats av.

De kraftiga monsunregnen började falla över landet i mitten av juni men det var framför allt regnet som föll i de norra delarna av Indien och i Nepal som låg bakom översvämningarna. Dessa drabbade också de indiska delstaterna Assam och Västbengalen och hårt.

Bangladesh är ett deltalandskap, där de stora floderna Ganges, Brahmaputra och Meghna flyter samman och ut i Bengaliska viken. Deras avrinningsområden börjar redan långt upp i bergen i norr.

På grund av de senaste årtiondenas omfattande skogsavverkning binds inte regnvattnet lika väl av marken. I stället rinner det ut i floderna och vidare söderut till Bangladesh. Vanligtvis är alltså vattenmassorna – och de stora mängder sediment och näringsämnen som de för med sig – själva förutsättningen för det jordbruk som bedrivits i ett av världens bördigaste områden under ett par tusen år. Men i allt för stor omfattning bringar de mycket skada åt mänskliga bosättningar och verksamheter.

Dysenteri florerade

Årets översvämningar har berört 45 distrikt, eller cirka två tredjedelar av landets yta. Omkring 30 miljoner människor blev tillfälligt hemlösa. Många av dessa människor har fått se sina hus totalförstörda. Vattenburna sjukdomar såsom dysenteri och andra diarré-sjukdomar florerade i de drabbade distrikten, och även lunginflammation spred sig snabbt. Totalt avled

närmare 700 personer som en följd av översvämningarna, på grund av sjukdom, drunkning eller ormbett.

Vattennivåerna nådde på många håll lika högt som under katastrofåret 1998, men situationen har ändå varit mindre allvarlig eftersom vattnet inte stannat lika länge.

– Vi har följt situationen i våra arbetsområden noggrant. Det mest kritiska problemet är hur länge vattnet stannar, inte hur högt det når, säger **Khushi Kabir**, koordinatör för den icke-statliga organisationen Nijera Kori.

– Det avgör hur många hus som blir förstörda och om den kommande odlingsäsongen påverkas allvarligt eller inte.

Nijera Kori ansåg det inte nödvändigt att gå ut med akut nödhjälp utöver salt-sockerlösning och mediciner mot dysenteri och andra vattenburna sjukdomar bland sina medlemmar. Det var den hjälp som efterfrågades av grupperna.

Nödhjälp kan slå fel

Om inte årets risskörd slår fel räknar man inte med att behöva någon återuppbyggnadshjälp. Organisationen arbetar med social mobilisering; medvetandeträning kring rättigheter och organisering av de landlösa. Problem med att transportera sig och hitta en torr plats att sitta gjorde det svårt att genomföra gruppmöten under översvämningensperioden.

– Skulle vi dela ut nödhjälp skulle det påverka förhållandet mellan medlemmarna och organisationen. Det skulle störa den process mot en större känsla av självtillräcklighet som vi försöker bygga hos medlemmarna, menar **Khushi Kabir**. Hon ser positivt på det faktum att människor i byarna hjälpte varandra att klara sig igenom den svåra perioden.

Distriktet Gopalganj sydväst om Dhaka är ett mycket låglänt område där åkermarken översvämmas varje år. Detta år har vattenmassorna dock nått 60-90 cm högre än normalt under 3-4 veckors tid, berättar **Shyamal Kanti Bose**, teknisk rådgivare till or-

ganisationen Campaign for Sustainable Development (CSD).

Översvämningarna innebär ett allvarligt slag mot deras verksamhet. CSD arbetar med landlösa och småbönder, bland annat för att bevara lokala varianter av utsäde. Medlemmarna odlar också fisk i dammar och många av dessa har blivit förstörda och därmed har årets fiskskörd gått förlorad.

– Det utsäde som våra medlemmar förvarade hemma har blivit förstört. De rika bönderna odlar främst högvastande sorter och köper sitt utsäde på marknaden. Men ungefär 40 procent av bönderna sparar utsäde hemma. De måste köpa nytt, säger **Bose**.

Flykt till flytande blommor

Under översvämningensperioden trängde många människor ihop sig på de upphöjda gårdar som förblev torra, medan andra slog sig ned utmed vägen till Dhaka, som undgick översvämningarna. Flytande högar av vattenhyacinter fick hårbärgera kycklingar, kor och getter, till och med människor tog sin tillflykt till dem eller till flottar byggda av bambu.

Det är alltid ont om arbetstillfällen när vattnet står som högst och många tvingas använda pengar som annars skulle investeras i den nya skörden till att köpa mat och mediciner.

De allra fattigaste bodde i hus byggda av jutestrån, dessa förstörs av vattnet och de måste bygga nytt. För många familjer kommer det att ta åtminstone ett år innan livet återgått till det normala. Det förutsätter dock att de får en god skörd nästa år, som ger pengar över att ersätta det som gått förlorat.

Bangladeshiska regeringen har delat ut mat och förnödenheter bland de nödställda i många områden. Kritik har dock hörts om att hjälpen tagit för lång tid och att den distribuerats orättvist. FN-organen på plats i landet tog ansvar för att koordinera nödhjälpen från internationella givarinstitutioner.

Anna Axelsson

Svalorna, Bangladesh

Mest kritiskt är hur länge vattnet stannar, inte hur högt det når

FOTO: G.M.B AKASH/EYEPRESS
I staden Bogra, 25 mil norr om Dhaka, och på många andra håll i Bangladesh utspelades scener som påminde om Venedig.

Svenska bussar rullar för

I Dhaka rullar numera 49 avgasrenade svenska bussar i stadens kaotiska trafik. De är ett resultat av ett delvis omlagt svenskt bistånd med inriktning på städerna i stället för landsbygden.

Bussarna har också ett högt prestigevärde för den sittande regeringen i Bangladesh som kan visa att den jobbar för en bättre miljö.

Redan i dag bor tio miljoner människor i Dhaka. Och det är den stad i världen som förväntas öka sin folkmängd mest under de kommande femton åren. Illavarslande, eftersom staden sedan länge står på randen till en total miljökollaps. Dricksvattnet håller på att ta slut och avloppet, både från industrin och hushållen, rinner rakt ut i floderna.

Men trafiken är antagligen den största enskilda miljöfaran. Dhaka är en totalt igenproppad stad. På trefiliga vägar trasslar sig fem bilar i bredd fram. Staden har inga genomfarts- eller ringleder. Inte heller några planskilda korsningar. En motorväg ovanför staden håller på att byggas men det är ett bygge som stött på patrull flera gånger. Lägg dessutom till runt 800 000 cykelrikshor på gatorna så kan ni göra er en bild av hur det ser ut.

Men faktum är att det i vissa avseenden var ännu värre för två-tre år sedan. I staden fanns då 100 000 tvåtaktsdrivna så kallade baby taxis – de hade dumpats i Dhaka efter att ha förbjudits i Indien – som drevs av oljeröksspyende tvåtaktsmotorer. Luften var så smutsig att folk inne i centrum gick med munskydd. Poliserna som dirigerade trafik hade gasmasker. De tog dessutom stor plats på gatorna.

Stämningen var god bland passagerarna på premiärturen.

Urban utveckling är ett område som Sida vill satsa på

Till detta trafik kaos anlände i oktober 2001 femtio Volvochassin med avgasrening från Skövde och Borås samt 50 skotska dubbeldäckkarosser eftersom Volvo inte själva bygger tvåvåningsbussar. Bussarna var beställda av det statliga transportbolaget BRTC, men svenska Sida hade skjutit till 42,5 procent i form av lån och garantier.

Helt ny teknik

Med bussarna följde en del mjuka tjänster, som utbildning av mekaniker och trafikplanering. Bussarna var med västerländska

mått tämligen ordinära men för Bangladesh, vana vid indiska Ashok Leyland-bussar med 1950-talsmekanik, var det helt ny teknik. Monteringen och underhållet av bussarna skulle utbilda en ny generation mekaniker med nya kunskaper. Detta skulle i sin tur skapa en teknisk kompetensutveckling i landet. Men det var inte gjort i en handvändning.

– Exempelvis var det kilometervis med elkablar som skulle dras. De flesta elektriker vägrade att ens försöka, berättar Carl-Michael Coyet, en svensk konsult som arbetade som rådgivare i projektet.

bättre miljö i Dhaka

Bussarna har svenska chassin med avgasrening och skotska dubbeldäckarkarosser. Vid invigningen var de pyntade som julgranar.

Men med tiden fick man fram ett fungerande team för montering. Och de nytvillade montörerna fick skruva så det glödde. För i november 2001 vann BNP under ledning av Khaleda Zia valet. I det hundra-dagarsprogram som skulle ge Bangladesh en ekonomisk kickstart fanns de svenska bussarna med som en punkt.

Hårt bevakad invigning

I mars 2002 stod tjugo bussar klara. Hundratals prominenta gäster bjöds ut till BRTC:s depå i norra Dhaka. Sex TV-kanaler och dryga tioalet skrivande journalister bevakade kommunikationsminister Nazmul Hudas ankomst. Den svenska ambassadören Börje Mattsson sa i sitt tal

Utsläpp per dag

Stockholm	Dhaka
Kolmonoxid	
94 ton	50 000 ton
Kolväten	
16 ton	22 000 ton
Kväveoxider	
11 ton	8 550 ton
Partiklar	
0,3 ton	3 700 ton

att bussarna skulle värma svenska hjärtan i staden.

– Volvo finns i varje svenskt hjärta. Det känns som att en bit av Sverige kommit till Bangladesh och varje svensk som ser bussarna kommer att känna en viss hemkänsla, sa han i ett tal.

Gästerna kördes sedan på en rutt genom Dhakas kaotiska gator som var helt rensade på bilar och rikshor. Bussarna var pyntade som julgranar.

Ungefär sex månader senare rullade alla 50 bussarna på Dhakas gator. I dag finns 49 av dem kvar. En råkade hamma i ett politiskt upplopp och bli utbränd, men det ingår i en rimlig Dhaka-kalkyl.

Kostar lite i underhåll

Ambassadör Börje Mattsson är mycket nöjd med projektet.

– Det allmänna intrycket är att det varit en succé, även om vi inväntar en utvärdering som ska göras i höst. Men de svenska bussarna har blivit ett begrepp och BRTC säger att busslinjerna går med vinst eftersom bussarna tar mycket folk och kostar lite i underhåll, säger han.

Genom att bussprojektet hamnade på presidentnivå blev det med automatik ett prestigeprojekt. Dessutom är det förstas viktigt för BRTC och Bangladesh att visa att man kan sköta den här typen av projekt. Liknande projekt i andra länder har havererat, genom uteblivet underhåll eller försvunna reservdelslager. För det ligger många fler bussar i potten.

– Den bangladeshiska regeringen har bett svenska Sida att vara med och finansiera 95 nya bussar, berättar ambassadör Börje Mattsson.

Det är inte bara Sida som tänkt tanken att en fungerande kollektivtrafik är en av många åtgärder som skulle kunna hindra att Dhaka går under i sin miljöförstöring. Asiatiska Utvecklingsbanken bedriver ett projekt som heter *Dhaka Clean Fuel Project*. Det projektet rymmer bland annat 300 gasdrivna bussar. Kanadensiska organisationer arbetar med att införa trehjuliga

gasdrivna baby taxis, av samma typ som finns i exempelvis Bangkok. Satsningen på gas görs av både miljö- och utvecklings-skäl.

– Gas är ett rent bränsle, oftast renare än diesel, berättar John-Olof Vinterhav som är programansvarig vid Sida i Stockholm.

Men minst lika viktigt är tillgången på gas i Bangladesh. Hittills har man inte haft något distributionsnät för gasen. Men kommer gasbussar till Dhaka, då får man också ett distributionsnät.

Bättre trafiksituation

Trafiksituationen i Dhaka har förbättrats en smula sedan bussarna kom till stan. Två-taktsmotordrivna Baby Taxi har förbjudits vilket har gjort luften märkbart bättre. Vanliga rikshor har på vissa gator separerats från trafiken i speciella rikshafiliner. Kanske är det just som ett gott exempel på miljötänkande och trafikplanering som projektet med de svenska bussarna har gjort störst nytta.

– Isolerade för sig har de förstås ingen effekt. Men genom att visa hur man kan höja kvaliteten på transportapparaten samtidigt som man inför en modern teknik så är det ett steg mot renare transporter, säger John-Olof Vinterhav.

– Men även fler rena bussar är ett litet steg. I dag finns 800 000 rikshor i Dhaka som fortfarande blockerar trafiken. Men rikshorna ger också jobb till 800 000 förare. Så det är många steg som ska tas innan en stad som Dhaka kan få en effektivare transportapparat.

Bussarna är också ett steg mot att flytta delar av biståndet från landsbygden till städerna.

– Urban utveckling är ett område som Sida vill satsa på. Städernas fattiga befolkning har ofta blivit bortglömd. Dessutom är städerna viktiga tillväxtmotorer för landsbygden, finns det handel i staden blir det tillväxt på landet. Därför är det viktigt också att satsa på städernas miljö, säger John-Olof Vinterhav.

Tomas Eriksson,
text och foto

De svenska bussarna trängs i Dhakas trafik med allt från baby taxis till rikshor.

Fortsatt instabilt

Attentat mot både politiker och journalister

Efter ett attentat mot det största oppositionspartiet och dess ledare är det politiska läget i Bangladesh för närvarande mycket instabilt.

En serie granater exploderade den 21 augusti i anslutning till ett massmöte anordnat av Awami League (AL) i centrala Dhaka, just som partiledaren **Sheikh Hasina** avslutat sitt tal. Granaterna kastades från taken på omkringliggande byggnader och 19 människor miste livet i attentatet och över 200 skadades. Flera av de skadade har centrala positioner inom partiet. Sheikh Hasina fördes skyndsamt bort från platsen, men hennes bil besköttes flera gånger medan de flydde.

Under dagarna som följde på attentatet utlyste och genomförde Awami League och övriga oppositionspartier fyra nationella *hartals*, generalstrejker.

Protesterna mot attentatet har på sina håll varit våldsamma, bussar och tåg har stuckits i brand och det har förekommit sammandrabbningar mellan polis och demonstranter.

Oppositionen kräver regeringens avgång, då man anser att den inte tagit tillräckliga initiativ för att utreda det inträffade. Man anklagar också regeringen för att vara inblandad i attentatet, eller åtminstone ha haft kännedom om planerna utan att försöka sätta stopp för det.

Bangladeshs Nationalistparti (BNP) under ledning av **Khaleda Zia** regerar tillsammans med tre mindre islamistiska partier sedan hösten 2001. Många människor i landet oroas av fundamentalistiska grupperns ökande inflytande och den ökande kriminaliseringen av samhället.

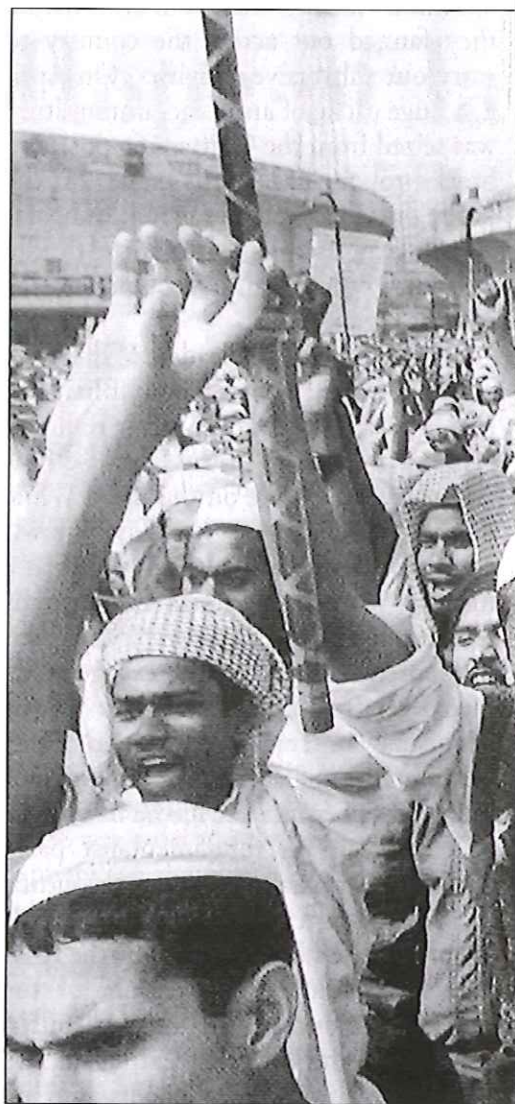
Utredning tillsatt

Flera våldsamma attacker mot representanter för demokrati och yttrandefrihet har inträffat under året. I januari dödades journalisten **Manik Chandra Saha** (se artiklar nedan) av en granatexplosion i Khulna. I februari knivhöggs den framstående författaren **Humayun Azad** utanför universitetet i Dhaka universitet och i juni sköts parlamentarikern (AL) **Ahsanullah Mastar** till döds i sitt hemdistrikt Gazipur. Ytterligare en journalist, **Humayun Kabir Balu**, (se artikel nedan) mördades i Khulna i juli. Även under förra året dödades flera ledare inom oppositionspartiet.

Regeringen har tillsatt en utredning kring attentatet den 21 augusti, och två experter från Interpol har anlänt i Dhaka för att bistå dem. Mot bakgrund av liknande tidigare utredningars tvivelaktiga framgångar kan det dock anses som osäkert huruvida den nuvarande utredningen kommer att kunna identifiera dem som legat bakom attentatet mot oppositionen.

Anna Axelsson

Svalorna, Bangladesh

Det extremistiska partiet *Islami Oikyo Jotes* anhängare i en demonstration i Dhaka för ett par år sedan. Partiet ingår i *Khaleda Zias* regering. FOTO: FRONTLINE

Livsfarligt att skriva om korrruptionen i Bangladesh

Det är förenat med dödsfara att vara journalist i Bangladesh och att skriva om landets korrruption, terror och okontrollerade våld.

Journalister, reportrar och tidningsfotografer är utsatta för mordförsök, dödshot, arresteringar, ooberättigade åtal och kidnappningar. Detta har dokumenterats av Reportrar utan gränser.

3 juli i år hölls generalstrejk, *hartal* över hela landet. Awami League arrangerade denna *hartal* för att protestera mot mordet på journalisten **Humayun Kabir Balu**. Denne utgivare av *the Daily Janmabhumi* och president i Khulnas pressklubb dödades den 27 juni i samband med en bombattack vid entrén till hans tidningskontor i Khulna.

Man protesterade också mot dödshoten mot 13 journalister i staden Satkhira. De hade hotats i ett brev adresserat till Satkhira Press Club. Journalisterna fick panik efter detta hot.

Korumperad polis

Många journalister har under senare år mördats i de sydvästra delarna av landet och förvånansvärt få av förövarna har gripits. Oppositionen misstänker att mördarna har förbindelse med BNP-administrationen. Polisen är inte bara hjälplös, den är även som andra institutioner i landet i allra högsta grad korrupt. Även kulturella evenemang och offentliga möten har drabbats av hot och trakasserier. **Sheikh Hasina** säger klart och tydligt att hon anser att den nuvarande regeringen är ansvarig för våldet mot vissa yrkesgrupper.

Manik Chandra Saha, journalist på

tidningen *New Age* i Khulna, dödades 15 januari. Han var på väg hem i riksha från Khulna Press Club, när oidentifierade brottslingar stoppade den och kastade en bomb mot hans huvud. Bomben dödade honom ögonblickligen och förövarna flydde från platsen.

I mars i år höll den New York-baserade organisationen *Committee to Protect Journalists* (CPJ) presskonferens i Dhaka. Där uttalade **Ann Cooper** att Bangladesh är nummer ett på listan vad gäller hot och förtryck mot journalister i Asien. Hon underströk att detta är ett allvarligt hot mot yttrandefriheten i landet. Många utsätts för hotelser, repressalier och allvarlig misshandel i sin yrkesutövning. Detta är vanligt förekommande särskilt på landsbygden.

Vad som är extra illavarslande är att förvånansvärt få av förövarna har gripits.

Asylsökande bangladeshier tog sitt liv

I juni begick 25-årige Hayder Chowdhury från Bangladesh självmord på ett sjukhus i Uppsala. Han hade ett par dagar tidigare fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd.

Hayder var djupt deprimerad, desperat och mycket sjuk och förvirrad. Han kände en djup skräck över att tvingas återvända till Bangladesh, något som man överhuvudtaget inte berörde i hans beslut. Däremot bedömdes han inte vara "aktivt suicidal" och därför skulle han skickas tillbaka till sitt hemland.

Bangladesh är inte en demokrati. Staten garanterar inte säkerhet, grundläggande utbildning, mat och husrum för alla. Polisen trakasserar människor och vägrar ofta att registrera anmälningar utan mutor. Skyldiga personer som är rika kan bli frisläppta eftersom de har möjlighet att betala. Rättvisan är summarisk och godtycklig.

Ändå litar svenska myndigheter på att förföljda och falskt anklagade personer från detta land ska få sina ärenden och anklagelser lösta vid en korrekt rättslig process i hemlandet.

Bangladeshiernas ångest och skräck tas inte på allvar, beslutsfattarna anser att de ljuger eller överdriver samt ännu allvarligare: man misstänkliggör bangladeshier för att de spelar. De bedöms att ha en "kultur" som gör dem överdrivna, överkänsliga och agerande på ett för svenskar obegripligt sätt. Vad man bortser från är att bakom allt detta döljer sig helt andra upplevelser av våld, förtryck, förakt, skoningslösa domar än vad vi dessbättre är vana vid.

Hayder Chowdhury kom tillbaka i en kista den 2 juli och begravdes i en by långt ute på landet i Chittagong. Jag träffade Hayders far i Bangladesh några dagar tidigare. Fadern var förkrossad av sorg. Hans hårda liv hade fått ytterligare en börda, som tycktes för tung att bära. Aldrig ska jag glömma faderns djupt sorgsna blick. Den persiska poeten Saadis ord från 1200-talet kom för mig:

"Om andra människors lidande inte gör dig ont förtjänar du inte namnet människa."

Med sorg och smärta
Mirzapur Bangladesh 3 juli 2004,

Ingeborg Sevastik

Ny lag till skydd för journalister övervägs

I januari i år mördades den bangladeshiske journalisten och aktivisten **Manik Chandra Saha** efter att länge ha arbetat med att avslöja korruptionen i landet. Men hans arbete tycks inte ha varit förgäves.

Den bangladeshiska regeringen överväger nu att stifta en ny lag som syftar till att ge skydd åt människor som avslöjar korruption.

En av de bidragande faktorerna till detta kan vara att Saha postumt nominerats för en utmärkelse från organisationen Transparency International, TI, som arbetar mot

korruption. Av de åtta personer som nominerats för årets pris är tre nominerade postumt.

TI:s kommitté valde ut de åtta nominerade av sammanlagt 30 kandidater från olika delar av världen.

Korruption plågar såväl fattiga som rika länder och alltför ofta glömmes vi de individuella insatserna för att bekämpa de korruperade, sa TI:s ordförande **Peter Eigen** i samband med att kandidaterna till årets utmärkelse offentliggjordes.

Samtidigt menar Eigen att utvecklingen är på väg åt rätt håll.

– I dag ser vi i allt högre utsträckning en minskad tolerans mot tjuvaktiga offentliganställda världen över.

TI:s styrelsemedlem **Inese Voika** menar att det är viktigt att de personer som arbetar mot korruption uppmärksammas.

– Det är vårt ansvar att erkänna och ge en röst åt dessa speciella personer. Det är vår plikt att visa att korruptionen går att bekämpa och berätta om dessa människors arbete.

Vinnarna kommer att presenteras i samband med en ceremoni i Nairobi i oktober.

Sanjay Suri/IPS

Vilket bidrar till de allmänt förekommande misstankarna att brottslingarna har förbindelser med olika maffia- och terror-

grupper och i slutändan med den sittande BNP-administrationen.

Ingrid Sevastik

På MEM Travel Agency i centrala Panjim bokar och säljer Luiza bussbiljetter.

I väntan på turisterna

Luiza återvände hem till Goa men drömmen om Sverige lever

Luiza från Goa bodde ett år i Oskarshamn. Nu är hon tillbaka i Indien, men längtar till Sverige. Carolina Nilsson träffade henne i Goa.

Luiza tittar ut genom fönstret från storebror Vincentes nya, olivgröna Fiat. I vanliga fall tar hon bussen från hemmet i Agassaim till jobbet i Panjim. Men i dag har storebror affärsärenden så Luiza får lyxen att åka bil. Den lila toppen sitter tajt och de svarta byxorna matchar plåtåskorna. Håret, som blänker svart i solskenet, är noggrant uppsatt i en hästsvans.

Tjugofyraåringen ser nyvaken ut, trots att hon vid det här laget varit igång i flera timmar. Städning, morgonbön i kyrkan och frukost hör till morgonrutinerna vilket gör att hon redan innan arbetets början jobbat några timmar.

Hon bor med sin mamma, några grisar

och kycklingar i ett fyrrumshus några mil söder om Panjim. Varje dag före och efter jobbet hjälper hon till med hushållssysslor som städning, disk och matlagning. För tillfället bor även två av Luizas bröder hemma. De har, precis som många andra i Goa, jobbat utomlands men är nu hemma i väntan på nya jobb. Vincente bor med sin fru och två barn i huset bredvid. Även han har jobbat utomlands och vill gärna åka iväg igen.

– Man tjänar mycket mer i Kuwait än här i Goa, förklarar Vincente.

I nästan varje goansk familj har minst en familjemedlem åkt utomlands för att arbeta, främst till Mellanöstern. Det finns uppgifter som säger att de första åkte iväg redan på 1500-talet.

Lönen som lockar

Eftersom det är svårt att få permanent uppehållstillstånd återvänder de flesta när arbetstillståndet gått ut. Det är främst lönen

och bättre levnadsvillkor som lockar. Tack vare pengarna de tjänar kan levnadsstandarden höjas för familjen hemma i Goa. Luizas två systrar bor båda utomlands, den ena i London. Storasyster Escolastica bor i Oskarshamn och är gift med en svensk man. Efter pappans död för några år sedan flyttade Luiza till Sverige för att bland annat hjälpa till med deras två barn.

– Jag trivdes bra i Sverige. Det var roligt att bo med min syster och hennes familj, säger Luiza.

Efter ett år tog hon flyget tillbaka till Goa. Då hade alla kompisar gift sig och de har därför inte tid att ses lika ofta. Luiza är glad för sina vänner även om hon är mer ensam nu.

– Jag trivs, säger Luiza. Men så skiner hon upp när hon pratar om Sverige och England. Men jag vill resa igen.

En stor skillnad mellan gifta goanska kvinnor och gifta kvinnor i övriga Indien är den lag i Goa som säger att kvinnan har

rätt till hälften av all egendom i äktenskapet. Goanska kvinnor har därför mer att säga till om. Luiza är som många ogifta döttrar i Goa kvar i hemmet. Skillnaden är att Luiza varit utomlands och sett andra saker än gården hon bor på. Men hon kan inte lämna mamma ensam. Därför bor Luiza kvar i huset med mamma och kycklingarna och grisarna. Mitt i myllret i Panjim har Luiza sitt arbete med att boka bussbiljetter till reslystna människor.

Efter en månads jobb på MEM Travel Agency har hon dock knappt gjort någonting. Eftersom de flesta kunder är indier har säsongen inte kommit igång. Lågsäsongen gör ingen busschaufför rik och alla väntar med glädje på april. Det är då de indiska skolbarnens lov startar. Det är då cricketturneringen mellan Indien och Pakistan skulle komma att avgöras (april 2004).

Ljudet från TV-apparater

Kollegan Stanley skyller på cricketturneringen mellan Indien och Pakistan och att det är därför inga turister bokar resor. Med 4-4 i matcher mot Pakistan är det i dag dags för en femte och avgörande. (Det märks vilken nationalsporten är.) Ljudet från TV-apparater som visar cricket hörs från varje gathörn. Det oroliga läget uppe i Kashmir har länge påverkat situationen mellan Indien och Pakistan. Men intresset för sporten verkar stå över religion och politik. Matcherna i år är unika. Det indiska landslaget är i Pakistan och spelar för första gången på 15 år.

– Efter turneringen och skolavslutningen kommer alla hit, säger Stanley.

Luiza tittar på honom och suckar. Hon faller upp luckan i disken och hoppar in och sätter sig på en plaststol. De röda och blå bokstäverna på spegeln bakom henne visar de olika destinationerna: Mumbai, Pune, Bangalore och Mangalore. Bilder på fina Volvobussar, uppställda för fotografering, busschaufförer och priser syns under diskens glasskiva. Luiza gillar jobbet som biljettförsäljerska och de turister som letar sig till Goa för några veckors avkoppling.

– Ibland kommer utländska turister in för att boka biljetter och då kan jag träna min engelska, säger hon.

Trots avsaknaden av turister som bokar biljetter är det full aktivitet hela dagen. Busschaufförer springer in och ut och ser över sina nästintill tomma bokningslistor, vänner till kollegorna Stanley och Felix tittar förbi och ägaren Willy ser över sina affärer titt som tätt. En man kommer in och överlämnar en elräkning. Luiza tar emot den: 381 rupees för 14 dagar. Hon tar det tunna, rosa pappret och sätter in den i en pärm.

Fick astmachock

Det är inte mycket pengar, men den påminner om att strömmen ständigt är påslagen. För att värmen inte ska bli olidlig, och för att dammet från bygget tvärs över inte

Luiza, hennes mamma och två bröder framför familjens olivgröna Fiat. Med på bilden är även Maja Berg, reskompis till artikelförfattaren.

ska sopa igen stället totalt eller framkalla en astmachock, tar Luiza en turistbroschyr som ligger på disken och börjar fläkta. Hon var hemma fyra månader från sitt tidigare jobb sedan hon fått allergichocker av allt damm utifrån.

Det vill hon inte vara med om igen. Så småningom börjar fläkten sakteligen köra igång och broschyrerna har gjort sitt för den här gången.

Så kommer äntligen två turister in. Det visar sig vara ett par från Nottingham. Luiza gör sig beredd med pärmarna. Boka någon resa? Nej, nej.

– Vi tog bussen från Calangute till

Panjim för att möta en vän på Beach hotel, säger mannen. Men vi kan inte hitta hotellet. Vet du vart det ligger? frågar han Luiza.

I avsaknad av bokningar rycker hon mer än gärna in som turistguide och visar på en karta hur paret ska gå.

Stanley har stått i kontorets öppning en stund.

– Vi kommer att vinna, säger han med en lurig min och blinkar. Indien är bäst

När arbetsdagen är över hoppar Luiza på bussen. Nästa vecka börjar allvaret. Och hur det gick för Indien? Vinsten var välförtjänt.

Carolina Nilsson, text och foto

275 000 turister besöker Goa varje år

Till Goa reser årligen omkring 275 000 människor, vilket är mer än tio procent av Indiens totala turistintag per år. Främst kommer besökare från USA, England, Tyskland, Japan och Australien. Senaste åren har även skandinaver, ryssar, iranier och finnar hittat till "India light" som Goa ibland kallas. När större delen av Indien blev koloniserat av britterna på 1600-talet hade portugiserna redan intagit Goa. Portugiserna utvecklade delstaten, som de kallade "Österns Lissabon", och genom kryddhandel blev Goa en mycket rik del av Indien. 1961 lämnade portugiserna delstaten. Ungefär i samma veva som portugiserna lämnade Goa började de första turisterna hitta dit. Hippies var först på plats men Goa var även ett tillhåll för amerikanska krigsveteraner. Då fanns inga hotell utan lokalbefolkningen hyrde ut sina rum. Med åren startade lokalbefolkningen små hotell på Calangutes stränder i den norra delen av Goa.

På 1970-talet valde den indiska staten att satsa på turismen och startade småfonder, bland annat för att sponsra utbyggnaden av de små familjeägda hotellen. Indien från andra delar av landet kom dit och startade hotell. Lokalbefolkningen tjänade med andra ord inte mycket på tillströmningen av reguljärturisterna under 1980-talet. 1986 öppnades charterturismen upp av Goas regering. Vattenbristen var då stor eftersom vatten till nya toaletter och swimmingpooler togs från lokalbefolkningens källor. Matpriserna hade även höjts i takt med turistökningen.

Aktivistorganisationer protesterade utan gehör. Under den kommande femårsperioden växte turismen oerhört i Goa och utländska intressen investerade i hotell och swimmingpooler. Goaner hade ingenting att sätta emot jättar som Lufthansa som öppnade femstjärniga hotell. 1991 förbjöd den indiska centralregeringen utländska intressen att öppna hotell i Goa. Sedan dess ägs i stort sett alla restauranger och hotell av indier, de flesta kommer själva från Goa.

Antimuslimska upplopp i Nepal efter mordet på tolv gästarbetare i Irak

I slutet av augusti mördades tolv nepalesiska gästarbetare av en militant grupp i Irak. Massakern utlöste mycket starka känslor i det hinduiska kungariket. Bara några timmar efter nyheten om mordet utbröt antimuslimska upplopp i huvudstaden Kathmandu.

Det råder stor sorg i den sydliga byn Mahendranagar. Härifrån kom fyra av de tolv nepaleser som mördades.

– Vi väntade på att de skulle släppas fria, men så blev det inte, säger **Sudarshan Khadka** i en blandning av sorg och ursinne.

För bara två månader sedan tog han farväl av sin bror **Ramesh** som då begav sig till Irak för att söka jobb som kock.

En del av ilskan vänds mot de nepalesiska myndigheterna. Sudarshan berättar att familjen vänt sig till nepalesiska tjänstemän och politiker för att få hjälp.

– Men regeringen gjorde inget för att få hem dem i säkerhet.

Halshuggning på film

Kring månadsskiftet augusti-september publicerades en vidrig videofilm på en hemsida på Internet. Bilderna visar hur en av nepaleserna halshuggs, varpå hans huvud hålls upp som en trofé. De elva andra sköts med nackskott efter att ha suttit som

gisslan i över en veckas tid.

Nepal ingår inte i den USA-ledda koalitionen i Irak. Landet är ett av världens fattigaste och för många av landets ungdomar är det enda framtidshoppet att finna ett jobb utomlands. Detta trots att dessa arbeten ofta är både lågavlönade och riskfyllda.

De utflyttade nepaleserna bidrar med motsvarande en miljard dollar i hemskickade pengar varje år. Den summan är nästan lika stor som den nationella totala årsbudgeten.

Av de ungefär 500 000 nepaleser som jobbar utomlands arbetar de allra flesta, runt 350 000, i Mellanöstern. Rekryteringsbyråer i Kathmandu bedömer att ungefär 17 000 nepaleser arbetar i Irak.

Vanligtvis arbetar nepaleserna som säkerhetsvakter, lastbilschaufförer, snickare eller som grovarbetare.

Moskén stormades

Bara några timmar efter att bilderna på de mördade nepaleserna blivit offentliga bröt antimuslimska kravaller ut i Kathmandu. I hjärtat av staden stormade en stor mobb den största moskén. Hundratals exemplar av Koranen slängdes ut på gatan och eldades upp. Flygbolagen Pakistan International Airlines och Emirates Air fick sina kontor vandaliserade. Dessutom vandaliserades flera fastigheter.

– Morden är barbariska. Pojkarna var oskyldiga och de reste till Irak för att hjälpa sina fattiga familjer här hemma, sa en av dem som deltog i upploppen till IPS.

Upprörda människor bränner och förstör Jama

Två personer dödades i samband med oroligheterna i huvudstaden. En av de dödade var en man som sköts till döds av polisen då han deltog i ett försök att storma den egyptiska ambassaden.

Av Nepals 27 miljoner invånare är strax under fyra procent muslimer. Landet är världens enda officiella hinduiska nation.

Händelserna var mycket ovanliga eftersom religiöst våld mellan hinduer och muslimer sällan drabbat landet.

– Muslimer och icke-muslimer har levt sida vid sida under de senaste tusen åren och det har aldrig förekommit något religiöst våld, säger muslimen **Sayed Mohammed Habibullah**, som är chef för avdelningen för statskunskap vid Tribhuvanuniversitetet.

Habibullah menar dock att det inte finns någon anledning att oroa sig för att våldet ska spridas, utan han tror snarare att den

FN drar bort personal från Herat efter

I mitten av september förstördes fyra FN-kontor i Afghanistan. Värst drabbades FN:s organ för flyktingar UNHCR vars kontor i provinsen Herat i västra Afghanistan totalförstördes under upprörda demonstrationer i protest mot regeringen.

Nu drar UNHCR och FN:s biståndsgörans i Afghanistan, Unamas, en månad innan det planerade presidentvalet i landet tillfälligt bort sin personal från Herat.

Förra året tvingades FN dra tillbaka internationell personal från Irak efter ökat våld riktat mot världsorganisationen. Nu uppger FN överväga att dra ner på sina humanitära insatser även i Afghanistan som en följd av den osäkra situationen i landet.

– UNHCR:s verksamhet i västra Afghanistan har tillfälligt ställts in, däri-

bland de dagliga konvojer med afghanska flyktingar som vill återvända från Iran, säger **Ruud Lubbers**, FN:s kommissionär för flyktingar.

– Detta sker vid den absolut värsta tänkbara tidpunkt när ett växande antal flyktingar återvänder till sitt hemland och bara ett par veckor före ett val som kommer att avgöra landets framtid, säger Lubbers.

De aggressiva protesterna i Herat riktades mot regeringens beslut att avskeda provinsens guvernör – den före detta krigsheren **Ismail Khan** – och ersätta honom med **Sayed Muhammad Khairkhwa**. Både Khan och hans ersättare tillhör den afghanska fraktionen Jamiat-i-Islami. Khan ledde en motståndrörelse under den sovjetiska ockupationen av landet på 80-talet.

FN hade tagit ställning för den guvernör som regeringen utsett. Det antas vara anledningen till att demonstranter attackerade FN-kontoren i Herat.

Sammandrabbningarna mellan demonstranterna och den afghanska polisen i Herat ledde enligt uppgift till minst sju döda och över 50 skadade. Två av de skadade var utlänningar anställda av FN.

FN:s generalsekreterare **Kofi Annan** säger att attackerna ”utförs av en mycket liten grupp som försöker underminera regeringens försök att återinföra säkerhet och stabilitet i den här delen av landet”.

Men FN:s personalförbund har bett generalsekreteraren att överväga att dra tillbaka FN-personal från Afghanistan om inte säkerheten förbättras. Förra månaden ut-

Regimen i Maldiverna pressad efter protester

Påtryckningarna ökar nu mot Maldivernas president Maumoon Abdul Gayoom för att stoppa övergreppen mot de aktivister som kräver demokrati.

Maumoon Abdul Gayooms regering, som inte tillåter oppositionella partier i landet, hävdade att de som demonstrerade i somras hade för avsikt att störta regeringen.

– Maumoon Abdul Gayoom måste avgå. Det är det enda sättet, säger **Mohamed Latheef**, grundare och talesman för Maldivernas demokratiska parti, MDP, som har sin bas i Colombo, Sri Lanka.

Latheefs åsikt delas av många unga maldivier. En del bar plakat under demonstrationer som uppmanade presidenten att avgå – en ovanlig syn i landet, vars 340 000 invånare har styrts av en enpartiregering under Gayooms ledning i 25 år.

Undantagstillstånd

Regeringen införde undantagstillstånd sedan demonstranter krävt demokrati och att alla politiska fångar ska släppas. Några parlamentsledamöter finns bland de 90 som greps efter demonstrationerna.

Bland de gripna finns **Ibrahim Husein Zaki**, före detta generalsekreterare i den sydasiatiska ekonomiska samarbetsorganisationen SAARC.

Både Storbritannien och USA kritiserade den maldiviska regeringens agerande och uttryckte sin oro över undantagstillståndet i landet.

Mohamed Latheef, som tidigare varit parlamentsledamot, grundade MDP sedan hans 31-åriga dotter gripits av polisen för att hon bar en t-shirt med texten "stoppa brutaliteten". Han lämnade landet av rädsla för att bli fängslad för att ha bildat partiet, som har stöd från flera parlamentsledamöter, affärsmän, och personer inom rättsväsendet.

– Gayoom borde bereda vägen för demokrati och förändring, säger Latheef. Efter demonstrationer i september 2003 sade Gayoom att han skulle genomföra åtgärder för att reformera det politiska systemet och rättsväsendet.

Men i juli 2004 ökade spänningen åter, då många parlamentsledamöter anklagade presidenten för att ha svikit sina löften, och spänningarna ledde fram till sommarens demonstrationer.

Flera bedömare menar att allt förmodligen kommer att fortsätta som vanligt om Maldiverna inte utsätts för ekonomiska på-

tryckningar utifrån.

Gayoom har tagit åt sig äran för landets ekonomiska framgångar, som beror på att landet har lockat rika västerlänningar att komma till landets lyxhotell. Maldivernas ekonomi är beroende av turismen, som står för 20 procent av landets BNP. Demonstrationerna lär inte få någon större effekt på turismen. Besökare som kommer till ölandet förs snabbt med båt till avlägsna öar långt bort från huvudstaden Male.

– Men om situationen trappas upp och får en internationell dimension skulle det kunna ställa till problem, säger **Gehan Perera**, talesman för företaget Aitken Spence som driver ett par lyxhotell i Maldiverna.

Niranjan Deva Addithya, som är brittisk ledamot i Europaparlamentet, uppmanar turister att inte besöka Maldiverna.

– De 77 400 brittiska, 106 451 italienska och 77 642 tyska turister som besökte Maldiverna under 2003 betalade i genomsnitt 200 dollar per natt på flotta hotell, och stödjer samtidigt en tyrannisk regim.

Feizal Samath/IPS

Oro för ökad spridning av malaria i Afghanistan

● Antalet fall av malaria ökar i Afghanistan och på grund av att stora mängder människor rör sig över gränsen mellan Afghanistan och Pakistan växer oron för smittspridningen även i Pakistan.

Malaria är vanligt förekommande i de lägre liggande regionerna i Afghanistan, särskilt i de östra delarna av landet mot gränsen till Pakistan, och enligt Världshälsoorganisationen WHO har antalet fall av falciparum malaria – en av de farligaste formerna av sjukdomen – ökat de senaste fem åren. Sjukdomen sprids mest under den varma och våta säsongen – mellan september till november månad. Och de senaste åren har utbrott av malaria rapporterats även från delar av landet som tidigare varit fria från sjukdomen.

Även i Pakistan är oron stor för smittspridningen. **Muhammad Arif Munir** vid Pakistans program för malariakontroll säger att man varje år får in uppgifter om cirka 100 000 fall av malaria i gränsområdena mot Afghanistan. En anledning till smittspridningen är att allt fler människor rör sig över gränserna, anser han. Globalt dör fler människor i malaria än i övriga smittosamma sjukdomar, tuberkulos undantaget. Sjukdomen sprids genom myggor.

IPS

moskén i Kathmandu efter mordet i Irak

antimuslimska vågen snart kommer att ha ebbat ut.

Flera av landets politiska ledare, däribland kung **Gyanendra**, vädjade om lugn mellan de religiösa grupperna. Landets premiärminister **Sher Bahadur Deuba** utlovade samtidigt via den statliga televisionen att myndigheterna ska agera mot de utländska rekryteringsfirmor som deltagit i att "illegalt skicka" nepalesiska arbetare till Irak.

Efter den USA-ledda invasionen av Irak förbjöd de nepalesiska myndigheterna landets medborgare att resa till Irak för att arbeta. Utlandsägda rekryteringsfirmor har dock hjälpt många nepaleser att kringgå förbudet genom att anordna resor som först går genom ett tredje land, som exempelvis Kuwait.

Surendra Phuyal/IPS

attacker

sattes ett FN-lett kontor där väljare kan registrera sig inför valet i sydvästra delen av landet för en attack. Det var efter det som förbundet ringde i varningssklockan.

Nyligen drog sig hjälporganisationen Läkare utan gränser, MSF, ur Afghanistan efter nästan 24 års verksamhet i landet. Skälen organisationen uppgav var den försämrade säkerhetssituationen, det MFS kallar den amerikanska militärens missbruk av biståndet, och att inga framsteg gjorts i utredningen av mordet på fem hjälparbetare från Läkare utan gränser i provinsen Baghdis i juni. MSF hade omkring 1 400 afghanska och 80 utländska anställda i Afghanistan.

Thalif Deen/IPS

Kommunikation viktig för

Viktor Åberg tillbringade fem månader i Indien och Sverige tillsammans med indiska vänner som volontär i ett indiskt-svenskt utbytesprojekt. Han lärde sig vikten av att vara öppen och kommunicera.

Kommunikation ska väl inte vara så svårt. Okej att de kommer från Indien och vi från Sverige men så svårt ska det väl inte vara att lösa de eventuella problem som dyker upp.

Jag insåg inte hur svårt det kan vara för människor från olika kulturer att kommunicera med varandra. Detta var något som skulle uppehålla tankeverksamheten åtskilliga timmar under detta fantastiska utbyte med sex unga svenskar, sex unga indier och två handledare som arrangeras av Centrum för internationellt ungdomsutbyte, CIU (jämför med Erik Olssons skildring av sitt volontärsarbete för samma organisation i Sri Lanka på sid 8-10).

Vi skulle parvis, en svensk och en indier arbeta som volontärer både i Sverige och i Indien samt studera mänskliga rättigheter. Under hela tiden bodde vi hos värdfamiljer.

En stor del av anledningen till att jag sökte till projektet var för att jag på ett inlärande och avslappnat sätt ville förstå hur en människa på andra sidan jorden tänker och fungerar, i alla fall så gott det går.

21-årig parkamrat

Vilka likheter och skillnader finns mellan en tjugooctårig kille från Borås och en jämgammal från delstaten Tamil Nadu i sydöstra Indien? Vad gör indisk ungdom på fritiden? Hur betar sig en indisk familj vid middagsbordet? Ser man på kricket och häver öl på samma sätt som man i Sverige kollar på fotboll?

Ja, frågorna var många och nu skulle jag äntligen få alla svar. Eller i varje fall en hel del. Och det var inte bara svaren jag ville ha. Jag ville uppleva det själv.

Min parkamrat, det vill säga den person som jag skulle tillbringa dag och natt med de närmaste sex månaderna, heter **Vimal Robinson** och presenterade sig och sin bakgrund på en engelska som krävde full koncentration från min sida för att förstå. Denna 22-åriga civilekonomens engelska grammatik var felfri men hans indiska accent gjorde det hela aningen svårare.

Till en början, i de inledande konversationerna, var Robin försynt, artig och lite osäker. Han kommer från Tamil Nadus huvudstad Chennai och bor med sin familj i den nio miljoner stora stadens centrala delar.

Svensk volontär (Viktor Åberg själv) på plats i Tamil Nadu – i jordbruksodlingen.

Ju längre tid jag umgicks med honom, desto mer började han fråga och dela med sig av sina tankar. I ett tidigt skede blev vi utplacerade hos en fattig familj i en liten by på landsbygden. Här fick Robin och jag mycket tid att diskutera om allt möjligt. Han berättade mycket om kastsystemet i Indien och hur det fortfarande lever kvar. Något vi också fick se i byn vi bodde i. I det område vi huserade i bor det enbart dalitfamiljer.

Nu började även Robin fråga mig saker om Sverige. Är tiden viktig? Vad jobbar mina föräldrar med? Hur mycket tjänar man i Sverige? Ser det ut som i Schweiz? Hur är det med tjejers och killars relationer? När jag berättade för Robin att jag haft flickvän blev han nyfiken. Att han skulle ha någon liknande relation med någon flicka innan han gifter sig är i princip otänkbart. Robin har knappt några tjejkompisar som inte är släktingar eller kompisars systrar.

Vid något enstaka tillfälle under min tid i Indien såg jag en kille som höll om en tjej eller gav en puss, annars höll sig killar och tjejer på värsitt håll.

Äktenskapsdebatt

En kväll satt jag och talade med **Jonathan**, en annan indisk deltagare i programmet.

Vi diskuterade äktenskap där föräldrarna väljer livskamrat åt sitt barn, något som är mycket vanligt i Indien. Jonathan ansåg detta sätt vara bra och menade att "love marriage" ofta slutar i skilsmässa. Han hävdade att han har statistiken på sin sida. Jonathan tyckte att inga andra än hans föräldrar vet vem som passar honom bäst. De känner honom absolut bäst och skall därför välja fru åt honom.

Hur arrangemanget går till kan se ut på olika sätt men när tiden är mogen för sonen att giftas bort hör sig föräldrarna för bland vänner och släktingar till potentiella partners för sina barn.

När vi i slutet av mars, efter ett kvartal i

Kameran fascinerade ungarna i den tamilska by

Indien, anlände till ett råkallt Arlanda slog det mig – men självklart också de sex indierna – hur stor skillnaden mellan Indien och Sverige är. Vårt behov av ordning och reda är utan tvekan den största skillnaden och också problemet, visar det sig senare, för indierna.

Fortsättning i Sverige

Under den svenska delen av utbytet var vi utplacerade på olika kommunala verksamheter i förorten Gunnared utanför Göteborg, allt från äldreomsorg till skola. Robin och jag hamnade på ett ungdomscenter som framför allt är inriktat på dans och musik.

Till en början var Robin mycket förvånad över att det över huvud taget finns ställen som dessa. Att staten bistår ekonomiskt till verksamheter där unga människor får komma och dansa och spela musik på sin lediga tid var aningen uppseendeväckande för honom.

Han blev överraskad av att unga människor har så mycket tid över att syssla med sina fritidsintressen, det skiljer sig mycket från hur indiska ungdomar har det. I Indien börjar man studera redan vid fyra års ålder och, om de ekonomiska möjligheterna finns, fortsätter man studera tills man passerat tjuugoårsstreck med råge.

Robin berättade att han först gick i skola mellan åtta och fyra för att mellan sex och nio fortsätta med sina läxor hos en äldre ungdom i området han bodde.

volontär

där volontärerna placerades.

Just utbildningshetsen är något jag mycket starkt lagt märke till. Att kunna titulera sig doktor eller professor respekteras mycket av indierna jag umgicks med. Alla drömde om en examen. Samtliga indiska deltagare i utbytet, ungdomar mellan 20 och 25 år, har universitetsexamen och flera av dem hade läst betydligt mer än fyra år på högre nivå, alltså nästan 20 år i skolbänken sammanlagt. Även efter utbytet kommer flera av mina vänner komplettera sina utbildningar för att bli än mer attraktiva på den hårda arbetsmarknaden.

Så här i efterhand inser jag hur naiv jag var innan utbytet. Jag trodde inte att gruppen skulle ha några större problem. Dock visade det sig att vi stötte på dem ordentligt. Svenskar mot indier, svenskar mot svenskar och indier mot indier.

För mig har utbytet inneburit att jag insett vikten av förståelse. Kanske är jag ibland för förstående och inte står på mig som många andra skulle göra. Kanske är den andra indier. Kanske är den andra svensk. Men det var också genom att släppa mycket, gå vidare i stället för att ifrågasätta, som jag kom otroligt nära mina indiska vänner.

För världsfred, för relationer, för gruppdynamik, för vänskap, för ett utbyte mellan Sverige och Indien krävs något jag lärt mig otroligt mycket om. Kommunikation!

Viktor Åberg

Högsta domstolen ger stöd till offren för Gujarat-pogrom

Indiens högsta domstol fortsätter kritisera de lokala myndigheternas arbete kring utredningarna av de anti-muslimska upplopp som rasade i delstaten Gujarat för två år sedan. I början av augusti läxade högsta domstolen upp delstatsregeringens åklagare för att denne motsatt sig en order om att gripa de 21 personer som anklagas för att ha legat bakom ett av de värsta våldsdåden i samband med upploppen. Fallet gäller morderna på 14 personer vid ett bageri i staden Ahmedabad.

Vad för sorts allmän åklagare är du som motsätter dig arresteringsordern av anklagade som inte infinner sig i rätten, sade domaren **Arijit Pasayat** till representanten för Gujarats delstatsregering.

Högsta domstolen föreslår att delstatsregeringen utser en ny åklagare och polischef för att se till att de anklagade infinner sig vid domstolen i delstaten Maharashtra där förhandlingarna hålls.

För fyra månader sedan beordrade högsta domstolen att målet flyttades från Gujarat eftersom huvudvittnet i rättegången hävdade att domstolen i delstaten var partisk, samt att hon utsatts för hot.

Vittnet lyckades fly från den mobb som tände eld på familjens bageri och mördade flera av hennes familjemedlemmar och sju andra anställda.

Minst 2 000 dödades

Hinduer attackerade muslimer i Gujarat som hämnd efter att ett tåg med hinduiska pilgrimer utsatts för mordbrand den 27 februari 2002. 59 pilgrimer brändes då till döds vid järnvägstationen i Godhra.

I upploppen som följde dödades minst 2 000 människor, varav de flesta muslimer. Närmare 150 000 människor tvingades dessutom lämna sina hem och fick bo i flyktingläger under flera månader.

Under upploppen förhöll sig den lokala regeringen, ledda av det hindunationalistiska partiet BJP:s delstatsminister **Narendra Modi**, passiv. Partiets hårda kärna förhindrade senare att BJP:s ledare, den dåvarande premiärministern **Atal Bihari Vajpayee**, avskedade Modi.

Hård kritik mot Modi

Narendra Modi utsattes dock för hård kritik inte bara från människorättsorganisationer utan även från landets människorättskommission, NHRC.

Att partiet inte agerade mot Modi skul-

le dock komma att slå hårt tillbaka mot BJP. Partiledaren Vajpayee sade själv efter den oväntade förlusten i parlamentsvalen i våras att den hade att göra med att man hanterat våldsubrotten i Gujarat så dåligt.

Landets nya regering, ledd av Kongresspartiet, säger sig vara fast besluten att motarbeta etniskt våld, men har samtidigt gått försiktigt fram mot Modis delstatsregering av respekt för landets politiska regler.

Högsta domstolen har däremot vid flera tillfällen uttryckt missnöje med de lokala myndigheternas misslyckanden att ställa förövarna till upploppen till svars.

Nyligen beslöt domstolen att även förflytta en annan rättegång till Maharashtra efter att huvudvittnet uttryckt att hon inte förväntade sig en rättvis rättegång i Gujarat. Vittnet har namngett medlemmarna i en mobb som våldtog henne och dödade tolv av hennes släktingar.

Vägrade ta emot anmälan

Till en början vägrade den lokala polisen i Gujarat att ta emot en fullständig polisanmälan, varefter en lokal domstol avvisade fallet. Landets centrala utredningsorgan CBI stödde dock kvinnan i en rapport där man dessutom anklagade 20 personer för att ha deltagit i morderna och våldtäkten. Bland de anklagade finns två medlemmar av BJP och sex lokala poliser.

Enligt människorättsorganisationer har större delen av de fyra tusen polisanmälningar som gjordes efter upploppen avskrivits av brist på bevis eller på grund av att vittnen hotats.

Efter besluten om att förflytta två domstolsförhandlingar från Gujarat har dock många drabbade vänt sig till högsta domstolen och krävt att också deras fall granskas, samt att rättegångarna hålls utanför delstaten.

Ranjit Devraj/IPS

En resa bland Lahores sång- och dansflickor

Innanför de gamla stadsmurarna i Lahores gamla stad finns Shahi Mohalla, den Kungliga marknaden. Några få basarer som på en är gång Pakistans mest kända horkvarter och den pakistanska musikens bultande hjärta. En mytomspunnen plats där varje besök gränsar till magisk realism.

Möt **Fouzia Saeed** och **Iqbal Hussein**, två människor för vilka Shahi Mohalla betyder mycket och som själva betytt mycket för människorna som bor där.

”Jag fångade det sista av det ursprungliga Shahi Mohalla”

Shahi Mohalla vaknar sent. Dagarna fylls av dofter från avloppskanalen, droskor som smyckas med sirligt smidda plåtar i bjärta färger för bröllop och de pakistanska härskarnas oäkta barn le-kandes i grändernas svalka. Och så taklivet i den övre hemisfären av Shahi Mohalla som tillhör kvinnorna, duvorna och drakflygarna, som fyller himlen med färger.

I stadsdelen lever den prostituerade *kanjarkasten*, musikerkastrer *mirasi* och hermafroditerna som en kulturell ö i det pakistanska havet. Härifrån kommer, med något enda undantag, alla Pakistans filmstjärnor, även om få vill medge det.

Mellan elva och ett på kvällen öppnar sång- och dansflickorna (se SYDASIEN 3/02) sina kothas och lockar män från gatan.

Och efter ett kommer maktens män, politiker, militärerna och regissörerna. De som polisen inte kan röra.

– Ju mer jag lärde mig om deras börda av att vara stigmatiserade, desto mer förstod jag vilken börda jag själv bär i att vara kysk.

Fouzia Saeed studerade Shahi Mohalla i åtta år. Mitt i den pakistanska manskulturen upptäckte hon ett matriarkat.

Kanske var Fouzia Saeed tramsig när hon fick sin idé att studera subkulturen i Shahi Mohalla.

Kanske var hon naiv när hon gick vidare med den. Att tro att hon, kvinna, överklass och akademiker utbildad i USA, skulle vandra in i horkvarteret och se sig om. Själva tanken var

omöjlig.

När hon sen ändå gjorde det förfärades hela det traditionella samhället runt henne. För hennes säkerhet, men framför allt för de sociala konsekvenserna.

Fouzia Saeed är full av integritet, både som forskare och medmänniska. Hon trotsade alla hinder och konventioner och lyckades få tillträde till den stängda subkulturen.

I åtta år följde hon ett par flickor och deras familjer. Hon såg dem utvecklas från barn till prostituerade, till madamer. En fullbordad cykel i det traditionella livet för en kanjarflicka. Resultatet blev hennes bok *Taboo! – the Hidden Culture of a Red Light Area*, en fantastisk berättelse om Shahi Mohalla och människorna som lever där. Och där, mitt i ett av världens starkaste patriarkat, hittade Fouzia Saeed en liten matriarkal ö. För i den stigmatiserade subkulturen i Shahi Mohalla, skapad av moderkulturen för att fyas och förse den manliga eliten med dåliga kvinnor, har ett kvinnodominerat system växt fram.

Pojkarna önskade

Här styr kvinnor ekonomin. Barnens fäder är okända eller oviktiga och mödrarna tar sina äldsta döttrars namn. Här föds pojkar till sin familjs stora sorg, får springa ärenden åt sina systrar och försvinner från området så fort de kan stå på egna ben. De som blir kvar sköter hushållssysslorna.

Flickorna i kanjarkasten utbildas från tidig ålder i den traditionella sång- och danskonsten, för att lära sig locka män.

I Pakistan är uppträdande och prostitution intimt förknippade. De blivande sång- och dansflickorna får en mästare från mirasikasten som tränar dem. Det är också mirasi som diktar och skriver mycket av den folkmusik som sedan återkommer i Lollywoods filmer. En stor diktare kan i Pakistan få helgonstatus.

Lollywood är också alla kanjarflickors stora dröm, den enda tänkbara vägen bort från Shahi Mohalla och fattigdomen.

Men Fouzia Saeed kom också att dokumentera en subkultur i förändring. I dag, 15 år efter

hennes första möte med Shahi Mohallas invånare säger hon,

– Så mycket har ändrats, det är nästan som att jag fångade det sista av det ursprungliga Shahi Mohalla.

I *Taboo* beskriver hon en trend där Shahi Mohallas traditionella *kothas*, dansrum, förvandlas till bordeller där bara sexuella tjänster säljs. Hallickar ersätter kanjarmammornana och det traditionella skyddsnätet försvinner.

Den trenden har fortsatt sedan hon avslutade sin studie.

– I dag finns bara två basarer och ett fåtal kothas kvar, säger hon.

Samtidigt som Fouzia Saeed betraktar ett Shahi Mohalla i förändring, skildrar hon ett Pakistan som också är stätt i förändring. Hon berättar att Shahi Mohalla också lärde henne mycket om hennes eget samhälle.

– Jag gick in i området för att lära mig om dem och kom ut och hade lärt saker om mig själv.

Först ifrågasatte hon sina egna fördomar om Shahi Mohallas invånare, sedan sin egen moral.

– Jag började inse min egen skuld, att samhället i stort hade skapat Shahi Mohalla. Och ju mer jag lärde mig om deras börda av att vara stigmatiserade, desto mer förstod jag vilken börda jag själv bär, i att vara kysk.

Pakistan är som bekant ett extremt mans-

Gamla stan i Lahore rymmer ett myller av människor. Bara något kvarter bort från gatan med karusellen ligger sexbasarerna.

samhälle. Landets kvinnor drog ett kort strå när de blev fast med kastsystemet och Indiens patriarkala kultur och ovanpå det fick islam och den fanatiska religionens hela kvinnoförtryck. Kyskheten är i allt det överordnade idealet och flickor måste försaka utbildning, karriär och socialt liv för sin kyskhet.

"Kvinnan endast en farkost"

I *Taboo* återges en diskussion mellan Fouzia Saeed, hennes brorsdotter **Faiza** och **Chanda**, en av bokens prostituerade huvudpersoner.

'Chanda tog till orda, 'Äktenskapet är också en kungörelse att den här kvinnan nu har en man'.

'Ja, det är det,' instämde jag. 'Om vi ser krasst på det, förstår du, så är kvinnan bara en farkost för att producera barn. Nu hör hon till honom och han måste se till att hon förblir ren och bara bär hans gener och ingen annans. Så vad gör han?'

Faiza sade 'Han lägger moralens börda på henne. Han vill hålla henne ren för honom själv. Han vill att hon hålls instängd, inte går ut för mycket, inte prata för mycket, inte exponeras för världen för mycket och inte reser för mycket. Han vill inte att hon ska bli för smart, för utbildad eller för ståndaktig, eller hur? (...) Män hotas av kvinnor som är framåt, rädda att om en så-

dan kvinna blev deras fru skulle hon kunna närma sig andra män på samma vis och bli "oren" för honom.'

Faiza utbröt sarkastiskt 'Oh Gud! Tänk bara, att hans farkost skulle bära en annan mans sperma!' Vi skrattade alla.

(...) Jag sade 'Ja, och som grädde på moset skapar de hederskonceptet. Det har fascinerat mig i årtal. Män skapar det här konceptet och hårbärgerar det i kvinnors kroppar. Så jag är min fars, min brors och min mans heder. Vad en man själv gör påverkar inte hans heder, men om "hans" kvinna går över de här falska moraliska gränserna så befläcker det hans heder.'

Explosiva idéer i kvinnoförtryckets Pakistan. Men trots att *Taboo* har fått mycket publicitet, kom Fouzias Saeeds färdigheter om repressalier på skam.

– Det gick bättre än väntat. Jag tror det som räddade mig var hur boken är skriven. Inte på näsan utan som en upptäcktsresa där läsaren får resonera sig fram.

Vissa av bokens flickor jobbar i dag som prostituerade i Dubai, en växande sexhandelsmarknad. Några är kvar i Shahi Mohalla och dem har Fouzia Saeed fortfarande kontakt med.

– De är mina vänner. När jag är i Lahore brukar jag hälsa på dem.

"Jag vill statuera exempel och är beredd att slåss"

Iqbal Hussein hatar klassamhället. I hela sitt liv har han slagits mot det.

Han är ligisten från Shahi Mohalla som blev professor på Pakistans mest prestigefyllda konstskola och respekterad konstnär.

Iqbal Hussein föddes in i en kanjarfamilj i Shahi Mohalla. Hans mamma och syster var prostituerade och han själv bar pistol och kniv från låg ålder.

Men Iqbal Hussein gjorde en klassresa, något mycket ovanligt i Pakistan. Det hände av en slump.

Hans vän var intresserad av en tjej som gick på National College of Arts, men för att kunna komma in på skolans område och träffa henne var han tvungen att känna någon som gick där.

Iqbal Hussein var bra på att kopiera porträtt av filmstjärnor och hans kompis övertalade honom att söka till konstskolan.

Helt oväntat kom han in. De första åren, kanske fortfarande, stod han med ett ben i vardera värld. Han bar pistol i skolan fortfarande två år in på sin utbildning.

Att han blev kvar berodde mycket på läraren **Khalid Iqbal**, som tog sig an honom.

– Jag är vad jag är i dag tack vare honom. Han måste ha sett en gnista i mig, för han stöttade alltid mig, uppmuntrade mig och kom på alla mina auktioner.

Iqbal Hussein målade det som var hans vardag, hororna, torskarna och poliserna. Shahi Mohallas folk i sin egen miljö.

– Jag ser livet runt mig och målar det, säger Iqbal Hussein.

Rik kvinna som mecenat

En konstintresserad kvinna från en av Pakistans rikaste familjer, fattade tycke för Iqbal Husseins konst.

Hon tog honom som skyddsling och blev hans mecenat. I hennes samling ingår några av hans viktigaste verk, som porträttet av mördaren; i bön, framstupa på matan, med pistolen intill. Så fort Iqbal Hussein hade målat färdigt rusade mördaren iväg och klöv sin systers huvud med en yxa.

Under delningen av Indien flydde Iqbal Husseins mamma från östra Punjab till Lahore. Hon hade drivit *kothas*, dansrum, och ägt flera fastigheter som hon lyckades sälja innan hon flydde. I Shahi Mohalla köpte hon det hus där Iqbal Hussein föddes, där familjen fortfarande bor.

FORTS.

På bottenvåningen rymts i dag en mörk liten restaurang, Coo's Den, smyckad med Iqbal Husseins social-realistiska målningar av vardagen i Shahi Mohalla. Och på takets terrasser i tre plan, halvvägs till himlen, finns ett kafé.

Här utgör den upplysta Badshahi-moskén och gamla stans myllrande tak fond för älskande par som flytt stadens fördömande ögon. Här råder undantag och frid.

Det var aldrig Iqbal Husseins avsikt att börja måla. I bästa fall föreställde han sig driva en pantbank, men han tänkte inte mycket på framtiden.

Hatar klassamhället

Iqbal Hussein hatar klassamhället. Hela sitt liv har han slagits mot det och ibland har det känts som att han har varit på den vinnande sidan.

Men ingen kan på allvar övervinna klasshelvetet. För eller senare

Ett band med musiker från mirasikasten. I i årtals har de spelat under mujras (sexuella dansframträdanden) men i dag försörjer de sig allt oftare genom att spela på bröllop.

kommer din historia ikapp och då blottas du för den du egentligen är. En kanjar. Son till en hora.

Efter 30 års arbete på National College of Arts hann Iqbal Husseins klass slutligen ikapp honom. Under våren tvingades han sluta.

– De bara fortsatte. De lämnade mig aldrig ifred i sina försök att bryta ner mig.

– Var dag var jag på slagfältet. Jag blev framstående för mitt måleri, annars hade de kastat ut mig för länge sedan.

Nu tänker Iqbal Hussein stämma sin gamla arbetsplats i hovrätten.

– Jag vill statuera ett exempel och är beredd att slåss.

Hur som helst trivs han alltid bättre i Shahi Mohalla än bland överklassen.

– Här finns inga klassproblem. Folk här ser mig inte som professor utan som människa.

Calle Godani,
text och foto

Spöklika möten i nattens Lahore

Lahore, Pakistan. Vår som går mot sommar år 2003. Nätterna är kolmörka och erbjuder ljumma vindar jämfört med dagarnas ombarhäftiga hetta. Det är tid för urs, den 959:e sedan hans död – för **Data Ganj Baksh**, Pakistans största dödsfestival för landets mest kända och älskade sufi, Gåvoskänkaren. Omkring en miljon människor går ut på gatorna tre nätter i rad för att lyssna till religiösa sånger, dansa och röka bhang. Man får en känsla av att det ortodoxa samhället sänker sin slöja och att polisen tittar åt ett annat håll. Fram kommer prostituerade, gangsters, dervischer och tiggare för att blanda sig med pilgrimer, familjer, businessmän och stora gäng av pojkar och unga män som stormar genom folkhavet.

Jag driver omkring nära Data Darbar där sufin ligger begravd och trängseln är ofattbar. Långsamt styrs stegen in mot det närliggande Heera Mandi, dansflickornas kvarter. Vid en stor korsning står jag rådvill, trött av larmet. En spenslig skugga smyger upp till mig och presenterar sig som **Ahmed** från Jalalabad i Afghanistan. Han erbjuder sig att följa mig till moskén för en guidad tur men eftersom jag redan varit där föreslår jag att vi i stället sätter oss på en yoghurtbar jag känner till.

På vägen förklarar Ahmed att han tillhört talibanrörelsen men blivit utjagad från sitt hemland sedan amerikanerna satt en fientlig klanhövding vid makten i

hans hemby. Ahmed har dock inte slagits vid fronten men arbetat som lärare. Allt han önskar nu är att kunna återvända till sin fru och deras barn som han inte sett på två år. Innan talibanerna tog makten odlade han vallmo på sluttningarna av Tora Bora, något som fick upphöra efter regimskiftet. Det innebar dock inte något omedelbart ekonomiskt avbräck eftersom han hade fyra kilo rent heroin hemma efter förra årets skörd. När nu tillgången ströps steg priserna brant och familjen kunde klara sig ännu en tid.

Väl framme vid yoghurtbaren möts vi vid ingången av en väldig svartklädd och mörkhyad man som ger mig en nick.

"Känner du honom?" frågar Ahmed. Nej, men han tycks känna mig, svarar jag förbryllad. Vi bjuder över honom till vårt bord och när han får en jordgubbsdrink i handen presenterar han sig som ex-commandosoldat från Irak. Vårt möte äger rum då kriget just förklarats avslutat av Bush. Kvar finns en djup indignation och chock, och i Pakistan en rädsla för att vara nästa land på listan.

Konversationen blir haltande eftersom **Muhammad**, soldaten, endast förstår arabiska och jag bara kan några få fraser på urdu. Ahmed tolkar dock vänligt – förutom urdu och arabiska talar han också dari, pashto och en närmast felfri engelska. Vi talar en stund om "galningen" **Chalabi** som fått en plats i Iraks styrande

råd utan någon egentlig opinion i ryggen. Mest sitter vi nog tysta. Jag vill inte, vågar inte, fråga hur och varför Muhammed tagit sig hit. Han har åtminstone överlevt.

När vi skiljs åt ger irakiern mig ett handslag som en stenkross och jag ger mitt telefonnummer till Ahmed. Han ringer en gång när jag inte är inne. För mig blir mötet ett möte med spöken – som om Muhammed och Ahmed aldrig existerat. Förvisso existerar de inte i det strömlinjeformade medialandskapet eller i den statistik över dödsfall som enbart räknas i civila och amerikanska förluster. Vad hände med alla andra? För någon annan måste väl bomberna ha träffat? Och någon måste väl ha förlorat en far, en make, en bror?

Där och då, i Lahore, spelar det förflutna och eventuellt begångna förbrytelser ingen roll. Vi är i första hand människor och Ahmed och Muhammed ger röst åt människor vi alltför sällan får lyssna till.

Men jag har hemma på mitt rum flygbiljetter bort från verkligheten. Och i Irak tycks i stället just verkligheten ha hunnit ifatt Chalabi när hans forna allierade gör razzia i hans kontor och öppet luftar miss-tankar om spioneri för Irans räkning.

Carl Forsberg

Fotnot: Artikelförfattaren är poet och bokförläggare.

Ett behagligt hundliv. I Jaipur samlas lösdrivande hundar in. Bland annat kastreras de för att inte bli för många.

Rajasthan – hundarnas paradis?

På Maharani farm får gatuhundar vaccin och veterinärvård

Rajasthan, området i nordvästra delen av Indien, kallas också Konungarnas land och det finns gott om överdådiga palats och storslagna fästningar som bekräftar påståendet.

Men en rundresa i Rajasthan ger givetvis inte bara känslan av att kliva in i ett tredimensionellt, färgsprakande sagolandskap. Det är samtidigt en resa som visar upp Indiens två sidor. Himmel och helvete.

I ett land, där mat för dagen inte på något vis är en självklarhet, hade i alla fall inte jag räknat med att hunden skulle få alltför mycket utrymme. Snarare hade jag förväntat mig att gatuhundarna, som står avgjort lägre ner på rangskalan än människan, skulle visa sig vara utsultna stackare. Kanske lömska och skygga på grund av människornas behandling. I stället möttes jag av vänliga hundindivider som i vissa fall uppvisade en rondör som hade framkallat en hel del kommentarer från veteri-

närer och uppfödare i västvärlden. Hundarna tycktes leva ett eget liv lite vid sidan om människan och sökte sällan kontakt, men var definitivt inte skygga utan verkade i stället ha funnit en egen (och rätt ofta bekväm) nisch.

Tidig morgon i Jaipur

Min allra första hundkontakt skedde en tidig morgon i Jaipur, Rajasthans huvudstad. Jag satte mig vid ett litet torg i gryningen och studerade den vaknande stadsdelen. Människornas offentliga morgontvättar och tandborstningar vid den allmänna brunnen och gatuhundarna som i sällskap med både getter, grisar och kor sökte av närområdet på ätbara matrester.

Allteftersom stadsdelen vaknade kom också människorna körande med alla de sopor som producerats kvällen innan. Hinkar och korgar, fyllda till brädden med skämda frukt- och matrester, inklusive allt annat man kan tänka sig, tippades ut mitt på gatan och blev till ett smörgåsbord för det fyrfota djurbeståndet.

Det som direkt slog mig var det att antalet hundar verkade "lagom". Visst fanns det avsevärt många fler hundar än vi är vana vid att se i en genomsnittlig svensk stad,

men mängden var trots allt inte det man hade kunnat förvänta sig när och om hundar tilläts att para sig fritt utan människans inblandning.

Det var också denna tidiga morgon som jag upptäckte att i alla fall ett par av hundarna såg ut att vara kastrerade. Var detta förklaringen till att hundpopulationen tycktes hålla sig på en rimlig nivå, och om så var fallet, vem kunde tänkas kastrera gatuhundar?

Att fråga på hotellet gav inte alltför mycket förklaring. Eller snarare en besynnerlig sådan. Enligt uppgifter fångade myndigheterna in hundarna när antalet blev för stort. "För att avlivas..." fyllde jag i. Men fick höra att så absolut inte var fallet. I stället påstods att hundarna fick ett eget hus på landet att bo i där de sköttes om efter alla konstens regler. Nu må Rajasthan i mångt och mycket vara ett land taget direkt ur en sagobok, men så idyllisk, att oönskade hundar ges ett eget hem på landet, är tyvärr sällan verkligheten. Eller?

Att besöka detta "hundarnas himmelrike" visade sig vara helt möjligt. Efter ett antal telefonsamtal och ett par timmars letande fick jag till sist gåtans svar.

VÄNDI

FORTS.

Kanske inte helt så sagolikt som hotellpersonalen tyckte tro, men inte heller långt därifrån.

Redan utanför den öppna grinden till den oasliknande Maharani Farm möttes jag av den första hunden och det skulle bli ett antal fler. Alla lika svansviftande, friska och glada. Ja, faktiskt inte olikt de hundar jag tidigare sett i Jaipur.

En mild leende kvinna mötte mig innanför grinden och förklarade var jag egentligen hade hamnat.

HIS, en förkortning för *Help In Suffering*, är organisationen som grundades 1980 och som bland annat stått bakom mycket av det som gjort Jaipurs hundar så trevliga, sociala och friska.

Förgiftade hundar

Bhavna Jain, chef för hundavdelningen (det finns även avdelningar för kameler, hästar, elefanter och kor) guidade mig runt i den parkliknande anläggningen och förklarade samtidigt hemmets målsättning.

”Det handlar om diverse olika projekt som alla är till för att inte enbart förbättra djurens livskvalitet utan även att förbättra förståelsen för djurens behov. Indien är inga grymma människor.”

Berättar Bhavna, men poängterar samtidigt att mycket av lokalbefolkningens tidigare mera avogta inställning till hundarna byggde på rädsla. Indien är ett rabiessmittat land vilket i sin tur gjorde att många hundar av förklarliga skäl sågs som potentiella smittokällor. Samtidigt växte antalet gatuhundar konstant och myndigheterna försökte råda bot på båda dessa problem genom att med jämna mellanrum förgifta hundarna.

Ett mycket brutalt och ineffektivt sätt att försöka begränsa hundpopulationen som samtidigt enbart förstärkte människornas rädsla.

År 1994 kom så lagförslaget, initierat av WSPA (World Society for the Protection of Animals) som skulle innebära stora förändringar för Indiens hundar, nämligen ABC-programmet, Animal Birth Control.

Tillvägagångssättet är väldigt enkelt och samtidigt effektivt. Hundar fångas in, steriliseras, ID-märks, vaccineras och ges den vård de eventuellt behöver. Samtidigt får hunden även en synlig öronmärkning som redan på långt håll ger informationen att detta är en hund som man kan lita på ur hälsöhanseenden. Eftersom flertalet av HIS anställda är analfabeter, märks hundarna vid fångstillfället med olika färger som i sin tur representerar hundens ”egen” stadsdel. Efter genomgången behandling och vaccination släpps alla hundar som är i gott hull ut i sina egna revir igen. Små valpar och hundar som ser ut att må mindre bra i sina respektive områden försöker man hitta ett hem till. Många indier är också lätta att övertala då det gäller att öppna sitt

Bhavna Jain är chef för hundavdelningen på HIS, Help In Suffering.

hem för en behövande hund. Livslång gratis vaccinering och veterinärvård ingår för alla hundar som adopteras. Att förse ett behövande djur med mat anses också – enligt karmalagen – ge pluspoäng inför ens nästa liv.

En kanske inte helt oväsentlig detalj.

Visst innehar en rashund högre status än en simpel gatuhund i Indien. Men när blivande adoptivfamiljer för rashundar förs på tal, har personalen alltid kunnat förklara att hundar av indisk typ, på grund av sin kroppsbyggnad och sitt genetiska arv är mycket mera lämpade för ett land där temperaturer på 50 grader inte är en ovanlighet.

Rashundens höga status kunde man dock raskt konstatera genom att titta på TV-reklamen och de stora affischtavlorna. Mopsar gjorde bland annat reklam för teleoperatören Hutch och för en inhemsk läskproducent. Trots att just mopsen kanske är en av de minst lämpliga raserna för extremt varma väderförhållanden.

Jag talade med **Christine Townsend**, som tillsammans med sin man **Jeremy** varit ansvariga för HIS-hemmet i Jaipur sedan 1990. Hon berättar att HIS-hemmet från första början enbart gick in för att ge gratis veterinärvård åt hundar som skadats i trafiken eller på annat vis varit illa. Denna del av verksamheten är fortfarande mycket aktiv och trots att de hundar jag sett tycktes klara sig bra i trafiken, finns det givetvis väldigt många som råkar ut för olyckor. En stor nackdel för djuren är också att hinduer i de flesta fall anser det vara en synd att döda. Vilket förr innebar att hundar och andra trafikskadade djur kunde ligga i dagar och lida innan döden till sist inträffade.

Numera har HIS fyra djurambulanser som ingriper i situationer som dessa. ”Vi kan med våra begränsade resurser inte utföra alltför komplicerade operationer och

tvings prioritera fallen som är lättbotade och där hunden har en rimlig chans att överleva. Ungefär tio av hundarna som kommer hit avlivs.” berättar Christine, vars egentliga hem finns i Australien.

”Indien är ett både vackert men samtidigt mycket grymt land, där lidandet är en lika stor del av vardagen som den mänskliga glädjen och värmen. Australien känns lite som en främmande och kall plats efter allt detta.”

Studiebesök från hela landet

Verksamheten finansieras genomgående av sponsorer. Men även indiska staten bidrar med medel som till stor del backar ABC-programmet i hopp om att reducera antalet hundar och i förlängningen kunna stoppa rabiessmittan. Många västerländska veterinärer har också arbetat på volontärbasis i hemmet vilket i sin tur fört med sig en högre renlighetsstandard och ett effektivare och humanare arbetssätt. HIS-hemmet i Jaipur räknas med all rätt som pionjären och föregångaren av ABC-programmet i norra Indien. Veterinärer och hundfångare på studiebesök från andra delar av landet är ett vanligt förekommande inslag i hemmets vardag.

Att förse ett behövande djur med mat anses ge pluspoäng inför nästa liv

En verksamhet som denna slukar givetvis stora belopp även om man bara ser till rena foderkostnader. Dryga dussinet hundar fångas in dagligen för vaccination och sterilisering och hundarna stannar i genomsnitt fyra dagar, om inga komplikationer tillstöter. Därtill kommer givetvis alla andra hundar som behandlas för trafikskador och diverse sjukdomar. Västerländska hundfoderproducenter ställde välvilligt upp med gratisfoder, men resultatet blev kanske inte det man hade förväntat sig. Gatuhundarna, som i hela sitt liv livnärt sig på avfall i form av starkt kryddade livsmedel, vägrade att befatta sig med hundmats-typen våra egna hundar är vana vid. Numera körs det ut matrester från Hotel Sheraton i Jaipur på daglig basis till hemmet och allt är frid och fröjd.

Mest tikar

”Trots att ABC-programmet har varit igång ett antal år är vi fortfarande inte riktigt säkra på hur vi ska bära oss åt med könsfördelningen,” berättar Christine. ”I början steriliserade vi ungefär lika många tikar som hanar men effekten uteblev. Det var som om de kvarvarande tikarna raskt fyllde på hållrummet som uppstod genom att producera större och fler valpkullar. Nu har vi i stället koncentrerat oss på att satsa mest på tikarna. 70 procent av Jaipurs tikar (vilket motsvarar drygt 20 000 hundar) är steriliserade och äntligen har vi nått en lagom nivå på hundantalet. Lagom på så vis att hushållens matrester räcker till för populationen och lagom även för att människorna inte ska uppfatta hundarna som farligt många. Vi är dock lite osäkra om det här är rätta sättet. Med en så pass stor procent av tikarna ur leken, finns det en uppenbar risk att slagsmålen mellan de okastrerade hanhundarna ökar under parningstiden. Märker vi den sortens tendenser måste vi förstås satsa mera på hanhundssidan.”

Ovanligt med vallhundar

Under den fortsatta resan genom Rajasthan kändes det märkligt att se så många får- och getflockar som vallades av människor utan att man tog hunden till hjälp. Jag får reda på att hunden egentligen bara används i arbete i bergstrakterna i Himalaya. Där är det stora hundar av typ Tibetansk mastiff som vaktar både boskap och byarna. Många hundar påstås däremot vara helt fantastiska på att fånga råttor och möss, men de inhemska hundarnas alla andra goda sidor tycks inte utnyttjas till fullo.

Även då det gäller att vakta, är det som om indierna hellre förlitar sig på utländska raser som till exempel schäfer. Inställningen verkar till stor del bero på engelsmännens stora inflytande under drygt 200 år.

Engelsmännen hade med sig västerländska rashundar och ansåg dessa vara

klart överlägsna allt i hundväg som Indien hade att uppvisa. Ännu i dag, långt över 50 år efter att England lämnat Indien lever denna tankegång kvar. ”Inte indisk hund. Delvis labrador. Därför mycket klok hund!” skröt en hotellägare om sin vänligt svansviftande jätte till hund.

I vissa områden som de svala bergstrakterna runt Darjeeling, där engelsmännen hade större kolonier, lämnades också en hel del ”engelska” hundar kvar vid tiden för hemfärden och blandade sig med de inhemska rastyperna.

Benbrott som läker fel

Att hundarna lever ett tämligen kravlöst och ibland till synes lättjefyllt liv är uppenbart. Precis lika uppenbart som att motsatsen också existerar. Hundar som inte fått tillgång till vård, hundar som är i det närmaste kala av diverse hudsjukdomar och översållade av sår. Hundar, eller främst oförsiktiga valpar, som ligger överkörda på vägarna. Hundar vars benbrott läkt ihop fel och som nu tar sig fram svårt haltande i en tillvaro där ingen tar på sig ansvaret att avliva ett djur i nöd.

Men Indien har så många stora problem att brottas med att gatuhundarnas öde kanske med all rätta ibland hamnar i skymundan. I New Delhi, precis utanför hotellet såg vi på kvällen en hund som blivit påkörd och nu hasade sig fram genom trafiken enbart genom att ha frambenen till hjälp.

När den hade kravlat sig upp på en mittcentrifug ringde vi en veterinär som lovade komma inom de närmaste två timmarna. Under tiden som vi väntade på veterinären höll vi oss i hundens närhet. När vi stod där på mittcentrifugen, omgiven av trafiken, kom en gammal man och sköt sin (som vi inbillade oss) som framför sig på en kärra. Sonen var svårt angripen av spetälska och hade enbart blodiga stumpar kvar istället för fötter och händer.

Jag måste erkänna att den trafikskadade hunden i just det ögonblicket kändes som den minst viktiga individen.

Men hur och på vilka grunder väljer och prioriterar man?

Eller är det som en äldre engelsk kvinna på ett tåg berättade för mig när jag förde den utbredda misären på tal: ”Den mänskliga värmen, skönheten och glädjen är den andra sidan av Indien, och man måste vara mån om att inte missa den heller.”

I så fall drar jag mig gärna till minnes alla de hundar som lever ett fritt och glatt liv, i närheten av, om än inte alltid tillsammans med människan. Hundarna som ostörda av människan slog sig till ro precis där de själva ansåg att det passade bäst. Antingen där skuggan låg som djupast eller där morgonsolens första värmande strålar föll.

Ursula Wilby,
text och foto

Träffande bekännelser från en ”opiumätare”

BANKIM CHANDRA CHATTERJEE
**Kamalakanta – en bengalisk
opiumkonsumenters observa-
tioner**

Översättning: Petteri & Sakari
Nuottimäki (Zac O'Yeah)
Edicom förlag 2004

Författaren och Indienkännaren **Zac O'Yeah**, aktuell med sin lovprisade reseskildring från det religiösa Indien *”Guru – en resa i Underlandet”*, har fler strängar på sin lyra. På eget initiativ har han valt något så märkligt som att introducera ett verk av den bengaliska 1800-talsförfattaren **Bankim Chandra Chatterjee** för svensk publik.

Chatterjees bok. ”ödmjukast tillägnad de tidlösa indiska läromästarna” och med en titel som alluderar till den brittiske essäisten **Thomas de Quinceys** *”En Opieütares Bekännelser”* från 1821, är en satirisk, bitsk och mycket rolig uppgörelse med den dekadens och överdrivna dyrkan av allt västerländskt som präglade den bengaliska överklassens liv i slutet av 1800-talet när Kolkata var huvudstad i det koloniala Brittiska Indien.

Verket publicerades först i följetong i tidskriften *Bangadarshan* 1875 innan det gavs ut i bokform, och består av betraktelser av en berättare kallad Kamalakanta.

I ett rus av opium hallucinerar denne fram grymt elaka men träffande beskrivningar av sin samtid. Zac O'Yeah skriver i sitt förord om de uppenbara likheterna med vår tid. Många företeelser som Chatterjee gisslade finns än i dag. Därav motivet till att översätta ett 125 år gammalt verk till svenska (utmärkt gjort för övrigt). Boken kan beställas direkt från förlaget i Söderbärke, e-postadress:

saraighat_express@yahoo.se

Lars Eklund

Bitsk bok.

Tidskrift med hög intellektuell skärpa

Marxist Review Occasional letters No 30 (July 2004)

Den indiska vänstern är som framgick av valresultatet i maj starkare än någonsin. CPI(M) och de andra vänsterpartierna är visserligen riktigt starka bara i geografiskt begränsade områden av landet, men vänstern finns med bakom kulisserna på nationell nivå och påverkar rikspolitiken.

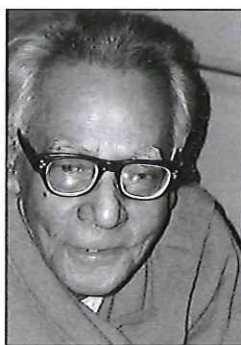
Det förekommer dessutom en vibrerande och spännande idédebatt inom den indiska vänstern. **Ajit Roy**, gammal vänsterkämp och SYDASIEN-krönikör (se sid 14) i mer än 20 år, tillhör de som genom åren oförtrutet verkat som en inspirerande analytiker men också från kritiker av misslag som vänstern gjort sig skyldig till.

I många år medarbetade han regelbundet

det i prestigefyllda tidskriften *Economic and Political Weekly* (EPW), men han var också 1967 med om att starta den oberoende tidskriften *Marxist Review*. Som faktiskt finns kvar än, även om flertalet av de ursprungliga medarbetarna inte längre lever och utgivningen numera sker sporadiskt.

Analys av Irak-kriget

Senaste numret håller oförändrat hög intellektuell skärpa och innehåller bland annat analyser av det indiska valet, av Irak-kriget och en intressant genomgång av de myter som florerar kring "vänsterns skuld" i Indien.

Ajit Roy,

Det handlar om beskyllningarna att vänstern skulle ha motarbetat kampen för självständighet när man valde att inte stödja "Quit India"-kampanjen 1942.

I numret har vidare Ajit Roy skrivit en minnesartikel om **Krishna Raj**, EPW:s legendariske redaktör som gick bort i våras. Artikeln är samtidigt en berättelse om Roys eget skrivande i samma tidskrift under 27 års tid.

Marxist Review behöver ekonomiskt stöd för att fortsätta. Skicka ett mail till MarxistReview@vsnl.net.

Lars Eklund

Happy Days!

Med Teleman Happy Days ringer du gratis till alla svenska hemtelefoner dygnet runt!
 Det enda du behöver betala är 50 kr/månad samt startavgift som är 45 öre per samtal. Du måste vara förvalskund hos Teleman för att kunna använda tjänsten.

	Teleman	Telia	Tele2
Fri samtalstid	Dygnet runt	Dygnet runt	Dygnet runt
Månadsavgift	50 kr	65 kr	58 kr
Öppningsavgift	45 öre/samtal	45 öre/samtal	45 öre/samtal
Gäller	All fast telefoni inom Sverige	All fast telefoni inom Sverige	All fast telefoni inom Sverige

Teleman AB är en svensk teleoperatör som allt sedan starten 1996 erbjudit telefonitjänster till både företag och privatpersoner. Vi arbetar för hög kvalitet till märkbart låga priser och marknadsför telefonitjänster för Dig som konsument. Det finns inga fasta kostnader eller dolda avgifter. Du betalar endast för dina samtal, inget mer.

JA, jag vill ha förval med Teleman och erbjudandet Happy Days!

Personnummer: _____

Namn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

Telefonnr: _____

Underskrift: _____

Namnförtydligande: _____

Datum: _____

Teleman betalar portot

TELE MAN
 Svarspost
 201 400 600
 228 20 Lund

Fyll i och posta - portot är betalt

Kontakta vår kundtjänst: 020-140 00 46 / www.teleman.com

the total telephone service

På mc från Indien hem till Sverige

NIKLAS HEDENSTRÖM
På klassiska Royal Enfield från Indien till Sverige.

1410 mil längs en väg kantad av Indiens tropiska palmer och savanner, Himalayas bergstoppar, Sidenvägens ökenlandskap och Östeuropas brukade jord
 Mekong Bokförlag, Lund 2003

Detta är varken stor litteratur eller välskriven reseskildring. Det är i stället personliga dagboksanteckningar publicerade rätt upp och ner med stort och smått blandat. Icke desto mindre läser jag med förtjusning **Niklas Hedenströms** berättelse om hur han för till Chennai i Indien för att på motorcykelfabriken där köpa sig en nyttillverkad 500-kubiks Enfield, och därefter resa med denna prakthoj hela vägen hem till Sverige. Sex månaders färd kors och tvärs i Indien och vidare genom Pakistan, Iran, Turkiet och Östeuropa.

Det som förmedlas är inga djupsiniga reflektioner eller förkovrade kunskaper om länder och folk, men mycket ögonblicksbilder, möten med människor och alla praktiska bekymmer som möter på vägen. Upplevelser man själv med glädje och fasa minns från de första resorna med bussar och tåg i Asien på 1970-talet. Därtill förstärkt av bokens många fina färgbilder.

Lars Eklund

Om den hatade militärlagen AFSPA upphävs i den indiska delstaten Manipur, så är det tack vare kvinnorna.

Kvinnorna, som har protesterat mot lagen sedan mitten av juli, har redan lyckats få den hävd i delstatens huvudstad Imphal. Men i resten av Manipur, liksom i delstaterna Assam och Nagaland, finns den kvar.

Lagen ger militären rätt att skjuta misstänkta rebeller utan att de behöver oroa sig nämnvärt för oberoende utredningar.

Och det var AFSPA som gjorde att den paramilitära gruppen Assam Rifles kunde gripa 30-åriga **Thangjam Manorama Devi** i hennes hem den 10 juli i år. De misstänkte att hon tillhörde den förbjudna Folkets befrielsefront, PLA.

Devis chockade föräldrar fick ett PM om att hon hade blivit gripen, i enlighet med högsta domstolens föreskrifter. Men bara några timmar senare hittades hennes kropp, våldtagen och sönderskjuten, i en by utanför huvudstaden.

Manipurs kvinnor reser sig

Protesterna lät inte vänta på sig, och den 15:e juli chockades resten av landet av TV-bilder som visade en grupp av 12 kvinnor som klädde av sig nakna framför Assam Rifles högkvarter och bar på plakat där det stod "Våldta oss som ni våldtog Manorama".

– Vi kommer att fortsätta agitationen tills AFSPA upphävs i delstaten, säger **Ramani Devi**, sekreterare i inflytelserika organisationen All-Manipur Women's Social Promotion and Development Samaj.

På senare tid har kvinnorna i Manipur organiserat sig som "Meira Paibi" – fackelbärare. De protesterar när de känner att deras rättigheter som kvinnor och som mödrar hotas. Meira Paibi har också tagit upp kampen mot alkohol- och drogmissbruk i Manipur.

Men nu är det alltså AFSPA

som står i fokus för protesterna.

– Vi trodde från början att Högsta domstolens föreskrift om att den myndighet som griper någon ska skicka ut ett PM om gripandet var rättvis. Men den har inte satt stopp för att gripna mördas, och Manoramas fall är bara det senaste av flera, sa den 72-åriga Meira Paibi-ledaren Thokchom Rani till journalister i Imphal i augusti.

Rani säger att hon inte har något emot att armén tar sig an PLA och andra rebellgrupper, men när det handlar om attacker mot oskyldiga civila är det en annan sak.

Kvinnornas protester har fått stort stöd, och inrikesministern **Shivraj Patel** förklarade nyligen att centralregeringen är beredd att föra "förutsättningslösa" samtal om frågan.

AFSPA är sprungen ur lagstiftning från kolonialtiden, men den är ännu värre, eftersom den ger till och med en armékorpral rätt att skjuta eller använda dödligt våld "om han är av åsikten att det behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen".

Ranjit Devraj/IPS

SYDASIEN, RÅBYGATAN 5A 223 61 LUND

Telefon: 046-222 73 40

Fax: 046-13 35 68

E-mail: sydasien@sydasien.se

Webb-sida: <http://www.sydasien.se>

Utgivare: Tidskriftsföreningen SYDASIEN

Ansvarig utgivare: Thomas Bibin

Tidskriftsredaktör: Lars Eklund

Redaktion för detta nummer:

Katarina Sandström Blyme, Lars Eklund och Pär Jansson

Tryck: Luleå Grafiska 2004

Prenumerantregister:

Nätverkstaden Väst, 031-743 99 05,

ekonomitjanst@natverkstan.net

ISSN: 0282-0463

Prenumerations: Medlemskap i tidskriftsföreningen SYDASIEN, inkl

fyra nummer av tidningen (ett år)

kostar för privatpersoner i Sverige

250 kr. Prenumeration för institutio-

ner och bibliotek 300 kr. Utanför

Sverige kostar en prenumeration/

medlemskap 360 kr.

Lösnummerpris: 65 kr

Postgiro: 79 54 96-9 SYDASIEN.

Nästa nummer utkommer i dec.

Manusstopp: 10 november 2004

Tidskriftsföreningen SYDASIEN

har som mål att sprida information

om situationen i södra Asien.

Föreningen stödjer de krafter som be-

kämpar imperialismen, det politiska

förtrycket och underutvecklingen i

området. Föreningen är fristående

från politiska partier och gruppering-

ar i Sydasien såväl som i Sverige.

Flyg till

Indien, Bangladesh, Pakistan, Thailand, Sri Lanka, Hong Kong, Filippinerna, Singapore, Nepal, etc.

Med

Gulf Air, Lufthansa, Tarom, British Airways, Aeroflot, Emirates, Alitalia, CSA eller något av våra bolag

metropolresor

Luntmakargatan 42 · 111 37 Stockholm

Tel. 08-10 45 58 · Fax. 08-723 06 66

E-mail: metropolresor@telia.com

Hemsida: www.metropolresor.com

Avsändare:
SYDASIEN
RÅBYGATAN 5 A
223 61 LUND

POSTTIDNING
BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen noterad på baksidan

Utgivningspostkontor
LULEÅ 1

Tagetesblommor vilar i en pilgrims hand. Bilden ingår i utställningen "Möten med Buddha" som visas på Östasiatiska museet i Stockholm.

FOTO: KÄRSTI STIEGE

Buddha lyser upp museum

Östasiatiska museet i Stockholm har fått en ansiktslyftning. I september var det premiär för de nyrenoverade lokalerna på Skeppsholmen och så även för fotoutställningen "Möten med Buddha".

Under en resa i slutet av 1970-talet kom fotografen **Kärsti Stiege** till ett tibetanskt flyktingläger i norra Indien. Besöket gjorde djupt intryck.

– Jag blev tagen av den värme som fanns hos människorna – trots att de levde i exil och under svåra förhållanden.

Hur var detta möjligt, tänkte **Kärsti Stiege** och fann svaret i tibetanernas starka tro. Sedan dess har hon intresserat sig för buddhismen och för tre år sedan gjorde hon en pilgrimsresa till Bodhgaya, platsen i

Kungen, som var med vid nyöppnandet av museet, visade sig vara mycket nyfiken på buddhism.

FOTO: KARL ZÄTTERSTRÖM/ÖSTASIATISKA MUSEET

Bihar där Siddharta Gautama nådde sin upplysning. Med på resan var hennes tibetanska fadderbarn och deras fosterföräldrar. Vistelsen resulterade i utställningen "Möten med Buddha".

– Jag har försökt återskapa en slags tempelkänsla, säger hon.

Musik, komponerad av maken **Johan Zachrisson**, följer besökaren genom utställningen. En manshög Buddhastaty från 1700-talet har lånats in från Etnografiska museet. Bakom sitter en förstoring av bodhiträdet där Siddharta Gautama satt och mediterade tills han kom till upplysning och blev Buddha.

Intill ligger Mahaboditemplet – på Unescos världsarvslista sedan 2002 – där **Kärsti Stiege** fångat människorna, föremålen och miljön.

Utställningen pågår till och med 9 januari. Då flyttar den till Indien där den kan ses på tibetanska paviljongen i Auroville, den andliga experimentstaden i Pondicherry.

Katarina Sandström Blym